

GRUNDER FÖR LÄROPLANEN
OCH FÖR FRISTÅENDE EXAMEN
INOM DEN YRKESINRIKTADE
GRUNDUTBILDNINGEN

**GRUNDEXAMEN
I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL**

TRÄDGÅRDSMÄSTARE
UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR
TRÄDGÅRDSPRODUKTION
UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR
GRÖNSEKTORN
UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR
BLOMSTER- OCH TRÄDGÅRDSHANDEL

UTBILDNINGSSSTYRELSEN 2001

© Utbildningsstyrelsen

Ombrytning: Layout Studio Oy/Marke Eteläaho

ISBN 952-13-1091-X

Yliopistopaino Oy, Helsingfors 2001

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Dnr

17 /011/2001

FÖRESKRIFT

Iakttas
som förpliktande

Datum

8.3.2001

Arrangörerna av grundläggande yrkesutbildning
De läroanstalter och vuxenutbildningscenter
som ordnar utbildning inom branschen
Examenskommissionerna för branschen

**YRKESUTBILDNING
GRUNDER FÖR LÄROPLANEN
GRUNDER FÖR FRISTÅENDE EXAMEN**

Grundexamen i trädgårdsskötsel

Giltighetstid: fr.o.m. 1.8.2001 tillsvidare
Bestämmelser som befogenheten att utfärda föreskriften
bygger på:
L 630/1998, 13 § 2 mom, 25 § 2 mom
F 811/1998, 4 § 2 mom, 10 § 5 mom
(F ändr. 1139/99), 12 § 3 mom
L 631/1998, 13 § 2 mom, F 812/1998, 1 § 1 mom
Upphäver föreskrift nr:
30.6.1999 nr 29/011/99
31.1.1995 nr 39/011/95
21.4.1995 nr 81/011/95
Ändrar föreskrift nr:
-

Utbildningsstyrelsen har för grundexamen i trädgårdsskötsel fastställt följande
grunder för läroplanen och för fristående examen att iakttas fr.o.m. 1.8.2001.

Utbildningsanordnaren skall göra upp och godkänna en läroplan för
undervisningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder för
läroplanen och för fristående examen.

Utbildningsanordnaren, examensarrangören och examenskommissionen kan
inte lämna grunderna för läroplanen och för den fristående examen obeaktade
eller avvika från dem.

I det fristående examenssystemet skall prov som utvisar yrkesskickligheten
ordnas som en del av den förberedande utbildningen. Om de uppgifter som
skall antecknas på examensbetygen för fristående examina och om
betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga
studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

Jukka Sarjala

Undervisningsråd

Elisabet Kinnunen

BILAGA

Informativ bilagedel

INNEHÅLL

DEL I GRUNDER FÖR LÄROPLANEN	7
1 YRKESUTBILDNINGENS SYFTEN OCH MÅL	9
1.1 Den yrkesinriktade grundutbildningen och dess syften	9
1.2 Gemensamma betoningar och för alla branscher gemensam baskompetens	10
1.3 Målen för grundexamen i trädgårdsskötsel och för utbildningsprogrammen	12
2 UPPBYGGNADEN AV GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL OCH STUDIERNAS UPPBYGGNAD	15
2.1 Uppbyggnaden av grundexamen i trädgårdsskötsel	15
2.2 Studiernas uppbyggnad	16
3 MÅLET FÖR STUDIERNAS, DET CENTRALA INNEHÅLLET OCH BEDÖMNINGEN	19
3.1 Gemensamma studier – mål, centralt innehåll och bedömning	19
3.1.A Obligatoriska studier	19
3.1.1 Modersmålet	19
3.1.1.1 Modersmålet, svenska	19
3.1.1.2 Modersmålet, finska	21
3.1.1.3 Modersmålet, samiska	21
3.1.1.4 Modersmålet, teckenspråk	23
3.1.1.5 Modersmålet, det egna modersmålet för studerande med ett främmande språk som modersmål	24
3.1.1.6 Modersmålet, svenska/finska som andraspråk	25
3.1.2 Det andra inhemska språket	28
3.1.2.1 Det andra inhemska språket, finska	28
3.1.2.2 Det andra inhemska språket, svenska	30
3.1.3 Ett främmande språk	31
3.1.3.1 Ett främmande språk, A-språk	31
3.1.3.2 Ett främmande språk, B-språk	33
3.1.4 Matematik	34
3.1.5 Fysik och kemi	35
3.1.6 Samhälls-, företags- och arbetslivskunskap	37
3.1.7 Gymnastik och hälsokunskap	38
3.1.8 Konst och kultur	40
3.1.B Valfria studier	41
3.1.9 Valfria tilläggsstudier i de obligatoriska studierna	41
3.1.10 Miljökunskap	41
3.1.11 Informations- och kommunikationsteknik	43
3.1.12 Etik	43
3.1.13 Kulturkännedom	45

3.1.14	Psykologi	46
3.1.15	Företagsverksamhet	48
3.2	Yrkesinriktade studier och inläring i arbetet – mål, centralt innehåll och bedömning	50
3.2.A	Gemensamma yrkesinriktade studier i examen	50
3.2.1	Trädgårdsmästarens basfärdigheter	50
3.2.B	Yrkesinriktade studier differentierade enligt utbildningsprogram	56
	Utbildningsprogrammet för trädgårdsproduktion	
3.2.2	Växthusproduktion	56
3.2.3	Frilandsproduktion	59
3.2.4	Företagsverksamhet inom trädgårdsproduktion	62
	Utbildningsprogrammet för grönsektorn	
3.2.5	Anläggning av grönområden	64
3.2.6	Underhåll av grönområden	67
3.2.7	Företagsverksamhet inom grönsektorn	69
	Utbildningsprogrammet för blomster- och trädgårdshandel	
3.2.8	Kundbetjäning inom blomster- och trädgårdshandel	71
3.2.9	Arbete i affär	72
3.2.10	Företagsverksamhet och marknadsföring inom blomster- och trädgårdshandeln	74
3.2.C	Valfria studier	77
3.2.11	Alternativa produktionsmetoder	77
3.2.12	Behärskande av odlingsteknologi	78
3.2.13	Produktion av specialväxter/grupp av specialväxter	79
3.2.14	Plantskoleproduktion	81
3.2.15	Skötsel, anläggning och planering av grönområden på begravningsplatser	82
3.2.16	Anläggning och underhåll av golfbanor och idrottsplaner	83
3.2.17	Användning av växter vid anläggningen av grönområden	84
3.2.18	Trädgårdsplanering	84
3.2.19	Stenarbeten vid anläggningen av grönområden	85
3.2.20	Träarbeten vid anläggningen av grönområden	86
3.2.21	Service på maskiner och anordningar inom grönsektorn	86
3.2.22	Skötsel av träd	87
3.2.23	Blomsterbinderi	88
3.2.24	Färdigheter i blomsterbinderi för blomsterförsäljare	88
3.2.25	Dekorationer	89
3.2.26	Utställnings- och mässverksamhet	90
3.2.27	Dekorering, textning och teckning	91
3.2.28	Produktkännedom och rådgivning i en trädgårdsaffär	92
3.2.29	Gröininredning	93
3.2.30	Övriga valfria studier	94

3.3	Valfria studier – mål, centralt innehåll och bedömning	94
3.4	Mål för studiehandledningen	94
3.5	Lärdomsprovet – mål och bedömning	95
4	BEDÖMNING AV DE STUDERANDE	96
4.1	Syfte och genomförande	96
4.2	Föremål och kriterier för bedömningen	98
4.3	Vitsordsskala och omvandling av vitsord	100
4.4	Yrkesprov	100
4.5	Betyg	100
4.6	Bedömning vid specialundervisning	102
4.7	Bedömning av invandrare	102
5	ÖVRIGA BESTÄMMELSER	103
5.1	Studiehandledning	103
5.2	Inläring i arbetet	104
5.3	Yrkesinriktad specialundervisning	105
5.4	Undervisning för invandrare och olika språk- och kulturgrupper	107
5.5	Läroavtalsutbildning	108
6	LÄROPLANEN	109
DEL II	GRUNDER FÖR FRISTÅENDE EXAMEN	111
1	FRISTÅENDE EXAMINA – SYFTE OCH MÅL	113
1.1	Fristående examina	113
1.2	Utbildning som förbereder för fristående examina	113
1.3	Allmänna grunder för bedömningen av olika sätt att påvisa yrkesskicklighet och examensprestationer	114
2	UPPBYGGNADEN AV GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL	115
2.1	Delar som ingår i examen	115
3	GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL – KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNING	116
3.1	Kraven på yrkesskicklighet och bedömningen	116
BILAGEDEL		117
UTGÅNGSPUNKTER VID UPPGÖRANDET AV LÄROPLANSGRUNDER FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE YRKESUTBILDNINGEN		117
1	Styrande principer vid uppgörandet av grunderna	117
2	Beskrivning av trädgårdsbranschen och dess värdegrund	122
3	Uppgörandet av en individuell studieplan	125
4	Möjligheterna till fortsatta studier	126

GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL – GRUNDER FÖR LÄROPLANEN OCH GRUNDER FÖR FRISTÅENDE EXAMEN

En yrkesinriktad grundexamen kan avläggas som grundläggande yrkesutbildning enligt grunderna för läroplanen eller såsom fristående examen enligt grunderna för fristående examen. Del I innehåller föreskriften om läroplansgrunderna och del II föreskriften om grunderna för fristående examen. Bilagedelen innehåller information om vilka utgångspunkterna varit när grunderna utarbetats.

DEL I

GRUNDER FÖR LÄROPLANEN

1

YRKESUTBILDNINGENS SYFTEN OCH MÅL

1.1

DEN YRKESINRIKTADE GRUNDUTBILDNINGEN OCH DESS SYFTEN

Enligt vad som bestäms i lagen om yrkesutbildning (L 630/98, 2 §, 5 §) och i statsrådets beslut (SRB 213/1999) skall den grundläggande yrkesutbildningen ge de studerande vidsträckta basfärdigheter för branschens olika uppgifter samt mera specialiserat kunnande och yrkesskicklighet som förutsätts i arbetslivet inom ett delområde av examen. De studerande kan efter avlagd examen placera sig i arbetslivet, klara av de olika uppgifterna i branschen också när förhållandena förändras samt vidareutveckla sin yrkeskunskap livet igenom. I samarbete med näringslivet och arbetsplatserna bör det säkerställas att utbildningen motsvarar kraven på yrkeskunskap i arbetslivet. Utbildningen skall främja sysselsättningen och möjligheterna till självständig yrkesutövning.

En grundläggande yrkesutbildning i enlighet med dessa grunder motsvarar nivå 3 i EG:s klassificering, enligt EG-medlemsstaternas beslut om betygens jämförbarhet (85/368/EEG) och undervisningsministeriets rekommendation om den finländska yrkesinriktade utbildningens placering (25.3.1998, 55/330/97).

Utbildningen skall sporra de studerande till egna aktiviteter och personlighetsutveckling och stödja beredskapen för fortsatta studier genom att erbjuda mångsidiga, valfria studier. Inom utbildningen bör man skapa en öppen och positiv inlärningsmiljö, där de studerande kan växa till ansvars- och pliktmedvetna medborgare och medarbetare.

I undervisningen skall man ta hänsyn till olikheter i de studerandes inlärningsförmåga och målsättningar samt vid behov utveckla stödåtgärder i samråd med hemmen och med sakkunniga utanför skolan. En positiv individuell utveckling och sund självkänsla skall understödjas.

Utbildningen skall främja demokrati, jämställdhet mellan könen på alla samhällsområden och allmän jämlikhet i arbetslivet och samhället.

1.2

GEMENSAMMA BETONINGAR OCH FÖR ALLA BRANSCHER GEMENSAM BASKOMPETENS

1 GEMENSAMMA BETONINGAR

Utbildningen skall ge färdigheter som ökar den i alla branscher behövliga yrkesbildningen samt medborgarfärdigheter som hjälper de studerande att följa med förändringarna i samhället och i arbetslivet och att verka under nya förhållanden. Utbildningen skall ge de studerande färdigheter i

- internationalism
- främjande av en hållbar utveckling
- utnyttjande av teknologi och informationsteknik
- företagsamhet
- högklassig och kundinriktad verksamhet
- konsumentkunskap
- arbetarskydd och hälsa.

Internationalismen innebär att de studerande klarar sig i en mångkulturell miljö, att de är toleranta och språkkunniga så att de kan delta i studentutbyte och placera sig på den alltmer internationella arbetsmarknaden.

Främjandet av en hållbar utveckling innebär att de studerande känner till den hållbara utvecklingens principer och motiveras att verka för dem i studier och arbete samt såsom medborgare. De känner till och iakttar miljövänliga arbets- och handlingssätt och kan i synnerhet identifiera de vanligaste problemavfallen och hanteringen av dem. De uppskattar naturens mångformighet, förstår den hållbara utvecklingens ekonomiska, sociala och kulturella dimensioner och kan främja dessa värden i sin verksamhet.

Utnyttjandet av teknologi och informationsteknik avser att de studerande har de basfärdigheter som behövs i informationssamhället och förutsättningar att använda data- och kommunikationstekniken mångsidigt i sitt arbete och såsom medborgare. De studerande skall förstå hur den teknologiska utvecklingen påverkar den egna branschen och dess framtid och kunna tillämpa ny teknik i sitt arbete.

Företagsamheten går ut på att de studerande utvecklar sig till initiativrika, pliktmedvetna, driftiga och uppslagsrika arbetstagare och yrkesutövare eller företagare som sätter värde på sitt arbete.

Kvalitativ och kundinriktad verksamhet innebär att de studerande lär sig de kvalitetsstyrningsmetoder som behövs och allmännast används inom yrkesområdet. De kan beakta kundernas förväntningar och individuella behov och sköta kundservicesituationer av olika slag.

Konsumentkunskapen syftar till att de studerande kan beakta konsumentlagstiftningens bestämmelser och i arbetet och som medborgare

agera i enlighet med konsumenternas rättigheter, skyldigheter och ansvar. Både som konsumenter och i sitt yrkesliv skall de studerande kunna bete sig på sätt som främjar produktionen, sysselsättningen och samhälls-ekonomin.

Arbetarskydd och hälsa går ut på att de studerande känner till föreskrifter och anvisningar om arbetarskydd i sin bransch och iakttar dem. De kan uppskatta och utveckla en trygg, sund och trivsamt arbetsmiljö. De kan identifiera de faror och hälsorisker som förekommer i arbetet och skydda sig mot dem, samt bekämpa riskmomenten. De kan planera en ergonomiskt riktig arbetsmiljö samt dra försorg om sin egen hälsa och upprätthålla sin arbets- och funktionsförmåga.

2 FÖR ALLA BRANSCHER GEMENSAM BASKOMPETENS

Utbildningen skall ha som mål att hos de studerande utveckla följande färdigheter som behövs i alla branscher:

- inlärningsfärdigheter
- problemlösningförmåga
- interaktions- och kommunikationsfärdigheter
- samarbetsfärdigheter
- etiska och estetiska färdigheter.

Inlärningsfärdigheterna skall utbildningen främja genom att ge de studerande beredskap för livslångt lärande och lust att utveckla sig själva. De bör kunna utvärdera sin egen inläring och sitt kunnande och planera sina studier. De skall lära sig att skaffa, organisera och bedöma kunskap och att tillämpa tidigare inhämtad kunskap i nya situationer.

Problemlösningförmågan utvecklas genom att de studerande under utbildningen får färdigheter i att handla flexibelt, innovativt och nyskapande i sitt arbete och i problemsituationer.

Interaktions- och kommunikationsfärdigheterna skall främjas i utbildningen så att de studerande kan klara av olika slags interaktiva situationer i arbetslivet. De skall övas i att sköta förhandlingar och i att kommunicera muntligt och skriftligt samt i att använda sig av informationsteknik i samband med utbyte och förmedling av information.

Samarbetsfärdigheterna skall utbildningen utveckla så att de studerande blir vana att agera tillsammans med andra bl.a. i team och att vara flexibla och uppmärksamma i sina människorelationer. De skall kunna identifiera egna och andras känslolägen och beakta dem på ett konstruktivt sätt i sin verksamhet.

Etiska och estetiska färdigheter skall utbildningen främja genom att vänja de studerande vid att hantera och lösa etiska problem, vara medvetna om sina egna värderingar och kulturbetingade skönhetsvärden och

beakta dem i sin verksamhet. De studerande bör kunna handla ansvarsfullt och rättsinriktat och hålla sig till ingångna överenskommelser. I sitt arbete bör de iaktta yrkesetiken, såsom tystnadsplikt, datasekretess och konsumentskyddsbestämmelser.

13

MÅLEN FÖR GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL OCH FÖR UTBILDNINGSPROGRAMMEN

De som har avlagt grundexamen i trädgårdsskötsel skall kunna utföra de sedvanliga grundläggande arbetena inom trädgårdsbranschen samt arbetsuppgifterna i enlighet med sitt eget utbildningsprogram. De skall kunna verka tillsammans med sakkunniga inom trädgårdsbranschen och branschens intressegrupper, varför de skall ha kännedom om trädgårdsbranschens organisationer och funktioner samt nyckeluppgifterna för dem.

De som har avlagt grundexamen i trädgårdsskötsel skall kunna tillämpa principer för miljövard och en hållbar utveckling i praktiska arbeten och de skall i sitt arbete kunna beakta hur den egna verksamheten påverkar naturens mångfald samt bevarandet av livsmiljöerna för olika arter av organismer. De skall kunna arbeta ekonomiskt, produktivt och kundorienterat. De skall kunna sysselsätta sig själva som företagare och fungera som aktiva medlemmar i sådana arbetsgrupper och team som yrket förutsätter. De skall kunna anpassa sig till sin arbetsgemenskap samt arbeta självständigt och ansvarsmedvetet.

De som har avlagt grundexamen i trädgårdsskötsel skall kunna ha omsorg om sin egen fysiska och psykiska kondition, varför de skall ha kännedom om de krav på arbetarskydd och ergonomi som anknyter till det egna arbetet. De skall kunna inta en rätt attityd till arbete samt förkovra sina kunskaper och färdigheter kontinuerligt. De skall kunna värdesätta sin egen bransch och sitt närområdes kultur samt kunna verka i en mångkulturell omgivning både i Finland och utomlands.

MÅLET MED UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR TRÄDGÅRDSPRODUKTION

De som har avlagt utbildningsprogrammet för trädgårdsproduktion skall i växthus och på friland kunna odla sådana odlingsväxter som är framgångsrika i ekonomiskt hänseende i Finland samt kunna producera högklassiga produkter inom trädgårdsbranschen med utnyttjande av data- och odlingsteknik. De skall kunna välja odlingsmetod och effektivt arbetssätt i enlighet med de speciella krav växterna ställer. Då de söker odlingsinformation skall de kunna använda sig av de svenska, finska och vetenskapliga namnen på sådana odlingsväxter som är av kommer-

siell betydelse. De skall kunna göra produkterna klara för försäljning samt sortera, förpacka och märka dem.

De som har avlagt utbildningsprogrammet för trädgårdsproduktion skall på ett säkert sätt kunna använda sig av maskiner och anordningar i arbetena inom trädgårdsproduktion samt kunna utföra enkla servicearbeten på maskinerna och anordningarna. De skall i olika slag av arbeten inom trädgårdsproduktion kunna arbeta säkert, ergonomiskt rätt och så att de skonar miljön.

De som har avlagt utbildningsprogrammet för trädgårdsproduktion skall kunna utveckla en affärsidé och göra upp en fungerande plan för affärsverksamheten. De skall kunna handla i enlighet med principerna för intern företagsamhet. De skall kunna starta ett företag och planera företagets marknadsföring, verksamhet och lönsamhet.

De skall kunna uttrycka sig i tal och skrift samt använda sig av den centrala fackterminologin inom branschen på det andra inhemska språket och på något främmande språk.

De skall kunna arbeta ansvarsfullt ensamma eller i grupp och de skall kunna fungera som arbetstagare med kännedom om sina rättigheter och skyldigheter.

MÅLET MED UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR GRÖNSEKTORN

De som har avlagt utbildningsprogrammet för grönssektor skall kunna tolka dokument i anslutning till planering av grönområden och självständigt anlägga grönområden enligt dem. De skall kunna hantera och använda material för anläggning av grönområden och ha kännedom om materialens centrala egenskaper. De skall i sitt arbete och vid anskaffning av tilläggsinformation kunna använda de svenska, finska och vetenskapliga namnen på växterna som används för anläggning av grönområden. De skall i sin egen arbetsgemenskap kunna verka i egenskap av sådana arbetstagare vilka har kännedom om sina rättigheter och skyldigheter och de skall kunna samarbeta även med anläggare inom olika branscher.

De som har avlagt utbildningsprogrammet för grönssektor skall kunna planera och utföra grönområdesarbeten självständigt och enligt den skötselnivå som krävs. De skall kunna välja och använda de maskiner och anordningar som behövs inom arbetet för grönssektor. De skall kunna arbeta effektivt, ekonomiskt, säkert och med iakttagande av principer för en hållbar utveckling samt allmänna krav på kvalitet, såsom prydighet. De skall kunna uttrycka sig i tal och skrift på det andra inhemska språket och på något främmande språk.

De som har avlagt utbildningsprogrammet för grönssektor skall kunna utveckla en affärsidé som möjliggör egen sysselsättning och be-

arbeta idén till en fungerande plan för affärsverksamheten. De skall kunna planera startandet av ett företag samt företagets marknadsföring och verksamhet. De skall kunna beräkna arbets-, material- och maskinkostnader samt prissätta entreprenader.

MÅLET MED UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR BLOMSTER – OCH TRÄDGÅRDSHANDEL

De som har avlagt utbildningsprogrammet för blomster- och trädgårdshandel skall kunna presentera, sälja och prissätta produkter, tillbehör och tjänster inom blomster- och trädgårdshandeln. De skall kunna ge kunderna råd om val av snittblommor och krukväxter samt växter till hemträdgården och om skötsel av växter. De skall kunna behandla och sköta de produkter som finns till salu och speciellt levande material på så sätt att det bibehåller sin försäljningsduglighet. De skall kunna handla flexibelt, produktivt samt med iakttagande av serviceanda. De skall kunna betjäna kunder på det andra inhemska språket och på ett främmande språk.

De som har avlagt utbildningsprogrammet för blomster- och trädgårdshandel skall kunna sköta om försäljningslokalen och hålla den i ordning, placera produkterna på ett säljande sätt samt självständigt kunna utföra de dagligen återkommande arbetena i affären. De skall kunna förevisa, sälja och prissätta binderiarbeten. De skall kunna binda, underhålla och förpacka sedvanliga binderiarbeten i en blomsteraffär samt undvika spill då de hanterar binderimaterial.

De som har avlagt utbildningsprogrammet för blomster- och trädgårdshandel skall kunna handla på ett kundorienterat sätt samt i enlighet med principerna för företagsamhet och intern företagsamhet. De skall kunna utveckla företagsidéer till affärsidéer samt göra upp en plan för affärsverksamheten. De skall kunna starta ett företag, fungera som företagare och följa med företagets lönsamhet. De skall kunna tillämpa konkurrensmetoder inom marknadsföringen i sitt arbete.

2

UPPBYGGNADEN AV GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL OCH STUDIERNAS UPPBYGGNAD

2.1 UPPBYGGNADEN AV GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL

Statsrådet har beslutat om examinas uppbyggnad (SRB 213/1999) och undervisningsministeriet om examinas omfattning, utbildningsprogrammen och examensbenämningarna (1/011/2000). I förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 2 §) har stadgats om studiernas omfattning och i lagen om yrkesutbildning (L 630/98, 30 §, 31 §) om tillgodoräknande av studier och studietiden.

2.2 STUDIERNAS UPPBYGGNAD

GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL		120 SV
GEMENSAMMA STUDIER		20 SV
Obligatoriska studiehelheter 1–8	17 sv	
Valfria studiehelheter 1–15	3 sv	
YRKESINRIKTADE STUDIER		90 SV
I studierna ingår minst 20 sv inläring i arbetet		
GEMENSAMMA YRKESINRIKTADE STUDIER I EXAMEN	30 SV	
Studiehelhet 1		
YRKESINRIKTADE STUDIER DIFFERENTIERADE ENLIGT UTBILDNINGSPROGRAM	60 SV	
UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR TRÄDGÅRDSPRODUKTION		
Obligatoriska studier	40 sv	
Studiehelheter 2–4		
Valfria studier	20 sv	
Studiehelheter 11–14, 17, 23, 25–29, 30		
UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR GRÖNSEKTORN		
Obligatoriska studier	40 sv	
Studiehelheter 5–7		
Valfria studier	20 sv	
Studiehelheter 11, 14–23, 25–29, 30		
UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR BLOMSTER- OCH TRÄDGÅRDSHANDEL		
Obligatoriska studier	40 sv	
Studiehelheter 8–10		
Valfria studier	20 sv	
Studiehelheter 11, 14, 17, 24–29, 30		
VALFRIA STUDIER		10 SV

I studierna ingår minst 1,5 sv studiehandledning och ett lärdomsprov vars omfattning är minst 2 sv. En studievecka motsvarar en studerandes arbetsinsats på 40 timmar.

STUDIEHELHETER INOM DE GEMENSAMMA STUDIERNÄ

	obligatoriska	valfria
1. Modersmålet	4 sv	0–3 sv
2. Det andra inhemska språket	2 sv	0–3 sv
3. Ett främmande språk	2 sv	0–3 sv
4. Matematik	3 sv	0–3 sv
5. Fysik och kemi	2 sv	0–3 sv
6. Samhälls-, företags- och arbetslivskunskap	1 sv	0–3 sv
7. Gymnastik och hälsokunskap	2 sv	
8. Konst och kultur	1 sv	
9. Valfria tilläggsstudier i de obligatoriska studierna, se ovan punkterna 1–8		
10. Miljökunskap		0–3 sv
11. Informations- och kommunikationsteknik		0–3 sv
12. Etik		0–3 sv
13. Kulturkännedom		0–3 sv
14. Psykologi		0–3 sv
15. Företagsverksamhet		0–3 sv
Totalt	17 sv	3 sv

I utbildning med finska som undervisningsspråk är det andra inhemska språkets omfattning en studievecka. De obligatoriska studiernas omfattning är då 16 studieveckor och de valfria studiernas omfattning 4 studieveckor.

Om studerande har ett annat modersmål än finska eller svenska, kan utbildningsanordnaren besluta om fördelningen av studierna i modersmålet och det andra inhemska språket (tot. 6 sv) på ett sätt som avviker från Statsrådets beslut (SRB 213/99, 2 mom.) (se kapitel 5.4).

YRKESINRIKTADE STUDIEHELHETER

1. Trädgårdsmästarens basfärdigheter	30 sv
2. Växthusproduktion	15 sv
3. Frilandsproduktion	20 sv
4. Företagsverksamhet inom trädgårdsproduktion	5 sv
5. Anläggning av grönområden	25 sv
6. Underhåll av grönområden	10 sv
7. Företagsverksamhet inom grönsektorn	5 sv
8. Kundbetjäning inom blomster- och trädgårdshandeln	15 sv
9. Arbete i affär	15 sv
10. Företagsverksamhet och marknadsföring inom blomster- och trädgårdshandeln	10 sv
11. Alternativa produktionsmetoder	5 sv
12. Behärskande av odlingsteknologi	5 sv
13. Produktion av specialväxter/grupp av specialväxter	5 sv
14. Plantskoleproduktion	5 sv
15. Skötsel, anläggning och planering av grönområden på begravningsplatser	5 sv
16. Anläggning och underhåll av golfbanor och idrottsplaner	5 sv
17. Användning av växter vid anläggningen av grönområden	5 sv
18. Trädgårdsplanering	5 sv
19. Stenarbeten vid anläggningen av grönområden	5 sv
20. Träarbeten vid anläggningen av grönområden	5 sv
21. Service på maskiner och anordningar inom grönsektorn	5 sv
22. Skötsel av träd	5 sv
23. Blomsterbinderi	5 sv
24. Färdigheter i blomsterbinderi för blomsterförsäljare	10 sv
25. Dekorationer	5 sv
26. Utställnings- och mässverksamhet	5 sv
27. Dekorerings, textning och teckning	5 sv
28. Produktkännedom och rådgivning i en trädgårdsaffär	5 sv
29. Gröininredning	5 sv
30. Övriga valfria studier	10 sv

VALFRIA STUDIER

Se kapitel 3.3.

3

MÅLET FÖR STUDIerna, DET CENTRALA INNEHÅLLET OCH BEDÖMNINGEN

3.1 GEMENSAMMA STUDIER – MÅL, CENTRALT INNEHÅLL OCH BEDÖMNING

3.1.A Obligatoriska studier

3.1.1 MODERSMÅLET, 4 SV

3.1.1.1 MODERSMÅLET, SVENSKA

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall i olika samarbetsituationer, t.ex. då de arbetar i team, samt inom kundservice, kunna handla och uttrycka sig på det sätt som situationen kräver. De studerande skall förstå de centrala begreppen och kunna urskilja och förstå det väsentliga innehållet i texter som hör till trädgårdsbranschen. De studerande bör ytterligare kunna analysera texter och dra slutsatser av det de läst. De studerande skall kunna använda sig av olika kunskapskällor, både böcker och IT-material, och kunna analysera, tolka, och förhålla sig kritiskt till den information de får samt förmedla den vidare i tal och skrift. De skall också kunna utvärdera sina egna kunskaper i modersmålet och fortlöpande utveckla dem.

De studerande skall kunna delta i och begära ordet i diskussioner inom en studie- eller arbetsgemenskap; aktivt lyssna på andra och uttrycka sina tankar klart och redigt. De skall bidra till att bygga upp en god atmosfär och till att föra diskussionen framåt. De skall kunna vara artiga och flexibla vid verbal och icke-verbal kommunikation och kunna anpassa sitt språkbruk till situationen. De skall även kunna tolka och utnyttja nonverbala kommunikationsmedel och visa tolerans gentemot olika talare och olika sätt att kommunicera.

▲ Centralt innehåll:

att lära sig hantera information och utveckla den kommunikativa kompetensen.

De studerande skall kunna använda grundterminologin inom trädgårdsbranschen och inom kundservice. De skall vara så vana vid olika sätt att uttrycka sig, både muntligt och skriftligt, att de kan producera texter inom sitt yrkesområde och inom den arbetsgemenskap de verkar i. De kan t.ex. skriva dokument, rapporter och promemorior och den skriftliga delen av lärdomsprovet. De skall klara av muntlig kommunikation som telefonärenden, diskussioner, förhandlingar och möten samt referat och rapporter. De studerande skall veta hur de skall kommunicera vid arbetsintervjuer och kunna utforma de dokument som behövs för detta.

De studerande skall kunna utnyttja facktidsskrifter och andra informationskällor inom trädgårdsbranschen. De skall kunna förmedla information, både muntligt och skriftligt till andra så att budskapet är tydligt och klart och språkbehandlingen god. De skall hela tiden utveckla sina kommunikations- och interaktionsfärdigheter och medverka till att utveckla kommunikationen på sin arbetsplats.

▲ **Centralt innehåll:**

att behärska olika språksituationer i arbetslivet.

De studerande skall känna till sina språkliga rötter och förstå språkets och kulturens betydelse för individens identitet och för ett smidigt samarbete mellan personer och intressegrupper i arbetslivet. De skall inse nyttan av litteratur, teater, film och andra medier. De skall kunna analysera och tolka både faktatexter och skönlitterära texter. De skall känna till det svenska språkets ställning i Finland, och skillnaderna mellan dialekt, finlandssvenskt talspråk och det allmänna svenska standard-språket. De skall inse nyttan av att behärska det svenska standardspråket, med tanke på vad arbetslivet kräver. De skall inse värdet av vårt lands tvåspråkiga kultur och betydelsen av flerspråkighet och kulturell mångfald, så att de kan tillämpa dessa insikter i olika kommunikations-situationer, både privat och i arbetslivet.

▲ **Centralt innehåll:**

att förstå språkets och kulturens betydelse.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- förstå att man talar och skriver på olika sätt i olika situationer och kunna variera sitt eget språkbruk enligt situation
- förstå de väsentligaste begreppen och frågorna i texter som berör trädgårdsbranschen och också kunna använda branschspecifika grundbegrepp i sitt eget språkbruk

- klara av att skaffa fram information ur olika källor, med hjälp av handledning och i grupp. De skall känna till de viktigaste tidskrifterna och uppslagsverken i trädgårdsbranschen. De skall kunna utnyttja bibliotekstjänster och modern teknologi då det gäller att söka och förmedla information
- våga och kunna ta ordet i studie- och arbetsgruppsdiskussioner och framföra sina egna tankar och åsikter i diskussionerna
- kunna ta andra i beaktande i diskussionen – åtminstone i någon mån- och vara medvetna om vilken verkan den nonverbala kommunikationen har
- klara av att fylla i formulär som är viktiga i arbetet och att uppgöra rapporter
- kunna presentera sig själv och olika sakfrågor
- kunna fungera sakligt inom kundbetjäning
- kunna finna sådant som intresserar inom litteratur, film eller teater
- kunna arbeta tillsammans med olika människor, också i en mångkulturell arbetsgemenskap
- vara medvetna om hur de kommunicerar, öva sig i att bedöma sina egna kunskaper i modersmålet och kunna ställa upp mål för sin egen utveckling
- känna till det svenska språkets ställning i Finland och inse betydelsen av tvåspråkigheten och den nordiska samhörigheten.

3.1.1.2 MODERSMÅLET, FINSKA

I den finskspråkiga utbildningen är målen och det centrala innehållet (berömlig nivå) identiska med texten i modersmålet för studerande i den svenskspråkiga utbildningen, förutom till den del texten innehåller hänvisningar till finlandssvenskt språkbruk och finlandssvenska förhållanden.

3.1.1.3 MODERSMÅLET, SAMISKA

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall känna till språkets centrala funktion som kulturskapare och -förmedlare. Studerandena skall uppnå en fungerande tvåspråkighet och behärska yrkesspråket i trädgårdsbranschen också på samiska. Studierna skall stärka de studerandes samiska kulturella identitet och utveckla deras språkliga och kognitiva färdigheter.

De studerande skall ha en stark språklig identitet, så att de kan utveckla sina färdigheter i samiska och bevara kontakten till den samiska kulturkretsen. De skall kunna jämföra det samiska språkets och kultu-

rens karaktäristiska drag med motsvarande i finskan. De studerande skall vara förtrogna med litteratur på samiska och med samisk kulturtradition så att de intresserar sig för samisk litteratur och konst.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att behärska de karaktäristiska dragen i samiska språket och kulturtraditionen.

De studerande skall behärska samiskans struktur och språkriktighet samt olika nyanser i talspråket i olika situationer. De skall kunna jämföra grundstrukturerna i samiskan med släktspråket finska. De skall behärska rättskrivning på samiska och kunna utveckla sin skriftliga förmåga. De studerande skall kunna skriva språkriktiga sakter, exempelvis informationsmaterial, projektplaner, ansökningar och brev på samiska. De skall utveckla sin skriftliga och muntliga förmåga att uttrycka sig på samiska och skall ställa sig kritiskt till det de läser.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att uttrycka sig skriftligt och muntligt på samiska i olika sammanhang.

De studerande skall kunna kommunicera på samiska i frågor som berör yrket. De skall vara beredda att arbeta inom yrkena i trädgårdsbranschen och att utveckla sitt yrkeskunnande på samiska så att de kan verka i motsvarande yrke inom den samiska kulturkretsen. De studerande skall vara förtrogna med de samiska näringarnas historia och aktuella läge. De skall kunna inhämta fakta genom olika medier och de skall kunna tänka kritiskt.

- ▲ **Centralt innehåll:**
kännedom om trädgårdsbranschens centrala begrepp på samiska.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- känna till vilken betydelse det samiska språket och kulturen har för deras egen identitet
- känna till de centrala drag som utmärker det samiska språket och kulturarvet
- kunna skriva sakter som hänför sig till yrket och arbetet på samiska
- kunna uttrycka sig muntligt på samiska i olika sammanhang
- behärska yrkets centrala begrepp på samiska så att de kan arbeta med de mest centrala uppgifterna inom trädgårdsbranschen och utveckla sitt professionella kunnande på sitt eget språk.

3.1.1.4 MODERSMÅLET, TECKENSPRÅK

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna uttrycka sig väl på teckenspråk med dess olika skiftningar i olika kommunikationssituationer. De skall kunna jämföra särdragen i tecknade språk och talade språk. De bör inse det egna teckenspråkets särart i förhållande till andra nationella teckenspråk och kunna fungera tillsammans med döva som använder ett främmande språk.

▲ Centralt innehåll:

att kunna uttrycka sig väl på teckenspråk i olika kommunikationssituationer.

De studerande skall kunna stärka sin språkliga identitet och utveckla sina färdigheter i teckenspråk för att bevara kontakten med dövas och teckenspråksanvändares kulturkrets. De bör kunna utveckla den teckenspråkiga kulturtraditionen. De skall kunna jämföra dövkulturen och det finländska teckenspråket med den finlandssvenska/finska kulturen och svenska/finska språket.

▲ Centralt innehåll:

att känna till och utveckla särdragen i teckenspråket och den teckenspråkiga kulturtraditionen.

Studerandena skall kunna fungera på två språk i sitt yrke, dvs. de skall behärska yrkesspråket inom den bransch de studerar även på teckenspråket. De skall kunna kommunicera på teckenspråket i frågor som gäller yrket. De skall kunna utveckla sitt yrkeskunnande på teckenspråket. De studerande skall klara av att skaffa tilläggsinformation om sin yrkesbransch på sitt eget språk och kritiskt analysera informationen.

▲ Centralt innehåll:

att kommunicera på teckenspråk i frågor som gäller yrket och utveckla sitt yrkeskunnande på teckenspråk.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna uttrycka sig själva i en teckenspråkig omgivning i de vanligaste språkliga sammanhangen
- kunna identifiera de centrala särdragen i teckenspråket och teckenspråkskulturen

- kunna använda de centrala begreppen inom yrket så att de kan fungera i sitt yrke och utveckla sitt yrkeskunnande på sitt eget språk.

3.1.1.5 MODERSMÅLET, DET EGNA MODERSMÅLET FÖR STUDERANDE MED ETT FRÄMMANDE SPRÅK SOM MODERSMÅL

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall uppnå en fungerande tvåspråkighet och behärska fackspråket i sin bransch också på sitt eget modersmål. Studierna skall förstärka de studerandes kulturella identitet och utveckla dem språkligt och kognitivt.

De studerande skall ha en stark språklig identitet som gör det möjligt att bevara banden till den språk- och kulturkrets där de vuxit upp. De bör ha kunskaper om sin egen kultur och sitt eget språk och kunna jämföra deras typiska drag med motsvarande drag i finländsk kultur och språk. De studerande skall bekanta sig med den egna kulturkretsens litteratur och traditioner, så att de kan intressera sig för litteratur och konst på det egna modersspråket.

▲ Centralt innehåll:

kännedom om särdragen i det egna språket och kulturarvet.

De studerande skall känna till sitt eget språks struktur och förstå sig på språkriktighet och olika nyanser i talspråket. De skall också kunna uppfatta grundstrukturerna i sitt eget språk jämfört med svenskan/finskan. De bör aktivt använda sina muntliga och skriftliga färdigheter i modersmålet. De studerande skall känna till modersmålets användningsmöjligheter och variationer inom respektive språkområde, och vänja sig vid att jämföra språkbrukssituationerna i det egna modersmålet med motsvarande i Finland.

▲ Centralt innehåll:

förmåga att uttrycka sig muntligt på det egna modersmålet och såvitt möjligt skriftligheter för olika ändamål.

De studerande skall kunna behandla frågor i trädgårdsbranschen på sitt modersmål. De skall ha beredskap att vid behov utveckla sitt yrkeskunnande på sitt eget modersmål så att de kan verka i motsvarande yrke inom sin egen kulturkrets. De skall kunna inhämta ytterligare kunskap genom olika medier även på sitt eget språk och kritiskt jämföra olika källor.

▲ **Centralt innehåll:**

kännedom om trädgårdsbranschens centrala begrepp på det egna modersmålet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- känna till de väsentligaste dragen i sitt språk och vara förtrogna med sin kulturbakgrund
- kunna uttrycka sig muntligt i de vanligaste kommunikationssituationerna inom den egna kulturkretsen
- behärska yrkets centrala begrepp så att de kan utveckla sitt professionella kunnande på sitt eget språk.

3.1.1.6 MODERSMÅLET, SVENSKA/FINSKA SOM ANDRASPRÅK

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall förstå det väsentliga innehållet i muntlig svensk-/finskspråkig kommunikation och utan möda följa med vad som behandlas, samt delta i arbetet. De skall förstå det väsentliga innehållet i skriftliga läromedel och kunna utnyttja det för att gå framåt i studierna. De bör bekanta sig med litteratur och olika skrivna texter på svenska/finska och såvitt möjligt på sitt modersmål och kunna motta impulser och upplevelser genom dem. De skall vara förtrogna med de allmännaste sätten för ickeverbal kommunikation i den finländska kulturen, uppfatta sociala nyanser och variationer i olika situationer i det svenska/finska språket samt använda sådana språkliga uttryck som passar för olika tillfällen och textarter. De bör kunna delta i socialt umgänge och fritidsaktiviteter och kunna följa med den samhälleliga debatten i tidningar och andra medier när det gäller frågor som angår dem själva och deras yrke.

▲ **Centralt innehåll:**

att uppfatta det väsentliga vid muntlig och skriftlig kommunikation.

De studerande skall kunna använda språket i tal och skrift i vardagliga situationer. De skall känna till de viktigaste, mest betydelsefulla dragen i det svenska/finska uttalssystemet och vara bekanta med intonationen. De skall vänja sig vid att producera skriftligt material av olika slag och kunna formulera sina tankar på svenska/finska även i skrift. De skall våga sig på att avfatta varierande texter, lära sig använda texter som behövs i yrket och klara av att sköta ärenden skriftligt. De studerande skall känna till centrala strukturer i svenskan/finskan och kunna an-

vända språket frimodigt i tal och skrift. De skall uppfatta betydelsen i komplicerade strukturer med ledning av saksammanhanget. De skall behärska grunderna i det svenska/finska rättstavningsystemet. De skall bli vana vid att urskilja likheter och olikheter mellan sitt modersmål och det svenska/finska språket.

▲ **Centralt innehåll:**

att känna till och använda det svenska/finska språkets fundamentala strukturer och kommunicera begripligt i tal och i skrift.

De studerande skall i tal och skrift kunna använda standardsvenska/-finska. De skall dessutom behärska fackspråk inom trädgårdsbranschen så att de kan delta i utbildningen på ett jämlikt, aktivt och självständigt sätt. De skall kunna utöva yrket samt utveckla sig själva och handla som medlemmar i samhället.

De studerande skall känna till fackspråket och uttryckssätten inom trädgårdsbranschen. De skall förstå både muntliga och skriftliga arbetsinstruktioner och bruksanvisningar inom trädgårdsbranschen liksom också föreskrifter om arbetssäkerheten. De skall muntligt och skriftligt kunna behandla centrala frågor inom yrkesområdet på ett begripligt sätt på svenska/finska och såvitt möjligt också på sitt modersmål. De skall i arbete och i kundservice kunna använda språket enligt situationens krav och veta hur man visar hövlighet i Finland. De skall känna till den finländska arbetskulturens väsentligaste drag och kunna handla i enlighet med dem. De skall kunna vidareutveckla sin yrkesidentitet och yrkestolthet med hjälp av sina kunskaper i svenska/finska.

▲ **Centralt innehåll:**

ett gott språkbruk inom trädgårdsbranschen.

De studerande skall inse vad modersmålet och tvåspråkigheten innebär, känna sina rötter och sätta värde på sin kultur samt stärka sin självkänsla och sin identitet genom att frimodigt använda sitt modersmål. De skall känna till hur samhället fungerar i Finland och bekanta sig med landets kultur. De bör på svenska/finska bekanta sig med sina samhällsliga rättigheter och skyldigheter. De bör förstå växelverkan mellan olika kulturer och orsakerna till kulturella konflikter och kunna hantera dem på ett konstruktivt sätt. De bör visa respekt och tolerans för olika människor och tänkesätt och ha förmåga att fritt och kritiskt betrakta olika synpunkter.

▲ **Centralt innehåll:**

insikter om betydelsen av språk och kultur samt kulturell växelverkan.

De studerande skall kunna arbeta ansvarsfullt såväl ensamma som i grupp. De skall kunna inhämta kunskap ur olika källor, använda ordböcker och göra anteckningar på egen hand, och de bör kunna begagna sig av material i böcker och datanät för att utveckla sin språkkunskap och avancera i sina studier. De skall träna upp sig i kritiskt tänkande. De skall använda svenska/finska för att tillägna sig ändamålsenliga inlärningsstrategier.

▲ Centralt innehåll:

goda inlärningsfärdigheter och beredskap för livslångt lärande.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- förstå det centrala innehållet i talad svenska/finska så att de klarar sig på svenska/finska i vardagliga situationer i arbetet inom trädgårdsbranschen och i studierna
- förstå det centrala innehållet i skriftligt material som hänför sig till studierna, branschen, arbetet och samhället
- känna till de väsentligaste strukturerna i svenskan/finskan och den centrala yrkesterminologin i trädgårdsbranschen, för att kunna uttrycka sig begripligt i tal och skrift i frågor som berör yrket och arbetet
- med handledning klara av skriftliga uppgifter
- kunna be om hjälp vid behov
- med handledning kunna bedöma utvecklingen av sin språkliga förmåga och uppställa mål för dess utveckling
- känna till finländska seder och arbetskultur och förstå orsakerna till kulturella skillnader så att de kan fungera i mångkulturella arbetsgrupper och miljöer
- kunna arbeta självständigt under handledning och i någon mån i grupp söka information ur olika källor
- kunna fungera som medborgare och uttrycka sig på svenska/finska.

3.1.2 DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, 2/1 SV

3.1.2.1 DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, FINSKA, 2 SV

Utgående från den lärokurs som börjat i åk 1– 6 i grundskolan

Nivån på språkkunskaperna inom den grundläggande yrkesutbildningen motsvarar steg 3–6 i de allmänna språkexamina. Om de studerande har avlagt allmän språkexamen på den nivå som krävs, förutsätts tilläggsprestation i branschens yrkesspråk.

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall frimodigt kunna bemöta, förstå och tilltala finskspråkiga kunder, förmän och arbetskamrater och handla ändamålsenligt på basis av anvisningar, begäran och diskussion i trädgårdsbranschens vardagliga arbets- och språksituationer. De studerande skall speciellt förstå tal och text som anknyter till yrket och samtala både direkt och i telefon. Vid behov skall de också kunna kommunicera skriftligen per e-post, fax och brev. De skall förstå och kunna fylla i yrkesspecifika blanketter, räkningar, beställningsformulär och kontrollistor och kunna skriva korta referat och rapporter. De studerande skall förstå kundens avsikt eller önskemål och kunna beskriva ändamålsenliga produkter och tjänster inom trädgårdsbranschen på ett tillfredsställande sätt. De skall också kunna förklara funktioner och möjliga fel, utbyta åsikter och komplimanger och upprätthålla diskussionen. De skall kunna diskutera sina arbetsuppgifter och -praxis också på finska och kunna läsa broschyrer, föreskrifter, anvisningar och meddelanden som har anknytning till trädgårdsbranschen. De studerande skall kunna följa med sin bransch och samhälleliga händelser också i finskspråkiga broschyrer, nätverk, massmedier och yrkespublikationer.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att verka inom trädgårdsbranschens arbetsuppgifter och kunna skaffa information.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- förstå innehållet i korta, enkla, skriftliga och muntliga meddelanden som hänför sig till arbetet och arbetssäkerheten och kunna fungera enligt dem

- förstå och kunna betjäna kunder och sköta arbetsuppgifter på finska i åtminstone de väsentligaste situationerna.
- kunna fylla i en finskspråkig blankett som förekommer allmänt inom branschen
- kunna skriva ett meddelande eller ett kort referat som anknyter till yrket på finska med hjälpmedel.

Utgående från den lärokurs som börjat i åk 7–9 i grundskolan

Nivån på språkkunskaperna inom den grundläggande yrkesutbildningen motsvarar steg 1–3 i de allmänna språkexamina. Om de studerande har avlagt allmän språkexamen på den nivå som krävs, förutsätts tilläggsprestation i branschens yrkesspråk.

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall inse betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och i det tvåspråkiga samhället. De skall handla och reagera åtminstone i de mest rutinmässiga uppgifterna på finska. De skall förstå kundens eller samtalspartens ärende eller önskemål, och kunna svara på frågor och be om tilläggsinformation. De studerande skall förstå föreskrifter och kunna läsa finskspråkiga arbetsanvisningar, åtminstone med hjälpmedel. De skall kunna läsa annonstexter, meddelanden och manualer som anknyter till arbetsuppgifterna och i någon mån kunna diskutera med sina finskspråkiga förmän, arbetskamrater och gäster. De studerande skall kunna ta reda på sådana adresser, arbetsredskap, fakta och metoder som behövs ur finskspråkiga källor, samt också våga be om hjälp och ställa frågor på finska. De skall behjälpligt kunna berätta om sig själva, sitt arbete och sina erfarenheter för sina förmän, arbetskamrater och gäster. De studerande skall våga säga sin åsikt på sammanträden också på finska och med hjälpmedel kunna skriva meddelanden, förklaringar och beställningar på finska.

▲ Centralt innehåll:

att kunna betjäna kunder på finska i väsentliga situationer och söka information ur finskspråkiga källor, åtminstone med hjälpmedel.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna bemöta kunden, förmannen och arbetskamraten samt förstå och betjäna dem på finska i några vardagliga situationer

- visa att de förstår huvudpunkterna i en annons eller i en viktig anvisning genom att fungera enligt dem eller genom att förklara vad saken gäller
- kunna skriva meddelanden på finska och med hjälpmedel fylla i en enkel blankett eller kontrollista som anknyter till arbetsuppgifterna.

3.1.2.2 DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, SVENSKA, 1 SV*)

Nivån på språkkunskaperna inom den grundläggande yrkesutbildningen motsvarar steg 1–3 i de allmänna språkexamina. Om de studerande har avlagt allmän språkexamen på den nivå som krävs, förutsätts tilläggsprestation i branschens yrkesspråk.

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall känna till det svenska språkets och den svenska kulturens betydelse i dagens mångkulturella Finland, och de kan bete sig ändamålsenligt i internordiska sammanhang.

De studerande skall klara av rutinmässiga samtalskontakter i anslutning till det dagliga livet, arbetet, hemlandet och dess kultur, även om de inte alltid själva förmår hålla i gång diskussioner. De skall kunna handla enligt anvisningar, förbud och uppmaningar som gäller arbetet. De skall klara av vanliga kundservicesituationer, både som kunder och inom kundbetjäningen, vid direkt kontakt och i telefon och kan vid behov be om precisering eller förklaring. De skall kunna läsa korta texter som anknyter till bekanta situationer, t.ex. matsedlar, tidtabeller, annonser samt med arbetet sammanhängande säkerhetsföreskrifter och bruksanvisningar. De skall kunna, genom att anlita hjälpmedel, söka fram fakta som behövs i yrket. De skall kunna göra skriftliga anteckningar, anvisningar och beställningslistor i samband med arbetet.

▲ Centralt innehåll:

att kunna verka inom trädgårdsbranschens arbetsuppgifter och i nordiska sammanhang.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- förstå vardagliga och enkla muntliga uttryck och skriftliga meddelanden som berör dem själva, deras familj och närmiljö

*)

undervisas i finskspråkiga yrkesläroanstalter

- förstå det centrala innehållet i korta och enkla skriftliga och muntliga meddelanden angående arbetet och arbetssäkerheten inom branschen och kunna fungera enligt dem
- klara av att med några ord betjäna kunder i åtminstone centrala arbets-situationer
- klara av att fylla i standardiserade blanketter som används i arbetet.

3.1.3 ETT FRÄMMANDE SPRÅK, 2 SV

I läroplanen har målen och bedömningen för de främmande språken i den grundläggande yrkesinriktade utbildningen differentierats i enlighet med om språket har studerats som A- eller B-språk. Det valda språket kan vara ett alldeles nytt språk för studeranden och då tillämpas målen och bedömningen för B-språket. Med A- och B-språk avses följande:

- A-språk = ett främmande språk som börjar på åk 1–6 i grundskolan (tidigare lågstadiet)
- B-språk = ett främmande språk som börjar på åk 7–9 i grundskolan (tidigare högstadiet).

Nivån på språkkunskaperna inom den grundläggande yrkesutbildningen motsvarar för A-språk steg 2–5 och för B-språk steg 1–3 i de allmänna språkexamina. Om de studerande har avlagt allmän språkexamen på den nivå som krävs, förutsätts tilläggsprestation i branschens yrkesspråk.

3.1.3.1 ETT FRÄMMANDE SPRÅK, A-SPRÅK, 2 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall klara sig väl i vardagliga talsituationer och kunna beskriva händelser, erfarenheter, drömmar, förhoppningar och strävanden samt redogöra för sitt land och sin kultur. De skall förstå det huvudsakliga innehållet i vanligt tal som håller normalt tempo och i personliga brev och meddelanden och vid behov kunna be om förtydligande. De skall kunna delta i diskussioner samt skriva personliga brev och meddelanden om motiv som är bekanta och av personligt intresse och som hänför sig till vardagens liv, t.ex. familjen, fritiden, resor och aktuella frågor.

▲ Centralt innehåll:

att agera som privatperson i en internationell värld.

De studerande skall kunna kommunicera pÅ ett sakligt och artigt sÅtt vid betjÄning av kunder bÅde direkt och per telefon. De skall kunna presentera produkterna och servicen i trÄdgÅrdsbranschen och diskutera dem med kunder bland annat genom att besvara de vanligaste frÅgorna om dem. De studerande skall kunna berÄtta om sin arbetsplats, sitt arbete och sina arbetsuppgifter, material och arbetsredskap vid samtal med arbetskamrater och besökare som talar det frÄmmande sprÅket. De skall kunna redogöra fÖr normer och seder i den inhemska arbetskulturen, Även om arbetssÄkerhet och miljöhÄnsyn, och veta det vÄsentligaste om motsvarande normer och seder i det land dÄr sprÅket ifrÅga talas. De skall fÖrstÅ bÅde skriftliga och muntliga anvisningar som rÖr arbetet och produkterna, exempelvis fax, e-post och reklam, sÅ att de kan handla ÄndamÅlsenligt. De skall kunna ta emot respons om arbetet och produkterna, de skall kunna tillÄmpa sina kunskaper och fÄrdigheter och motivera nÖdvÄndiga lÖsningar och rÄttelser.

De studerande skall kunna arbeta i internationella arbetsmiljÖer och dÅ kunna frÅga efter information som berÖr arbetet och lÄsa facklitteratur inom trÄdgÅrdsbranschen. Vid behov kan de utnyttja hjÄlpmedel, ocksÅ den nyaste teknologin. De skall kunna avfatta enklare sammanhÄngande texter som berÖr arbetet, bl.a. bestÄllningar, anvisningar och olika meddelanden.

▲ Centralt innehÅll:

att kunna agera som arbetstagare i en internationell arbetsgemenskap.

Bedömning, nÖjaktig nivÅ (1)

De studerande skall

- fÖrstÅ enklare muntliga och skriftliga meddelanden som anknyter till deras eget liv, och aktivt kunna sÖka information i t.ex. menyer, tidtabeller och broschyrer
- fÖrstÅ korta och enkla muntliga och skriftliga meddelanden som anknyter till arbetet och arbetssÄkerheten i trÄdgÅrdsbranschen och kunna verka i enlighet med dem
- kunna sÖka information i broschyrer, anvisningar, och kataloger pÅ frÄmmande sprÅk
- kunna berÄtta om sig sjÄlva och sin livssituation och om sina arbetsuppgifter inom trÄdgÅrdsbranschen
- kunna skriva enkla personliga meddelanden och fylla i blanketter med personuppgifter samt blanketter som berÖr arbetet i trÄdgÅrdsbranschen.

3.1.3.2 ETT FRÄMMANDE SPRÅK, B-SPRÅK, 2 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna ställa och besvara sådana enkla frågor som gäller dem själva och den omedelbara konkreta omgivningen, om motparten talar långsamt och tydligt. De skall vid behov kunna be om förtydligande. De skall kunna kommunicera både verbalt och ickeverbalt t.ex. när de presenterar sig, gör inköp, skaffar biljetter och söker inkvartering. De skall förstå enkla uttryck och meningar bland annat i anvisningar, annonser och kataloger som hänför sig till välbekanta motiv i privatlivet och arbetslivet. De skall kunna skriva kortfattade enkla personliga meddelanden, som. t.ex. kort och fylla i blanketter av standardtyp som gäller arbetsrelaterade uppgifter och personuppgifter. De skall kunna uppfatta muntliga och skriftliga besked som ansluter sig till arbetet och kunna handla enligt situationens krav, självständigt eller med anlitande av andras hjälp.

▲ Centralt innehåll:

att kunna kommunicera privat och i arbetslivet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- förstå bekanta ord och uttryck som berör dem själva eller den omedelbara arbetsmiljön
- förstå uttryck, ord och enkla meningar i t.ex. bekanta annonser, kataloger och arbetsanvisningar
- med enkla ord och meningar kunna berätta om sig själva och sitt arbete
- kunna skriva ett kort, enkelt meddelande om vardagliga arbetsuppgifter inom trädgårdsbranschen och kunna fylla i en blankett med personuppgifter.

MATEMATISK-NATURVETENSKAPLIGA STUDIER

3.1.4 MATEMATIK, 3 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

Studerandena skall i sitt kommande yrke kunna tillämpa matematiken mångsidigt och använda den som ett problemlösningsredskap. De skall behärska de elementära räkneoperationerna, såsom procenträkning och omvandling av enheter, i samband med yrkesrelaterade arbetsuppgifter. De skall kunna bilda bokstavsuttryck för relationer mellan storheter och beskriva arbets- och vardagslivets problem som modeller i form av tabeller, figurer, satser och ekvationer. De skall kunna lösa matematiska problem med hjälp av slutsatser, ekvationer och grafiska representationer. De studerande skall kunna tillämpa geometri i den utsträckning som krävs i trädgårdsbranschen, t.ex. beräkna areor och volymer samt använda skalor.

▲ Centralt innehåll:

att lösa i yrket förekommande matematiska problem genom normala räkneoperationer, tillämpning av matematiska modeller och geometri.

Studerandena skall mångsidigt kunna använda räkneapparater och datorer för att lösa matematiska problem. De skall kunna bedöma resultatens tillförlitlighet, exakthet och meningsfullhet. De skall kunna självständigt samla data och på basis av dem utarbeta statistik, tabeller och diagram som gäller deras bransch. De skall kunna läsa och tolka statistik. De skall behärska den ekonomiska matematik som behövs i vardags- och arbetslivet, bl.a. kostnads-, skatte- och lånekalkyler.

▲ Centralt innehåll:

bedömning av resultatriktighet och uppgörande och tolkning av statistik och tabeller samt ekonomisk matematik.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna räkna de additions-, subtraktions-, multiplikations- och divisionsräkningar som behövs i yrket
- kunna räkna procentandelar och använda enheter rätt
- kunna lösa de vanligaste matematiska problemen i trädgårdsbranschen genom att antingen beskriva problemen eller dra slutsatser om dem med hjälp av ekvationer

- kunna använda räknearrät och dator för att lösa de centrala matematiska uppgifterna i trädgårdsbranschen
- kunna avläsa statistik, tabeller och grafiska framställningar som anknöyer till trädgårdsbranschen
- kunna beräkna areor och volymer på de vanligast använda kropparna
- kunna beräkna material- och produktionskostnader för de arbeten som utförs.

3.1.5 FYSIK OCH KEMI, 2 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna de ur yrkets synvinkel viktigaste lagbundenheterna i fysiken, t.ex. värmeöverföring, luftfuktighet och värmeutvidgning. De skall kunna använda behövlga elapparater tryggt och ekonomiskt. De skall kunna arbeta ergonomiskt och därför känna till den fysik som hänför sig till ergonomi.

▲ Centralt innehåll:

de kunskaper i fysik som behövs för att uppnå yrkesskicklighet och upprätthålla arbetsförmågan.

De studerande skall i sitt arbete kunna beakta de med tanke på miljön och yrket centrala kemiska företeelserna och skall därför känna till de vanligaste grundämnenas och föreningarnas egenskaper (t.ex. syre, kväve, väte, kol och oxider av dem, de viktigaste syrorna, baserna, salterna, kolhydraterna, fetterna och proteinerna). Studerandena skall kunna förvara och använda de substanser som behövs inom trädgårdsbranschen rätt och kunna förstöra dem på behörigt sätt. De studerande kan i sitt arbete beakta substansernas speciella egenskaper så att de inte försätter sin egen och andras säkerhet eller miljösäkerheten i fara. De skall med ledning av beteckningarna på de ämnen och material samt produkter som förekommer inom trädgårdsbranschen kunna identifiera och tolka de faktorer som påverkar hälsan och säkerheten och fungera på det sätt som situationen förutsätter.

▲ Centralt innehåll:

att känna till och beakta de inom trädgårdsbranschen centrala kemiska företeelserna samt riktig användning, förvaring och förstöring av de ämnen som används inom trädgårdsbranschen.

De studerande skall i sitt arbete och i sitt privatliv kunna beakta naturens lagbundenheter och verka på sätt som är energibesparande och sköna miljön. De skall kunna beskriva livscykeln för någon produkt som används/tillverkas inom trädgårdsbranschen och därmed förknippad energiomvandling.

▲ **Centralt innehåll:**

livscykel tänkande och därmed förknippad energihushållning.

De studerande skall kunna göra observationer och mätningar rörande centrala fysikaliska och kemiska företeelser inom trädgårdsbranschen. De skall kunna tolka fysikaliska och kemiska mätresultat och dra slutsatser av dem. De skall kunna bedöma mätresultatens tillförlitlighet, exakthet och meningsfullhet. De skall kunna dokumentera erhållna resultat i enlighet med trädgårdsbranschens kvalitetskrav och presentera resultaten t.ex. med tabeller och grafiska representationer. De skall självständigt kunna leta fram fakta som behövs i arbetet ur olika källor samt kritiskt granska sådana data och bearbeta dem för praktiska tillämpningar. De skall kunna tillämpa sina kunskaper i fysik och kemi genom att tillägna sig ekonomiska och naturvänliga arbetssätt och tekniker.

▲ **Centralt innehåll:**

experimentellt arbete, bedömning av resultatens riktighet och dokumentering av erhållna resultat.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna förstå de från yrkets synpunkt viktigaste fysikaliska och kemiska företeelser och lagbundenheter som anknyter till de vanligaste arbetsuppgifterna
- kunna arbeta utan att orsaka fara för sig själv, andra eller omgivningen och tryggt och ekonomiskt använda olika apparater såsom elapparater
- kunna förvara och använda i arbetet behövliga kemikalier rätt och förstöra avfallet på behörigt sätt
- kunna identifiera och tolka hälso- och säkerhetsfaktorer med ledning av beteckningarna för de centrala ämnen och material som används/tillverkas inom trädgårdsbranschen och fungera såsom beteckningarna förutsätter
- kunna beskriva livscykeln för någon produkt
- kunna utföra mätningar enligt anvisningar, dokumentera mätningresultaten och uppgöra en läsbar rapport över resultaten.

HUMANISTISK-SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA STUDIER

3.1.6 SAMHÄLLS-, FÖRETAGS- OCH ARBETSLIVSKUNSKAP, 1 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna verka aktivt inom sin läroanstalt och i miljöer med anknytning till studierna, t.ex. vid andra läroanstalter, inom olika arbetsgemenskaper och utomlands vid utbyte av studerande. De skall veta vilka rättigheter och förpliktelser som gäller för deras egna studier och för deras åldersstadium samt känna till de grundläggande medborgarliga rättigheterna och skyldigheterna, förstå sitt samhälleliga ansvar och handla i enlighet härmed. De skall vara kapabla att fungera som aktiva samhällsmedlemmar. Dessutom skall de veta det väsentligaste om EUs beslutssystem och hur det påverkar medborgarnas aktiviteter.

▲ Centralt innehåll:

att verka som grupp- och samhällsmedlem och som EU-medborgare.

De studerande skall kunna sköta sin egen ekonomi och sina ekonomiska förpliktelser, såsom skatterna. De skall inse vad skatterna betyder för finansieringen av samhällets välfärdsservice, och känna till systemen för social trygghet i Finland så att de vid behov kan utnyttja dem. De skall förstå hur hushållens och företagens verksamhet påverkar sysselsättningen och samhällsekonomin så att de främjar dem som konsumenter och inom kundbetjäning. De skall förstå Finlands ställning i relation till andra länder och i sitt handlande ta hänsyn till principerna för hållbar utveckling.

▲ Centralt innehåll:

insikt om hushållens och företagens roll i Finlands samhällsekonomi.

De studerande skall aktivt kunna söka sig ut i arbetslivet eller någon medborgarlig verksamhet. De skall sätta värde på sitt yrke och sina färdigheter och kunna presentera dem för arbetsgivare i syfte att få en arbetsplats eller för intressegrupper i syfte att bli företagare. De skall beakta att alla människor har samma medborgarliga rättigheter och skyldigheter. De skall känna till arbetsmarknadens verksamhetsprinciper och funktionssätt och centrala avtalsförfaranden så att de kan ingå arbetsavtal i sin bransch och därvid se till sina rättigheter och sitt ansvar som medlemmar av en arbetsgemenskap. De skall veta vilka rättigheter de har på den internationella arbetsmarknaden och vara i stånd att söka arbete framför allt i EU-länderna.

- ▲ Centralt innehåll:
att fungera som medlem i arbetsgemenskapen och enligt
arbetsmarknadens tillvägagångssätt.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna verka inom sin läroanstalt och under inlärninö i arbetet enligt där givna regler
- kunna fungera i enlighet med de rättigheter och förpliktelser som gäller studierna och det egna åldersstadiet
- kunna fungera som samhällsmedlem i enlighet med de grundläggande medborgerliga rättigheterna och skyldigheterna
- under handledning kunna planera sin egen ekonomi och sköta sina ekonomiska förpliktelser
- känna till sina rättigheter och förpliktelser som arbetstagare och kunna söka arbete, ingå arbetsavtal och iaktta vad som där avtalats
- kunna analysera sitt eget beteende som konsument och dess inverkan på sysselsättningen och samhällsekonomin
- under handledning kunna söka information om EU-beslutsfattandet och -arbetsmarknaden.

GYMNASTIK OCH HÄLSOKUNSKAP

3.17 GYMNASTIK OCH HÄLSOKUNSKAP, 2 SV

Mål och centralt innehåll för gymnastik, berömlig nivå

De studerande skall besitta de centrala kunskaper och färdigheter som behövs för ett sunt levnadssätt och motionsintresse. De skall kunna uppgöra en personlig motionsplan, följa den och bedöma effekterna av den. De skall idka gymnastik och idrott för att bevara och förbättra sin hälsa och sitt välbefinnande samt sin funktions- och arbetsförmåga. De skall genom sina kunskaper och handlingssätt visa att de förstår sambanden mellan dels motion och hälsa dels hälsa och funktions- och arbetsförmåga och kunna bedöma sin funktions- och arbetsförmåga med olika metoder.

- ▲ Centralt innehåll:
uppgörande av motionsprogram samt genomförande och uppföljning av dem.

De studerande skall kunna skaffa sig för hälsan och humöret välgörande upplevelser och erfarenheter av olika motionsformer i olika omgivningar under alla årstider. De skall kunna bedöma sina upplevelser och erfarenheter. De skall vara ansvarskännande och beakta andra vid interaktion. De skall följa överenskommelser och tidtabeller, ta ansvar och hjälpa andra i motions- och andra sammanhang.

▲ Centralt innehåll:

idkande av olika motionsformer i olika miljöer.

Mål och centralt innehåll för hälsokunskap, berömlig nivå

De studerande skall genom sitt kunnande och agerande visa att de har förmåga och vilja att främja och bevara hälsan. De skall visa att de inser vilken betydelse den mentala hälsan, människorelationerna och sexualiteten har för funktionsförmågan samt känna till hur tobak och rusmedel inverkar på hälsan. De skall kunna motverka faktorer som sliter på hälsan och främja faktorer som bygger upp den. De skall visa att de inser sambanden mellan motion, näring och hälsa.

De studerande skall känna till sambanden mellan arbete och hälsa och de centrala belastningsfaktorer som förekommer på yrkesområdet samt i samarbete med andra kunna utveckla trygga och sunda arbetsmetoder och en trygg och sund arbetsmiljö.

De studerande skall behärska de vanligaste förstahjälpsituationerna och de ergonomiska kraven i arbetet. De skall kunna utnyttja företagshälsovårdens tjänster och möjligheterna till arbets- och arbetsplatsmotion för att upprätthålla arbetsförmågan.

▲ Centralt innehåll:

hälsofrämjande verksamhet i arbetet och på fritiden samt förebyggande av arbetsrelaterade riskfaktorer och olycksfall.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna göra upp ett personligt motionsprogram och genomföra det
- kunna fungera på ett sätt som främjar hälsan och bedöma sin funktions- och arbetsförmåga med någon metod
- följa överenskommelser och tidtabeller eller komma överens om ändringar och genomföra sin andel i motions- och andra sammanhang
- visa att de är medvetna om seder och vanor som främjar hälsan

- kunna identifiera de centrala belastningsfaktorena på yrkesområdet och under handledning kunna utveckla sunda arbetsvanor och en sund arbets-miljö i samarbete med andra
- kunna söka hjälp och handledning för att upprätthålla hälsan samt arbets- och funktionsförmågan.

KONST- OCH FÄRDIGHETSÄMNE

3.1.8 KONST OCH KULTUR, 1 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall engagera sig aktivt i konstnärliga och kulturella aktiviteter och förnya kulturen i sin skolgemenskap t.ex. genom att medverka till att utveckla och upprätthålla skolornas estetiska, visuella och auditiva framtoningar. De skall förstå konstens betydelse i sitt eget liv och känna till dess olika uttrycksformer i ett mångkulturellt samhälle. De skall också kunna inhämta och hantera kunskap som förmedlas via olika medier.

- ▲ Centralt innehåll:
att delta i ortens eller skolgemenskapens konstliv och kulturevenemang.

De studerande skall kunna utnyttja och uppskatta traditionerna inom trädgårdsbranschen. De skall i sin verksamhet kunna ta hänsyn till de värden som har betydelse inom kundernas kulturkrets och veta att konsten tar sig olika uttryck i olika kulturer.

- ▲ Centralt innehåll:
kännedom om och utnyttjande av trädgårdsbranschens traditioner.

De studerande skall med hjälp av sina idéer och föreställningar kunna tillverka en konstnärlig produkt och då kunna avancera från kunskaps-inhämtande och idéplanering till en färdig produkt. De skall i material-val och arbete tillämpa principerna för ekologisk hållbarhet. De skall kunna bedöma egna och andras arbetsprocesser och resultat samt utnyttja erhållen respons för vidareutveckling av sitt arbete. De studerande skall uppfatta estetiska kvaliteter i sin arbets- och livsmiljö och se hur de påverkar livskvaliteten.

- ▲ Centralt innehåll:
att tillverka en egen produkt samt miljömedvetenhet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna delta i konstnärliga och kulturella aktiviteter på orten
- under handledning kunna delta i utvecklingen av en trivsamt och fungerande skolgemenskap och arbetsmiljö
- under handledning kunna inhämta information som förmedlas via medier för sina produkter och kunna bedöma den
- i sin verksamhet kunna ta hänsyn till de, ur arbetets eller kundbetjäningens synpunkt, centrala värderingar som har betydelse i kundens kulturkrets
- i sitt arbete kunna ta hänsyn till energiförbrukning och naturresurser bl.a. vid val av material
- under handledning på det sätt som är lämpligast för studerandena själva eller branschen kunna skapa en produkt för hand eller på något annat sätt som uttrycker deras tankar, känslor och föreställningar.

3.1.B Valfria studier**3.1.9 VALFRIA TILLÄGGSSTUDIER I DE OBLIGATORISKA STUDIERNAS**

Som valfria studier kan väljas tilläggstudier i studierna som beskrivs i punkt 3.1.A. Läroanstalten definierar studiernas mål, centrala innehåll och bedömning.

3.1.10 MILJÖKUNSKAP, 3 SV**Mål och centralt innehåll, berömlig nivå**

De studerande skall kunna arbeta för en hållbar utveckling och naturens mångformighet och kunna göra etiskt och ekonomiskt hållbara val både som medborgare och i sitt yrke. De skall inse nödvändigheten av hållbar utveckling och förstå hur människans handlande sammanhänger med miljön och naturens jämvikt, lokalt och globalt. De skall förstå vad utnyttjandet och förädlingen av naturresurser, konsumtion samt hanteringen av avfall och utsläpp har för samband sinsemellan och med naturskyddet och miljövärden.

De studerande skall värdesätta sin omgivning och komma ihåg att människor har rätt till en sund miljö. De skall kunna bedöma hur deras egna aktiviteter och konsumtionsvanor påverkar miljöns tillstånd och försöka ändra på olämpliga konsumtions- och produktionssätt och arbeta

aktivt som konsument för att understödja sådan produktutveckling som minskar belastningen på miljön. De skall känna till miljöriskerna inom sin bransch och kunna använda sina kunskaper i miljövärd för att minimera dem.

De studerande skall i vardagslivet och på arbetsplatsen vara medvetna om att miljöfrågorna är invecklade och kontroversiella och i sina avgöranden kunna beakta olika synpunkter. De skall vara i stånd att inhämta information om miljön och att bedöma de direkta och indirekta miljöeffekterna av sina egna konsumtionsval.

De studerande skall värdesätta sin livsmiljö och kulturtraditionerna. De skall kunna hålla bostads- och arbetsmiljöer i gott skick, trivsamma, sunda och estetiskt tilltalande. De skall förhålla sig ansvarsfullt till den visuella och auditiva kulturmiljön och det nationella kulturarvet. De skall delta i läroanstaltens verksamhet för hållbar utveckling. De skall kunna medverka till utveckling av sin närmiljö.

▲ Centralt innehåll:

bevarande av naturens mångformighet, ekologiskt riktiga konsumtionsvanor och aktiviteter som främjar hållbar utveckling.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- med respekt kunna utnyttja det som Finlands natur har att erbjuda t.ex. i form av rekreation
- under handledning kunna träffa hållbara val i yrket och som konsument
- kunna beakta miljöriskerna i samband med arbetet
- kunna handla ansvarsfullt i enskilda situationer och vid behov fråga om råd
- kunna iaktta arbetsplatsens miljöbestämmelser från det egna arbetets synpunkt
- kunna hålla sin skol-, arbets- och boendemiljö ren och städad
- kunna fundera över marknadsmekanismernas effekter på det egna konsumentbeteendet och bedöma sin egen konsumtion med tanke på hållbar utveckling
- under handledning kunna inhämta miljöfakta om yrket i olika källor och tillämpa dem i sitt arbete.

3.1.11 **INFORMATION- OCH KOMMUNIKATIONSTEKNIK, 3 SV**

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall aktivt och ansvarsmedvetet kunna använda informations- och kommunikationstekniska hjälpmedel för anskaffning, hantering, produktion och förmedling av information såväl i arbetet inom sin bransch som i samhällelig verksamhet. De skall kunna hantera datafiler, dvs. söka fram, lagra och kopiera dem samt skicka dem som e-post. De skall kunna använda ordbehandlings-, tabell-, rit- och databasprogram och foga in tabeller och bilder i text. De skall mångsidigt kunna använda den informationstekniska utrustningen också för självständiga studier och utnyttja de möjligheter som informationstekniken ger när det gäller livslångt lärande och samarbete via olika nätverk. De studerande skall kunna använda olika sökfunktioner och kritiskt granska erhållen information samt omarbete den till relevant kunskap, och de skall kunna förmedla information genom att utnyttja olika datakommunikationstjänster.

▲ Centralt innehåll:

användningen av informationsteknik, olika informationskällor och datakommunikationsmedel på det egna yrkesområdet och i privatlivet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna använda åtminstone ett ordbehandlingsprogram
- kunna söka, lagra och kopiera datafiler
- kunna söka relevant information ur t.ex. internet
- kunna använda e-post
- under handledning kunna använda datakommunikationstjänster.

3.1.12 **ETIK, 3 SV**

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna inhämta information om etiska frågor inom sin egen bransch och bedöma de värderingar och etiska problem som är förbundna med deras eget liv och deras människorelationer, med samhället, miljön, arbetslivet, företagsverksamheten och de olika yrkena. De skall kunna bedöma vad etiska värden, normer, dygder och åskådningar betyder i deras liv och i relationerna människor emellan. De skall

kunna diskutera etiska frågor och livsåskådningsfrågor och motivera sina åsikter. De skall kunna diskutera och hantera etiska problem som angår arbetslivet och trädgårdsbranschen.

▲ **Centralt innehåll:**

att fundera över frågor om etik, livskunskap, yrkesetik och samhällsetik som är förbundna med studerandenas eget liv.

De studerande skall kunna träffa etiskt grundade avgöranden och bedöma deras effekter med tanke på människovärde, rättvisa och hållbar utveckling. De skall både självständigt och i samråd med andra kunna lösa värde- och normkonflikter på etiskt godtagbara sätt, särskilt i frågor som rör arbetslivet och trädgårdsbranschen. De skall agera på ett ansvarsmedvetet och etiskt hållbart sätt i konfliktsituationer och ha intresse för utveckling av den egna branschens värdegrunder och etiska principer.

▲ **Centralt innehåll:**

att lösa värde- och normkonflikter inom trädgårdsbranschen och agera ansvarsmedvetet och etiskt i konfliktsituationer.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna diskutera värderingar i fråga om sitt eget liv och sina människorelationer samt kring etik och livsåskådning
- kunna motivera sina egna val som baserar sig på värderingar
- i samråd med medlemmar i arbetsgemenskapen kunna lösa värde- och normkonflikter som förekommer inom trädgårdsbranschen på ett etiskt godtagbart sätt
- kunna handla ansvarsfullt och på ett etiskt godtagbart sätt i konfliktsituationer som berör yrket
- under handledning kunna inhämta information om etiska frågor inom branschen.

3.1.13 KULTURKÄNNEDOM, 3 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna fungera med människor från olika kulturer. Hit hör exempelvis sätten att inleda bekantskap, hälsa och ta emot gäster, det fysiska reviret, vad det passar sig att samtala om, männens och kvinnornas olika roller, och både skrivna och oskrivna regler och normer för klädsel och uppträdande.

▲ Centralt innehåll:

uppträdande och klädsel, sätten att bemöta arbetskamrater, kunder och gäster.

De studerande skall inom trädgårdsbranschen kunna identifiera kulturskillnader i arbetsplatsbeteende, i arbetsplatshierarkin och PR-verksamheten och kunna bete sig rätt i normala situationer i arbetet, framför allt i kundservicesammanhang.

▲ Centralt innehåll:

flexibelt beteende enligt organisationsmiljö och arbetsuppgift.

De studerande skall för personer från andra kulturer kunna presentera de allmänna dragen i sitt eget lands kultur, t.ex. huvuddragen i dess historia, landets sevärdheter och konst, sportprestationer och underhållning, och noggrannare kunna redogöra för kunnandet, arbetssätten och innovationerna inom den egna branschen.

▲ Centralt innehåll:

kännedom om de väsentliga kulturdragen och presentation av dem.

De studerande skall kunna ställa betydande händelser och epoker i hembygdens och landets historia i relation till grannländernas historia och världshistorien. De skall kunna diskutera olika länders tolkningar av historien. De skall kunna jämföra sitt eget lands och Europas centrala kulturströmningar och -påverkare.

▲ Centralt innehåll:

kännedom om och jämförelse av huvuddragen i Finlands och grannländernas historia och nuläge.

De studerande skall känna till särdragen inom trädgårdsbranschen i andra länder.

- ▲ **Centralt innehåll:**
kännedom om särdragen inom trädgårdsbranschen.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna söka information om skillnader mellan människors vardagliga aktiviteter i Finland och några andra länder
- kunna bemöta också utländska kunder och gäster utan större kulturkonflikter
- kunna berätta om centrala fakta om Finland och sitt arbete för utländska gäster
- kunna söka information och berätta om trädgårdsbranschen i något annat land eller identifiera sådana drag i tjänster och produkter inom trädgårdsbranschen som har sitt ursprung i något annat land
- under handledning kunna söka information om främmande länder och kulturer.

3.1.14 PSYKOLOGI, 3 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall vara medvetna om sitt eget inlärningsbeteende och känna till de grundläggande inlärningsmekanismerna så att de kan utveckla sina inlärningsfärdigheter. De skall kunna förstå och förklara både sitt eget och andra människors agerande i normala arbetssituationer genom att tillämpa psykologiska baskunskaper om varseblivningen, tänkandet, personligheten, känslorna och andra faktorer som reglerar beteendet. De skall med hjälp av sitt psykologiska vetande uppfatta egna och andras känslor och attityder och kunna hantera dem i enlighet med situationens krav. De skall kunna tillämpa psykologiskt kunnande för att utveckla sin självkännedom och sin jagbild.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att förstå och förklara människors agerande med hjälp av kognitiv psykologi och personlighetspsykologi, att utveckla sina inlärningsfärdigheter och sin självkännedom.

De studerande skall känna till psykologiska faktorer av betydelse för verksamheten inom grupper och team så att de klarar av kundservice och grupparbete. De skall känna till gruppdynamiken på arbetsplatser och kunna samarbeta i olika roller. De bör klara av samarbete med människor av olika slag. De skall kunna identifiera olika ledarstilar och arbetsplatskulturer och handla som dessa förutsätter.

▲ **Centralt innehåll:**

att kunna fungera i människorelationer och växelverkan med andra på arbetsplatsen och att förstå och förklara agerandet med hjälp av social- och organisationspsykologi.

De studerande skall veta vad motivationen betyder för ett målinriktat agerande i och utanför arbetet och med dess hjälp kunna bedöma och förklara sin egen prestation och förbättra sin kapacitet. De skall förstå hur engagemang för arbetet och identifikation med gruppen inverkar på prestationerna och trivseln i arbetet och försöka tillämpa detta vetande i sin egen verksamhet.

▲ **Centralt innehåll:**

motivation, identifikation och engagemang och deras betydelse för egna och andras arbetsprestationer.

De studerande skall känna till de centrala faktorer och regleringsmekanismer som påverkar den psykiska arbets- och funktionsförmågan och aktivt kunna verka för välbefinnandet på arbetsplatsen. De skall vara medvetna om de psykiska faktorer som påverkar orken och stresshanteringen och kunna inverka på dessa så att de orkar bättre. De skall känna till hurdana psykiska problem, kriser och mentala störningar som förekommer och skall vid behov kunna söka sakkunnig hjälp.

▲ **Centralt innehåll:**

att bevara den psykiska arbets- och funktionsförmågan och kunna söka hjälp för psykiska problem.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- känna till de viktigaste inlärningsfaktorerna och under ledning kunna bedöma sitt eget inlärande
- med hjälp av psykologi kunna förklara människors agerande i normala situationer i arbetslivet och sitt eget agerande i och utanför arbetslivet

- kunna tillämpa central psykologisk kunskap i vanlig kundbetjäning och i annan växelverkan på arbetsplatsen
- kunna beakta betydelsen av motivation, identifikation och engagemang för sina egna prestationer
- kunna fundera över sina möjligheter att främja sin psykiska arbets- och funktionsförmåga.

3.1.15 FÖRETAGSVÄRSÄMNET, 3 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna utveckla och bedöma affärsidéer av skilda slag och välja en produkt som anknyter till deras utbildning samt förverkliga den och skydda den. De skall kunna presentera sin idé visuellt och i skrift samt utforma produkter och tjänster utgående från den. Vid planeringen skall de beakta kravet på hållbar utveckling. De skall kunna uppställa ekonomiska mål för sin affärsidé.

- ▲ Centralt innehåll:
utveckling av affärsidé och produktutveckling.

De studerande skall kunna överväga alternativen för startande av eget företag och hur det eventuella företaget inverkar på arbetskarriär och privatliv. De skall behärska de vanligaste företagsformerna, ansvarsfördelningen i dem och beskattningen av dem och behärska förfarandet när ett företag grundas och veta vilka speciella drag som präglar företag i branschen. De skall kunna uppgöra de handlingar som behövs när man grundar ett företag och vid byte av företagsform.

- ▲ Centralt innehåll:
grundandet av företag.

De studerande skall kunna fungera serviceinriktat i ett företags interna och externa relationer. De skall kunna utgå från faktiska behov vid försäljningsplanering och kundkontakter. De skall kunna agera så att kunderna är belåtna, vilket är förutsättningen för framgång och kontinuitet i all företagsverksamhet. I kundrelationerna skall de kunna beakta företagets produktansvar och konsumenternas rättigheter.

- ▲ Centralt innehåll:
kundservice och försäljning.

De studerande skall kunna gestalta marknadsföringen av produkter eller service i olika skeden. De skall kunna identifiera inre och yttre faktorer av betydelse för marknadsföringen. De skall förstå att söka de rätta målgrupperna för ett företags produkter eller tjänster och att inrikta marknadsföringen på dem. De skall kunna skaffa behövlig information via olika kanaler samt utnyttja statistik- och registerdata för att inhämta fakta. Med ledning av dessa skall de studerande kunna planera marknadsföringen för tilltänkta företag samt fatta beslut om priser, produkter, tillgänglighet och marknadskommunikation. De skall härvid arbeta kundinriktat och eftersträva varaktiga kundrelationer.

▲ **Centralt innehåll:**

marknadsföring av företag och produkter.

De studerande skall kunna handla i enlighet med etiska värderingar i sin företagsverksamhet. De skall kunna planera omfattningen av det tilltänkta företagets verksamhet med hänsyn till de behövliga resurserna och finansieringen av dem. De skall kunna budgetera verksamheten och följa med det ekonomiska utfallet. De skall kunna beräkna intäkter och kostnader, prissätta produkter och tjänster och beakta sambanden mellan rabattförsäljning och lönsamhet. De skall på basis härav kunna uppgöra resultat- och balansräkningar samt analysera behoven av omläggningar i verksamheten. De studerande skall behärska de viktigaste av trädgårdsbranschens andra nyckeltal, veta var jämförelsetal erhålls och kunna använda dessa vid verksamhetsplaneringen. De skall kunna risktagning och riskhantering. De skall behärska löneuträkningens principer, känna till lönernas kostnadseffekter och kunna uppgöra med löneutbetalningen förenade anmälningar till skattemyndigheter och försäkringsbolag.

▲ **Centralt innehåll:**

uppföljning av ett företags ekonomi.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- ha initiativförmåga och kunna bedöma sina möjligheter som yrkesutövare
- som medlem i en bekant grupp kunna söka information om små och medelstora företag inom branschen och utveckla affärsidéer i liten skala utgående från egna produkter eller tjänster
- förmå sätta upp ekonomiska mål för sitt företag
- kunna marknadsföra sin produkt eller sina tjänster i närmiljön och betjäna sina kunder

- kunna prissätta produkten eller tjänsten på ett lönsamt sätt och beräkna intäkter och kostnader
- kunna söka information om etiska frågor i företagsverksamheten inom sin egen bransch och under handledning kunna fundera över sin egen verksamhet.

3.2 YRKESINRIKTADE STUDIER OCH INLÄRNING I ARBETET – MÅL, CENTRALT INNEHÅLL OCH BEDÖMNING

3.2.A Gemensamma yrkesinriktade studier i examen, 30 sv

3.2.1 TRÄDGÅRDSMÄSTARENS BASFÄRDIGHETER, 30 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna utföra förökning, plantering i kruka, annan plantering samt skötsel av de vanligaste växterna som odlas på friland, i växthus och i plantskola. Beträffande skörden skall de kunna ta upp eller bärga den, göra den klar för försäljning samt sortera och lagra den. Vid odling av växter, hantering av skörd samt lagring skall de kunna tillämpa sina kunskaper i växtbiologi. De skall kunna tolka den information som den tekniska apparaturen i lager och växthus förmedlar och kunna handla ändamålsenligt i problemsituationer. De studerande skall kunna söka tilläggsinformation om de växter som odlas och därför skall de kunna identifiera och namnge de ur kommersiell synpunkt viktiga trädgårdsväxterna som odlas i Finland.

▲ Centralt innehåll:

odling av trädgårdsväxter och hantering av skörden med tillämpande av kunskaper i växtbiologi.

De studerande skall kunna utföra de vanligaste underhålls- och planteringsarbetena för grönområden samt ytarbetena vid anläggning av gräsmatta. De skall kunna tillämpa sina kunskaper i växtbiologi vid skötseln av växter och vid anläggningen av växtlighetsytor. De skall kunna tolka ritningar för arbeten och plantering ur en grönområdesplan och de skall kunna identifiera de grundläggande växterna som används på grönområden både i sommar- och i vinterskrud samt kunna använda växternas svenska, finska och vetenskapliga namn.

▲ Centralt innehåll:

underhåll av grönområden och anläggning av växtlighetsytor med tillämpande av kunskaper i växtbiologi.

De studerande skall kunna sälja och förpacka de produkter som allmänt finns till salu i blomster- och trädgårdshandeln. I en kundbetjäningssituation skall de kunna binda en ordinär bukett och förpacka den på det sätt situationen kräver. De skall kunna sköta levande material och hålla det i försäljningsdugligt skick och de skall kunna tillämpa sina kunskaper i växtbiologi vid behandling av levande material. De skall kunna ta emot kontanta betalningar och kunna ge kunden grundläggande information om trädgårdsbranschens viktigaste produkter som finns till salu och speciellt om trädgårdsväxter. De skall för kundernas räkning kunna söka fram tilläggsinformation ur facklitteraturen och de skall kunna identifiera de viktigaste växterna samt använda sig av deras svenska, finska och vetenskapliga namn vid informationssökningen. De studerande skall kunna förhålla sig positivt till kunderna. De studerande skall kunna handla självständigt och vid behov be sin chef och sina arbetskamrater om anvisningar och tilläggsinformation samt låta en mer sakkunnig person betjäna en krävande kund. De studerande skall kunna ha omsorg om att hålla affären prydlig och i ordning.

▲ Centralt innehåll:

betjäning av kunder och tillämpande av kunskaper i växtbiologi vid behandling av levande material.

De studerande skall kunna plantera och sköta växterna som används för inredning och därför skall de ha kännedom om skötselkraven för sådana vanliga växter som används i offentliga lokaler samt funktionsprinciperna för de vanligaste krukorna som används vid gröninredning. De skall kunna skaffa fram tilläggsinformation om växterna, varför de skall kunna identifiera de växter som oftast används för inredningsändamål, samt känna till deras svenska, finska och vetenskapliga namn.

▲ Centralt innehåll:

plantering och skötsel av gröna växter för inredning.

De studerande skall kunna utföra växtskyddsarbeten och därför skall de kunna identifiera de viktigaste växtskadegörarna. De skall kunna vidta förebyggande åtgärder för bekämpning av skadeinsekter och växtsjukdomar. De studerande skall kunna slå fast tidpunkten för bekämpningen och välja en sådan biologisk eller kemisk bekämpningsmetod som lämpar sig för ändamålet. De skall kunna beräkna åtgången av bekämpningsmedel eller bekämpningsorganismer samt kunna använda sig av den vanligaste utrustningen för spridning av bekämpningsmedel. De studerande skall kunna välja en personlig skyddsutrustning som lämpar sig för ändamålet. Under växtskyddsarbetena skall de kunna handla så att

de skonar miljön, iakttar arbetarskyddet och har omsorg om produkternas renhet. De studerande skall ha kännedom om de examina som berättigar till användning av bekämpningsmedel och de examina som rekommenderas för ändamålet.

▲ Centralt innehåll:
utförande av växtskyddsarbeten.

De studerande skall kunna använda de vanligaste arbetsmaskinerna och anordningarna inom trädgårdsbranschen och utföra det dagliga underhållet av dem. De skall självständigt kunna använda gödselblandare, växtskyddsspruta, jordfräs, gräsklippare och traktor. De skall kunna köra traktor med tillhörande arbetsmaskiner och de skall innan perioden av inläring i arbetet inleds ha kunskaper som motsvarar minst traktorkort. De studerande skall vid användningen av maskiner kunna iaktta bestämmelser och anvisningar i anslutning till arbetarskydd och miljövård. De skall kunna utföra mindre reparationsarbeten på de vanligaste maskinerna och anordningarna som används inom trädgårdsbranschen. De studerande skall kunna reparera och underhålla enkla trä- och metallkonstruktioner.

▲ Centralt innehåll:
användning och underhåll av maskiner och anordningar samt reparation och underhåll av konstruktioner.

De studerande skall kunna utföra mätningar av tillväxtfaktorer med hjälp av vanliga kemiska och fysikaliska mätinstrument och beräkna hur de yttre tillväxtfaktorerna påverkar växternas tillväxt. De studerande skall kunna reglera växtförhållandena i växthus och på friland och i sin verksamhet beakta hur regleringen påverkar miljön. De skall kunna använda sig av sådan teknik som allmänt används för reglering av tillväxtfaktorer.

De skall kunna vidta åtgärder för dränering, bearbetning, jordförbättring, bevattning, gödsling och kalkning och därför skall de kunna identifiera olika jordarter och växtsubstrat. De studerande skall kunna ta markkarteringsprov och handla enligt anvisningar och med skonsamhet av miljön.

▲ Centralt innehåll:
reglering av tillväxtfaktorer i klimat eller jordmån på ett miljövänligt sätt.

De studerande skall kunna använda sig av vildväxter i trädgårdsproduktionen och anläggningen av grönområden samt som material för binderi och dekorationer, och därför skall de regionalt kunna identifiera

de vanligaste vilt växande växtarterna och växtsamhällena. De skall kunna röra sig i naturen och samla in naturmaterial med iakttagande av de rättigheter och skyldigheter som hör samman med allemansrätten.

De studerande skall i sitt arbete och i sitt privatliv kunna främja bevarandet av naturens mångfald och därför skall de ha kännedom om grundbegreppen i ekologi samt interaktionen mellan organismer och deras livsmiljö. De studerande skall i sin egen verksamhet kunna fälla avgöranden i enlighet med principerna för en hållbar utveckling och undvika slöseri och därför skall de vara införstådda med att människan är beroende av de begränsade naturresurserna på jordklotet och vara medvetna om de faror som människans verksamhet ger upphov till såväl för naturen som för människans hälsa.

De studerande skall kunna sköta avfallshanteringen för ett trädgårdsföretag och ett privathushåll i enlighet med principerna för en hållbar utveckling samt med iakttagande av bestämmelserna i anslutning till miljövard. De skall kunna följa med hur läget för miljön utvecklas i Finland och speciellt i den egna närregionen och vilka miljöförändringar som orsakas av olika näringsgrenar.

▲ Centralt innehåll:

användning av vildväxter i uppgifterna inom trädgårdsbranschen och bevarande av naturens mångfald, samt tillämpande av principerna för miljövard och en hållbar utveckling i det praktiska arbetet.

De studerande skall kunna upprätthålla sin arbetsförmåga och därför skall de ha kännedom om de grundläggande fysiska, psykiska och sociala faktorerna som påverkar arbetsförmågan. De studerande skall kunna handla självständigt och vid behov kunna begära och ta emot sådana råd och anvisningar som behövs i arbetet. De skall kunna utvärdera och rapportera om sin verksamhet i skriftlig och muntlig form. De skall minutiöst kunna iaktta de bestämmelser och anvisningar som är i bruk på arbetsplatsen. På sin arbetsplats skall de studerande kunna ha omsorg om sin egen, arbetskamraternas, kundernas och utomståendes säkerhet samt om att arbetsmiljön är prydlig och i ordning. De skall kunna iaktta god sed i sitt arbete. De studerande skall kunna fungera som aktiva, jämlika och ansvarsmedvetna medlemmar i arbetsgemenskapen utan att förorsaka konflikter och de skall kunna ge förslag om hur det egna arbetet kan utvecklas. De studerande skall i sitt arbete kunna iaktta yrkesetik, till exempel tystnadsplikt, datasekretess och konsumentslagstiftningens bestämmelser. De studerande skall kunna ge första hjälpen vid de vanligast förekommande olycksfallen på arbetsplatsen, varför de skall ha färdigheter motsvarande FHJ 1 innan perioden av inläring i arbetet inleds.

▲ Centralt innehåll:

verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan och fungerande som arbetstagare.

De studerande skall kunna arbeta effektivt och bedöma betydelsen av det egna arbetet med tanke på företaget. De skall kunna skaffa information om naturbruksbranschen, speciellt om trädgårdsbranschen och dess företag samt om företagande. De skall kunna bedöma hur användbar informationen är. De skall kunna bedöma kvaliteten på produkter och tjänster i relation till priset. De studerande skall kunna fungera som säljare och köpare inom näthandeln, varför de skall kunna använda data-teknik i sitt arbete.

▲ Centralt innehåll:

intern företagsamhet, anskaffning av information och användning av datateknik.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna utföra de återkommande uppgifter som hör till skötseln av växter på friland och i växthus, såsom plantering i kruka, annan plantering, bevattning, underhållsbeskärningar, skörd och arbeten med att göra produkterna klara för försäljning
- kunna känna igen avvikelser vid skötseln av växter eller användningen av teknisk utrustning och kunna meddela de ansvariga personerna om dem
- kunna använda sig av botaniska namn på växtdelarna
- kunna förklara betydelsen av assimilation och cellandning under växtens tillväxtperiod och efter skörden
- efter att ha erhållit handledning kunna plantera träd, buskar, perenner samt utföra ytarbeten vid anläggning av gräsmatta
- efter att ha erhållit handledning kunna utföra de vanligaste underhållsarbetena för grönområden
- efter att ha erhållit handledning kunna utföra de dagligen återkommande arbetena i en blomsteraffär eller ett företag som säljer trädgårdsbranschens produkter
- kunna förhålla sig positivt till kunderna och ha omsorg om att kunden blir betjänad
- kunna identifiera de vanligaste växterna inom trädgårdsbranschen samt kunna de svenska, finska och vetenskapliga namnen på växterna hos de vanligaste växtsläktena

- vid sökning efter vetenskapliga namn kunna använda sig av publikationen Kulturväxternas namn eller annat motsvarande källmaterial
- efter att ha erhållit handledning kunna vattna och putsa gröna växter
- efter att ha erhållit handledning kunna utföra en växtskyddsbesprutning och kunna välja personlig skyddsutrustning
- kunna avlägga de examina som berättigar till användning av bekämpningsmedel eller som rekommenderas
- kunna köra traktor och ha kunskaper motsvarande traktorkort
- efter att ha erhållit handledning kunna använda de vanligaste maskinerna och anordningarna inom trädgårdsbranschen och kunna kontrollera deras skick
- kunna utföra mätningar av tillväxtfaktorer med hjälp av de oftast använda hjälpmedlen
- kunna utföra enkla arbeten i anslutning till reglering av tillväxtfaktorer och samtidigt skona miljön
- kunna identifiera indikatorväxterna för ett bestämt områdes växtsamhällen
- kunna iaktta de rättigheter och skyldigheter som ingår i allemansrätten
- kunna sortera avfallet i privathushållet och i sitt arbete
- kunna upprätthålla sin arbetsförmåga
- kunna rapportera om sin egen verksamhet
- i sitt arbete kunna handla i enlighet med givna anvisningar
- kunna ha omsorg om säkerheten i det egna arbetet
- kunna ha omsorg om att den egna arbetsomgivningen är prydlig
- kunna iaktta godtagbara seder och kunna verka som medlemmar i en bekant arbetsgemenskap
- vid ett olycksfall kunna handla så att skadan inte förvärras på grund av deras agerande
- efter att ha erhållit handledning kunna verka så att de främjar företagets lönsamhet
- kunna sträva till ett produktivt arbete
- kunna använda sig av litteratur och andra informationskällor inom trädgårdsbranschen då de söker information
- kunna utföra de vanligaste uppgifterna med användning av datateknik.

3.2.B Yrkesinriktade studier differentierade enligt utbildningsprogram, 60 sv

UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR TRÄDGÅRDSPRODUKTION, 60 SV

OBLIGATORISKA STUDIER INOM UTBILDNINGSPROGRAMMET, 40 SV

3.2.2 VÄXTHUSPRODUKTION, 15 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall i stora drag kunna planera odlingen av de viktigaste trädgårdsväxterna som produceras i växthus och kunna tolka odlings-scheman då de arbetar inom någon sektor i växthusproduktionen. De studerande skall kunna följa med produktionen med hjälp av de metoder som allmänt används inom ifrågavarande produktionssektor och kunna vidta nödvändiga regleringsåtgärder. De studerande skall kunna bedöma betydelsen av olika skeden i odlingen för hela produktionen och de skall vid planeringen av produktionen kunna välja sådana lösningar som skonar miljön. De studerande skall kunna agera enligt företagets kvalitets-system.

De studerande skall kunna välja en metod och ett arbetssätt som lämpar sig för växthusproduktion och de skall kunna fungera produktivt och effektivt. De skall kunna odla kulturväxter på ett resultatrikt sätt och därför skall de kunna upptäcka de viktigaste växtfysiologiska förändringarna som inträffar under odlingens gång. De studerande skall kunna beakta åtgärder beträffande växtskydd och kunna handla på ett riktigt sätt i avvikande situationer. De studerande skall kunna skaffa fram information om de växter som odlas, varför de skall kunna identifiera växterna inom växthusproduktionen och använda sig av deras svenska, finska och vetenskapliga namn.

- ▲ Centralt innehåll:
odling av växter i växthus.

De studerande skall kunna använda de maskiner och anordningar som behövs inom växthusproduktion samt iaktta bruksanvisningarna och arbetarskyddsdirektiven för dem. De skall kunna vidta de dagliga underhållsåtgärder för maskinerna och anordningarna. De skall kunna följa med maskinernas och anordningarnas skick samt handla ändamålsenligt vid eventuella funktionsstörningar.

- ▲ Centralt innehåll:
att arbeta säkert med trädgårdsmaskiner och -anordningar i växthus.

De studerande skall kunna beräkna effektbehovet för uppvärmning av växthus och kunna bedöma olika alternativ för uppvärmningssystem. De skall kunna vidta centrala övervaknings- och serviceåtgärder i fråga om växthusteknik. De studerande skall kunna använda systemet för luftning och bevattning i växthus samt använda gödselblandare. De skall kunna använda belysningsteknik och kunna beräkna installationseffekten för belysningen. De skall kunna utföra de vanligaste mätningarna som görs i växthus. De studerande skall kunna bedöma olika växthusmodeller och alternativ för täckningsmaterial.

- ▲ **Centralt innehåll:**
användning av växthusteknik.

De studerande skall kunna bibehålla produkternas goda kvalitet och hållbarhet. De skall kunna beakta kvalitetskraven för prydnadsväxter och vegetabilier då de gör olika växter och produkter klara för försäljning.

De studerande skall kunna förpacka olika slag av odlingsväxter med hjälp av de viktigaste förpackningsmetoderna. De skall kunna förpacka en produkt så att förpackningen förbättrar hållbarheten i handeln för en ätlig produkt och att den främjar den kommersiella framgången med produkten. De studerande skall kunna iaktta kvaliteten på den förpackade produkten och förpackningarna då de förpackar produkter.

De studerande skall kunna märka förpackningarna på rätt sätt varför de skall ha kännedom om bestämmelserna som gäller märkning av förpackningar. De studerande skall kunna iaktta planen för egenkontroll då de förpackar ätliga produkter.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att påverka produkternas hållbarhet och att förpacka produkter.

De studerande skall kunna arbeta på ett säkert och ergonomiskt sätt i kalla och heta miljöer eller i förhållanden som avviker på annat sätt. De skall kunna rengöra och vid behov desinficera sin arbetsmiljö och den utrustning och de hjälpmedel de använder på ett godtagbart och ändamålsenligt sätt.

De studerande skall kunna göra iakttagelser och utföra mätningar i enlighet med planen för egenkontroll, anteckna mätresultaten och handla enligt anvisningarna, samt i avvikande situationer kunna förhandla om behövliga åtgärder.

- ▲ **Centralt innehåll:**
en säker och ergonomisk verksamhet i enlighet med planen för egenkontroll.

De studerande skall kunna uttrycka sig muntligt på ett trovärdigt och tydligt sätt. De skall kunna åstadkomma tydliga rapporter och skriftliga meddelanden med hjälp av datateknik. De skall kunna använda den centrala f ckterminologin inom branschen på något främmande språk och på det andra inhemska språket.

▲ Centralt innehåll:

skriftlig och muntlig kommunikation, användning av datateknik och språkkunskap.

De studerande skall på ett ansvarsfullt, rättvist och etiskt r ktigt sätt kunna handla i enlighet med ingångna avtal i olika skeden av produktionen av trädgårdsväxter. De studerande skall kunna fungera som medlemmar i arbetsgemenskapen på ett konstruktivt, flexibelt och initiativrikt sätt. De skall kunna handla minutiöst och planera sitt eget arbete. De studerande skall kunna fungera i enlighet med principerna f r en hållbar utveckling på ett ekonomiskt sätt och med undvikande av spill. Vid prissättning av en produkt skall de kunna beakta alla kostnader som orsakas av odlingsf rn denheterna och av själva odlingen.

▲ Centralt innehåll:

samarbetsfärdigheter samt en ansvarsfull och ekonomisk verksamhet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna fungera i lätta arbetsskeden och iaktta arbetsinstruktioner och bestämmelser om arbetarskydd
- under handledning kunna arbeta med produktion av de viktigaste odlingsv xterna
- kunna identifiera växterna inom växthusproduktionen och använda deras svenska och finska namn samt de vetenskapliga namnen på de vanligaste växterna
- under handledning kunna använda maskiner och anordningar inom växthusproduktionen samt utföra den dagliga servicen på dem
- kunna bedöma kvaliteten på produkterna
- kunna förpacka odlingsprodukter på ett ekonomiskt sätt i enlighet med instruktionerna
- kunna ha omsorg om att deras arbetsmiljö är ren och i ordning samt kunna arbeta hygieniskt
- f r sin egen del kunna svara för kvaliteten på produkterna och arbetet

- muntligt eller skriftligt kunna redogöra för hur deras arbetsprestation fortskrider genom att huvudsakligen använda begrepp inom trädgårdsskötsel
- under handledning kunna använda sig av datateknik i växthusproduktionen
- kunna anpassa sig till reglerna på arbetsplatsen och handla enligt arbetsledningens anvisningar
- kunna iaktta arbetstiderna och komma överens om avvikelser från dem
- kunna uttrycka sig i samarbetssituationer
- kunna arbeta ekonomiskt
- kunna handla initiativrikt och ansvarsmedvetet i bekanta situationer.

3.2.3 FRILANDSPRODUKTION, 20 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna planera odlingen av de viktigaste trädgårdsväxterna på friland i dess huvuddrag och kunna tolka odlingsscheman då de verkar inom någon sektor i frilandsproduktionen. De studerande skall kunna följa med produktionen med hjälp av de metoder som allmänt används inom ifrågavarande produktionssektor och kunna vidta de behövliga regleringsåtgärderna. De studerande skall kunna bedöma betydelsen av de olika skedena i odlingen med tanke på hela produktionen och de skall vid planeringen av produktionen kunna välja sådana lösningar som skonar miljön. De studerande skall kunna handla i enlighet med företagets kvalitetssystem.

De studerande skall kunna välja en sådan metod och ett sådant arbets sätt som lämpar sig för produktionen och de skall kunna fungera produktivt och effektivt. De skall kunna odla kulturväxter på ett resultatrikt sätt och därför skall de kunna upptäcka de viktigaste växtfysiologiska förändringarna som inträffar under odlingens gång. De studerande skall kunna beakta åtgärder i anslutning till växtskydd och kunna handla på rätt sätt i avvikande situationer. De studerande skall kunna skaffa fram information om växterna som odlas, varför de skall kunna identifiera växterna inom frilandsproduktionen och använda deras svenska, finska och vetenskapliga namn

- ▲ Centralt innehåll:
odling av växter på friland.

De studerande skall kunna använda de maskiner och anordningar som behövs vid frilandsproduktion samt iaktta bruksanvisningarna och bestämmelserna om arbetarskydd för dem. De skall kunna utföra de dagliga serviceåtgärder på maskinerna och anordningarna. De skall kunna iaktta maskinernas och anordningarnas skick samt handla ändamålsenligt vid eventuella störningar i deras funktion.

▲ **Centralt innehåll:**

att arbeta säkert med trädgårdsmaskiner och -anordningar på friland.

De studerande skall kunna bibehålla produkternas goda kvalitet och hållbarhet. De skall kunna göra olika växter och produkter klara för försäljning och fungera enligt planen för egenkontroll och därför skall de kunna iaktta till exempel kvalitetskraven på vegetabilier.

De studerande skall kunna förpacka olika slag av odlingsväxter på friland med hjälp av de viktigaste metoderna för förpackande. De skall kunna förpacka en produkt så att förpackningen förbättrar handelsdugligheten för en ätlig produkt och att den främjar den kommersiella framgången med produkten. De studerande skall kunna iaktta kvaliteten på den förpackade produkten och förpackningarna då de förpackar produkter.

De studerande skall kunna märka förpackningarna på rätt sätt, varför de skall ha kännedom om bestämmelserna som gäller märkning av förpackningar. De studerande skall kunna iaktta planen för egenkontroll då de förpackar ätliga produkter.

▲ **Centralt innehåll:**

att påverka produkternas hållbarhet och att förpacka.

De studerande skall kunna arbeta på ett säkert sätt i kalla och heta miljöer eller i förhållanden som avviker i övrigt. De skall kunna rengöra och vid behov på ett godtagbart och ändamålsenligt sätt desinficera sin arbetsmiljö och den utrustning och de redskap de använder.

De studerande skall kunna göra iakttagelser och mätningar i enlighet med planen för egenkontroll, anteckna mätresultaten och handla enligt anvisningarna samt i avvikande situationer rådgöra om behövliga åtgärder.

▲ **Centralt innehåll:**

en säker och ergonomisk verksamhet i enlighet med planen för egenkontroll.

De studerande skall på ett ansvarsfullt, rättvist och etiskt riktigt sätt kunna verka i enlighet med ingångna avtal i de olika skedena av produktion av trädgårdsväxter på friland. De studerande skall kunna samarbeta och kunna göra sin egen konstruktiva insats för samarbetet. De skall kunna fungera flexibelt och initiativrikt. De skall kunna handla minutiöst och kunna planera sitt eget arbete. De studerande skall på ett ekonomiskt sätt och med undvikande av spill kunna verka i enlighet med principerna för en hållbar utveckling. De skall vid prissättning av produkterna kunna beakta alla de kostnader som orsakas av odlingsförmödenheter och av själva odlingen.

▲ **Centralt innehåll:**

samarbetsfärdigheter samt en ansvarsfull och ekonomisk verksamhet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna fungera i lätta arbetsskeden och iaktta arbetsinstruktioner och bestämmelser om arbetarskydd
- under handledning kunna arbeta inom produktionen av de viktigaste odlingsväxterna
- kunna identifiera frilandsväxterna och använda deras svenska och finska namn samt de vetenskapliga namnen på de vanligaste växterna
- under handledning kunna använda maskiner och anordningar inom frilandsproduktion samt utföra den dagliga servicen på dem
- kunna bedöma kvaliteten på produkterna
- kunna iaktta anvisningarna för egenkontroll
- enligt anvisningar kunna förpacka odlingsprodukter på ett ekonomiskt sätt
- kunna ha omsorg om att deras arbetsmiljö är ren och i ordning samt kunna arbeta hygieniskt
- för sin egen del kunna svara för kvaliteten på produkterna och på arbetet
- kunna anpassa sig till reglerna på arbetsplatsen och handla i enlighet med arbetsledningens anvisningar
- kunna iaktta arbetstider och komma överens om avvikelser från dem
- kunna uttrycka sig i samarbetssituationer
- kunna arbeta ekonomiskt
- kunna verka initiativrikt och ansvarsmedvetet.

3.2.4 FÖRETAGSVERKSAMHET INOM TRÄDGÅRDSPRODUKTION, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna utveckla en företagsidé som är kundorienterad och som siktar på egen sysselsättning. De skall kunna precisera företagsidéen till en affärsidé. De skall kunna presentera sin affärsidé muntligt och skriftligt. De skall kunna planera och utveckla på den egna affärsidéen baserade produkter och tjänster och produktionen av dem, med beaktande av lönsamhet och principer för en hållbar utveckling. För det företag de utvecklar skall de kunna göra upp en sådan plan för affärsverksamheten, ur vilken de viktigaste ekonomiska målsättningar som ställs upp för företaget samt verksamhetens omfattning framgår.

De studerande skall för det företag de utvecklar kunna välja en lämplig företagsform och de skall vid grundandet av ett företag kunna diskutera med en sakkunnig om val och urvalskriterier. De studerande skall med bistånd av en sakkunnig kunna vidta de praktiska åtgärderna i anslutning till grundandet av ett företag. De skall kunna planera vilka resurser och vilken finansiering det egna företaget behöver. De studerande skall kunna handla i enlighet med de allmänna principerna i anslutning till ett företags skuldförhållanden.

De studerande skall kunna sysselsätta sig själv som företagare inom den bransch de valt och de skall kunna iaktta lagstiftningen i anslutning till företagande, marknadsföring och det egna yrket, samt övriga bestämmelser. De studerande skall kunna sätta upp etiska mål för sin företagsverksamhet och planera sin verksamhet på det sätt som dessa mål förutsätter. De studerande skall kunna planera produktionen och riskhanteringen för det företag de utvecklar. De skall lönsamt kunna planera anskaffningarna.

De studerande skall för sitt företag kunna göra upp en verksamhetsplan som skonar miljön och kunna verka i enlighet med planen. De skall kunna minska på de skadeverkningar på miljön som företagsverksamheten eventuellt medför. De studerande skall kunna marknadsföra företagets produkter och tjänster. De studerande skall med utnyttjande av datateknik kunna åstadkomma sådana marknadsföringsmeddelanden i liten skala som är avsedda för direkt marknadsföring samt samarbeta med en reklambyrå och med medier som förmedlar reklam.

De studerande skall kunna planera budgeter i liten skala exempelvis resultatbudget. De skall kunna prissätta sina produkter och tjänster på ett lönsamt sätt exempelvis beräkna kostnadspåverkningarna av arbetet. De skall kunna planera samarbetet med en bokföringsbyrå på så sätt att verksamheten täcker deras ansvar i relation till beskattningen, uppföljningen av nyckeltal för företagsverksamheten och utvecklingen av verksamheten.

▲ Centralt innehåll:

utveckling av en affärsidé och uppgörande av en plan för affärsverksamheten, att starta ett företag och att verka som företagare samt planering av verksamheten och marknadsföring.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna utveckla småskaliga företagsidéer
- realistiskt kunna bedöma sina förutsättningar att verka som företagare
- kunna söka fram information om etiska frågor i anslutning till företagsverksamhet inom trädgårdsbranschen
- kunna uttrycka sin egen ståndpunkt till de etiska frågor som framträder
- kunna söka fram och rapportera om information om företagen inom den egna branschen
- kunna framställa enkla reklamer för direkt marknadsföring och annat informationsmaterial
- kunna sätta upp ekonomiska mål för företaget
- kunna gestalta företagets produktion
- efter inledande handledning kunna handla enligt kvalitetssystemet och miljöplanen för den egna arbetsplatsen
- kunna beräkna kostnader för och avkastning på det egna arbetet
- kunna prissätta en enkel produkt eller tjänst i enlighet med anvisningarna.

UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR GRÖNSEKTORN, 60 SV

3.2.5 ANLÄGGNING AV GRÖNOMRÄDEN, 25 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna tolka planehandlingar om anläggning av grönområden. De skall från en ritning självständigt kunna mäta och påla ut objekten i terrängen tillräckligt noggrant med hjälp av mekaniska hjälpmedel för mätning. De skall klara av att mäta en rät vinkel mekaniskt och genom att använda ett vinkelprisma. De skall med mekaniska och optiska hjälpmedel samt med redskap för lasermätning kunna bestämma höjden för ett färdigt objekt och ett sådant som skall anläggas.

- ▲ **Centralt innehåll:**
utförande av mättningsarbeten inom anläggning av grönområden.

De studerande skall kunna montera täckdikesrör, avlopp för regnvatten och jordkabler. De skall kunna lägga filterduk och frostskyddande material. De skall kunna anlägga byggnadsskikt. De skall på basis av planritningar kunna beräkna behovet av att forsla bort schaktad jord och åtgången av marksubstans till fyllning.

De studerande skall kunna planera en enskild anläggning, såsom markbyggnadsarbetena för en gångstig eller en stödmur, varför de skall kunna identifiera olika jordarter och deras egenskaper samt produkter av sand, grus och kross med tillhörande användningsobjekt. De skall i stora drag behärska anläggningen av skikt för dränering och frostskydd samt byggnadsskikt.

- ▲ **Centralt innehåll:**
anläggning av underjordiska konstruktioner för grönområden.

De studerande skall självständigt kunna anlägga en sådan stenmjölsyta som uppfyller kvalitetskraven och sätta ut enkla betongplattor eller lägga en enkel betongstensbeläggning på ett färdigt bärande lager. De skall kunna beräkna hur olika ytbeläggningssmaterial för vägar, gångar och planer, såsom beläggningssmaterial i lös form, natursten, betongprodukter samt trä- och asfaltbeläggningar, lämpar sig för olika objekt, och därför skall de kunna känna igen ytbeläggningssmaterialen och ha kännedom om deras viktigaste egenskaper. De skall kunna beräkna åtgången av ytbeläggningssmaterial och grus för anläggningen.

- ▲ **Centralt innehåll:**
beläggning av vägar, gångar och planer.

De studerande skall kunna anlägga sådana växtlighetsytor som uppfyller kvalitetskraven. De skall kunna beräkna materialåtgången för en växtlighetsyta och självständigt anlägga växtunderlagen i enlighet med planeringsdokumenten, varför de skall kunna jämföra de egenskaper hos växtunderlagen som områden av olika typ kräver och behärska metoderna för reglering av kvaliteten på växtunderlagen. De studerande skall kunna tolka resultaten av en markkarteringsanalys och en mekanisk jordanalys och kunna handla så att målvärdena uppnås.

De studerande skall kunna välja rätt planteringstidpunkt enligt typen av planta. De skall kunna behandla plantorna rätt i olika byggförhållanden och utföra planteringsarbeten med tillhörande stödkonstruktioner, beskärningar och färdigställande av ytan. De skall kunna anlägga gräsmattor genom sådd och med användning av färdig gräsmatta. De studerande skall självständigt kunna utföra inledande skötselarbete av växtlighet. De studerande skall kunna förkovra sin växtkänedom, varför de skall kunna känna igen de växter som används vid anläggning av grönspektorn både i sommar- och vinterskrud och de skall kunna växternas svenska, finska och vetenskapliga namn.

▲ Centralt innehåll:

anläggning av en växtlighetsyta och växtkänedom inom grönspektorn.

De studerande skall kunna välja de maskiner och anordningar som lämpar sig för varje enskilt arbetsskede inom anläggningen av grönområden. De skall kunna använda dem i enlighet med bruksanvisningarna och arbetarskyddsdirektiven. De skall under arbetets gång kunna iaktta maskinernas och anordningarnas skick samt kunna handla ändamålsenligt vid störningar i deras funktion. De skall kunna utföra den dagliga servicen på maskinerna och anordningarna.

▲ Centralt innehåll:

användning av maskiner och anordningar vid anläggning av grönområden.

De studerande skall på byggarbetsplatsen kunna verka som arbetstagare som känner till sina rättigheter och skyldigheter, varför de skall kunna fungera i enlighet med huvudprinciperna för den praxis som tillämpas vid entreprenader och vara medvetna om entreprenörens ställning i olika former av entreprenader samt arbetstagarnas och arbetsledningens ställning inom organisationen och i relation till de övriga parterna som deltar i entreprenaden. De skall kunna samarbeta med anläggare inom olika branscher, varför de skall kunna gestalta anläggningen av grönområden som en del av byggprojektet som en helhet. De skall ur entreprenad-

handlingarna kunna finna den väsentliga information de behöver för anläggandet.

- ▲ Centralt innehåll:
verksamhet på en byggarbetsplats.

De studerande skall i allt sitt arbete kunna ha omsorg om sin egen och omgivningens säkerhet. De skall aktivt kunna undvika faror, varför de skall kunna känna igen säkerhetsriskerna i anslutning till arbete med anläggning av grönområden och på byggarbetsplatserna. De skall kunna iaktta förändringar i förhållandena på byggarbetsplatsen. De skall kunna välja den skyddsutrustning och den personliga skyddsutrustning som lämpar sig för varje enskilt arbete och kunna använda dem rätt. De skall kunna förkovra sig i sitt eget arbete och utveckla sin arbetsmiljö i en säkrare riktning.

- ▲ Centralt innehåll:
omsorg om säkerheten.

De studerande skall kunna uttrycka sig muntligt på ett trovärdigt och tydligt sätt. De skall kunna åstadkomma tydliga rapporter och skriftliga meddelanden med användning av datateknik. De skall kunna använda sig av den centrala fackterminologin inom gröensektorn på något främmande språk och på det andra inhemska språket.

- ▲ Centralt innehåll:
skriftlig och muntlig kommunikation, användning av datateknik och språkkunskaper.

De studerande skall kunna handla ansvarsfullt och etiskt riktigt vid anläggningen av grönområden. De skall kunna fungera som medlemmar av arbetsgemenskapen på ett konstruktivt, flexibelt och initiativrikt sätt. De skall kunna handla minutiöst och kunna planera sitt eget arbete. De studerande skall på ett ekonomiskt sätt och med undvikande av spill kunna verka i enlighet med principerna för en hållbar utveckling.

- ▲ Centralt innehåll:
samarbetsfärdigheter samt en ansvarsfull och ekonomisk verksamhet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna bistå vid mätningsarbeten inom anläggningen av grönområden
- under handledning kunna utföra markbyggnadsarbeten för grönområden
- kunna anlägga en stenmjölsyta
- under handledning kunna lägga ytbeläggningar av betong och natursten
- kunna plantera träd, buskar och perenner
- kunna utföra ytarbeten vid anläggning av gräsmatta
- efter inledande handledning kunna utföra de inledande skötselarbetena för växtligheten
- kunna identifiera växterna som används inom grönssektor och använda deras svenska och finska namn samt de vanligaste växternas vetenskapliga namn
- efter inledande handledning kunna använda de vanligaste småmaskinerna och anordningarna inom anläggning av grönområden med iakttagande av säkerhetsdirektiven
- under arbetets gång kunna iaktta maskinernas och anordningarnas skick och söka hjälp om det uppstår problem
- efter inledande handledning kunna utföra den dagliga servicen på maskinerna och anordningarna
- kunna använda den personliga skyddsutrustning som behövs med tanke på arbetarskyddet
- kunna uttrycka sig på ett begripligt sätt i interaktion och skriftligt kunna åstadkomma begripliga meddelanden
- under handledning kunna använda sig av datateknik
- kunna arbeta i en bekant grupp.

3.2.6 UNDERHÅLL AV GRÖNOMRÅDEN, 10 SV**Mål och centralt innehåll, berömlig nivå**

De studerande skall kunna sköta gräsmattor, utplanteringsväxter, rabattrosor, perenner, lök- och knölväxter, buskar, slingerväxter och träd, varför de av de ovan uppräknade växterna skall kunna identifiera dem som används allmänt. De skall vid informationssökningen kunna använda de svenska, finska och vetenskapliga namnen på växterna som används vid anläggning av grönområden. De studerande skall kunna hålla passager, planer, parkmöbler, tillbehör och konstruktioner på grönområden i skick. De skall kunna utföra renhållningsarbeten på grönområden. De

skall självständigt kunna utföra underhållsarbeten på bruks- och skyddsgrönområden (klasserna A2 och A3) och efter inledande handledning underhållsarbeten på representationsgrönområden (klass A1).

▲ **Centralt innehåll:**

underhåll av grönområden och växtkännedom.

De studerande skall kunna göra upp planer för underhåll av grönområden i enlighet med skötselklassificeringen och med beaktande av ekonomiska aspekter, varför de skall ha en klar uppfattning om uppgiftshelheterna beträffande underhåll av grönområden. De skall med beaktande av grönområdenas centrala egenskaper kunna dela in olika grönområdestyper i skötselklasser.

▲ **Centralt innehåll:**

planering av underhållet av grönområden.

De studerande skall kunna välja de maskiner och anordningar som lämpar sig för varje enskild arbetsuppgift inom underhållet av grönområden. De skall kunna använda dem i enlighet med bruksanvisningarna och arbetarskyddsdirektiven. De skall under arbetets gång kunna iaktta maskinernas och anordningarnas skick samt kunna handla på ett ändamålsenligt sätt vid störningar i deras funktion. De skall kunna utföra den dagliga servicen av maskinerna och anordningarna.

▲ **Centralt innehåll:**

användning av maskiner och anordningar för underhåll av grönområden.

De studerande skall kunna handla ansvarsfullt och etiskt riktigt då de arbetar med underhåll av grönområden. Som medlemmar av en arbetsgemenskap skall de kunna verka konstruktivt, flexibelt och initiativrikt. De studerande skall kunna handla minutiöst och kunna planera sitt eget arbete. De skall i enlighet med principerna för en hållbar utveckling kunna arbeta ekonomiskt och med undvikande av spill.

▲ **Centralt innehåll:**

samarbetsfärdigheter samt en ansvarsfull och ekonomisk verksamhet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna utföra underhållsarbeten på bruks- och skyddsgrönområden och under handledning skötselarbeten på representationsgrönområden
- kunna identifiera grönområdestyper och skötselklasser
- kunna känna igen växter som används inom gröns sektorn och använda deras svenska och finska namn samt de vetenskapliga namnen på de vanligaste växterna
- efter inledande handledning kunna använda de mest allmänna maskiner och anordningar för underhåll av grönområden genom att följa säkerhetsinstruktioner
- under arbetets gång kunna iaktta maskinernas och anordningarnas skick och söka hjälp om det uppstår problem
- efter inledande handledning kunna utföra den dagliga servicen på maskinerna och anordningarna
- kunna använda den personliga skyddsutrustning som behövs med tanke på arbetarskyddet
- kunna arbeta i en bekant grupp.

3.2.7 FÖRETAGSVERKSAMHET INOM GRÖNSEKTORN, 5 SV**Mål och centralt innehåll, berömlig nivå**

De studerande skall kunna utveckla en företagsidé som är kundorienterad och som siktar på egen sysselsättning. De skall kunna precisera företagsidén till en affärsidé. De skall kunna presentera sin affärsidé muntligt och skriftligt. De skall kunna planera och utveckla på den egna affärsidén baserade produkter och tjänster och produktionen av dem, med beaktande av lönsamhet och principer för en hållbar utveckling. För det företag de utvecklar skall de kunna göra upp en sådan plan för affärsverksamheten, ur vilken de viktigaste ekonomiska målsättningarna som ställs upp för företaget samt verksamhetens omfattning framgår.

De studerande skall för det företag de utvecklar kunna välja en lämplig företagsform och de skall vid grundandet av ett företag kunna diskutera med en sakkunnig om val och urvalskriterier. De studerande skall med bistånd av en sakkunnig kunna vidta de praktiska åtgärderna i anslutning till grundandet av ett företag. De skall kunna planera vilka resurser och vilken finansiering det egna företaget behöver. De studerande skall kunna handla i enlighet med de allmänna principerna i anslutning till ett företags skuldförhållanden.

De studerande skall kunna sysselsätta sig själv som företagare inom den bransch de valt och de skall kunna iaktta lagstiftningen i anslutning till företagande, marknadsföring och det egna yrket, samt övriga bestämmelser. De studerande skall kunna sätta upp etiska mål för sin företagsverksamhet och planera sin verksamhet på det sätt som dessa mål förutsätter. De studerande skall kunna planera produktionen och riskhanteringen för det företag de utvecklar. De skall lönsamt kunna planera anskaffningarna.

De studerande skall för sitt företag kunna göra upp en verksamhetsplan som skonar miljön och kunna verka i enlighet med planen. De skall kunna minska på de skadeverkningar på miljön som företagsverksamheten eventuellt medför. De studerande skall kunna marknadsföra företagets produkter och tjänster. De studerande skall med utnyttjande av datateknik kunna åstadkomma sådana marknadsföringsmeddelanden i liten skala som är avsedda för direkt marknadsföring samt samarbeta med en reklambyrå och med medier som förmedlar reklam.

De studerande skall kunna planera budgeter i liten skala exempelvis resultatbudget. De skall kunna göra en timbaserad offert och en entreprenadoffert inklusive entreprenadberäkningar samt ett entreprenadavtal och handla enligt avtalet. De skall kunna prissätta sina produkter och tjänster på ett lönsamt sätt samt beräkna kostnadspåverkningarna av arbetet. De studerande skall kunna planera samarbetet med en bokföringsbyrå på så sätt att verksamheten täcker deras ansvar i relation till beskattningen, uppföljningen av nyckeltal för företagsverksamheten och utvecklingen av verksamheten.

▲ **Centralt innehåll:**

utveckling av en affärsidé och uppgörande av en plan för affärsverksamheten, att starta ett företag och att verka som företagare samt planering av verksamheten och marknadsföring.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna utveckla småskaliga företagsidéer
- realistiskt kunna bedöma sina förutsättningar att verka som företagare
- kunna söka fram information om etiska frågor i anslutning till företagsverksamhet inom trädgårdsbranschen
- kunna uttrycka sin egen ståndpunkt till de etiska frågor som framträder
- kunna söka fram information om företagen inom den egna branschen och rapportera om informationen
- kunna göra småskaliga direktreklamer och annat informationsmaterial

- i sitt arbete kunna förhålla sig korrekt och vänligt till dem som använder grönområden
- kunna sätta upp ekonomiska mål för företaget
- kunna gestalta företagets produktion
- efter inledande handledning kunna handla enligt verksamhetsplanen för den egna arbetsplatsen
- under handledning kunna beräkna kostnader för och avkastning på det egna arbetet
- kunna prissätta en sedvanlig produkt eller tjänst i enlighet med anvisningarna
- enligt anvisningar kunna göra upp en entreprenadkalkyl i liten skala efter att ha erhållit utgångsinformation.

UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR BLOMSTER- OCH TRÄDGÅRDSHANDEL, 60 SV

3.2.8 KUNDBETJÄNING INOM BLOMSTER- OCH TRÄDGÅRDSHANDELN, 15 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna sälja och styra försäljningshändelsen på ett kundorienterat och resultatrikt sätt. De skall kunna utföra tilläggsförsäljning utifrån kunden samt förpacka de sålda produkterna så som situationen kräver. De studerande skall kunna ta emot betalningar med alla de betalningsmedel som allmänt är i bruk. De skall kunna uttrycka sig tydligt både i tal och skrift på sitt modersmål. De skall kunna betjäna kunder på ett främmande språk och på det andra inhemska språket. De studerande skall kunna ta emot en beställning med de metoder som används allmänt. De skall kunna ta emot ett klagomål från en kund och vidarebefordra det för behandling.

▲ Centralt innehåll:

försäljning av blomster- och trädgårdshandelns produkter samt skriftlig och muntlig kommunikation och språkkunskap.

De studerande skall kunna ge kunderna råd om skötsel av hemträdgården, val av växter och val av material för skötsel av trädgården. De skall kunna vägleda kunderna i valet och skötseln av kruk- och snittväxter. De studerande skall flexibelt kunna använda sig av facklitteratur vid kundbetjäningen, varför de skall kunna identifiera de växter som allmänt används inom blomster- och trädgårdshandeln och kunna de svenska,

finska och vetenskapliga namnen på dem. De skall kunna åstadkomma det informationsmaterial, såsom pris- och produktuppgifter, som behövs i butiken både manuellt och med användning av datateknik och ha omsorg om att informationsmaterialet finns tillgängligt på det sätt som situationen kräver.

▲ **Centralt innehåll:**

rådgivning, växtkännedom och användning av datateknik.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna sälja den produkt kunden behöver
- kunna redogöra för kunden om produktens pris och tillgången på produkten
- kunna ta emot en betalning kontant och med bankkort
- kunna skriva ut ett kvitto
- kunna klara av en försäljningssituation på det andra inhemska språket och på ett främmande språk
- kunna vägleda en kund till rätt plats i affären
- kunna identifiera växterna som allmänt finns till salu i en blomsteraffär eller trädgårdsbutik och använda deras svenska och finska namn samt de vanligaste växternas vetenskapliga namn
- producera begripliga meddelanden muntligt eller skriftligt
- under handledning kunna använda datateknik
- kunna söka fram information ur facklitteraturen inom trädgårdsbranschen.

3.2.9 ARBETE I AFFÄR, 15 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall självständigt kunna utföra de dagligen återkommande arbetena i en blomsteraffär, en trädgårdsbutik eller ett annat företag som säljer trädgårdsbranschens produkter. Som medlemmar av en arbetsgemenskap skall de kunna verka effektivt och lönsamt.

De studerande skall i sitt arbete kunna fungera på ett kundorienterat, initiativrikt, ansvarsmedvetet och ärligt sätt. De skall kunna arbeta säkert, flexibelt samt med iakttagande av yrkesetik och principer för en hållbar utveckling.

▲ **Centralt innehåll:**

arbete i affär.

De studerande skall kunna hålla en affär eller ett annat försäljningsställe i ordning, så att det är lätt, säkert och behagligt att röra sig där. De studerande skall kunna ha omsorg om de utställda produkternas skick och speciellt kunna sköta levande material och kunna bibehålla dess försäljningsduglighet. De skall som medlemmar i en arbetsgrupp kunna dekorera ett skyltfönster eller ställa fram produkterna på ett säljande sätt. De skall kunna använda affärens tekniska apparatur och vid behov kalla på service. De studerande skall kunna ha omsorg om att arbetsplatsen och dess närmaste omgivning är städad och kunna sköta avfallshanteringen.

- ▲ **Centralt innehåll:**
skötsel av affären och produkterna.

De studerande skall kunna handha prismärkningen och prissätta produkterna som skall säljas med hjälp av de allmänna anvisningar de erhållit. De skall kunna räkna ut mervärdesskatt och sänkta priser. De studerande skall kunna ta emot, kontrollera och hantera en varuleverans och utföra mindre kompletterande inköp. De skall kunna rapportera till sin chef om felaktigheter i leveransen.

- ▲ **Centralt innehåll:**
prissättning och inköp av produkter och hantering av inkommande varor.

De studerande skall kunna förevisa binderiarbeten för kunderna och ta emot beställningar på binderiarbeten. De skall kunna binda ordinära, försäljningsdugliga buketter, uppsättningar och sorgbuketter. De studerande skall kunna välja materialen för binderiarbetena på grundval av kundens önskemål, priset på binderiarbetet samt form- och färglära. De skall kunna bedöma förhållandet pris-kvalitet för ett binderiarbete. De skall kunna behandla binderimaterial på ett ändamålsenligt sätt och undvika spill. De skall kunna underhålla och förpacka binderiarbeten.

- ▲ **Centralt innehåll:**
utförande av binderiarbeten.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna utföra de dagliga arbeten som anvisats dem
- kunna uppföra sig ansvarsmedvetet, ärligt och säkert

- kunna ställa i ordning affären och produkterna i enlighet med givna anvisningar
- efter att ha fått handledning kunna ha omsorg om produkterna på försäljningsplatsen
- kunna rapportera till sin chef om felaktiga produkter och apparater
- kunna ha omsorg om att affären är prydlig och kunna sortera avfallet enligt givna anvisningar
- under handledning kunna handha prismärkningen
- under handledning kunna räkna mervärdesskatt och rabatter
- kunna ta emot en varuleverans och meddela sin chef om felaktigheter
- kunna binda en försäljningsduglig bukett och uppsättning samt förpacka dem på det sätt situationen kräver
- kunna undvika spill.

3.2.10 FÖRETAGSVERKSAMHET OCH MARKNADSFÖRING INOM BLOMSTER- OCH TRÄDGÅRDSHANDELN, 10 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna utveckla och utvärdera sådana kundorienterade företagsidéer som baserar sig på den egna yrkesskickligheten och de studerandes egen person och som siktar på egen sysselsättning, samt till objekt för vidare utveckling kunna välja den idé som lämpar sig bäst för studerandenas personliga situation. De skall kunna motivera sitt val och precisera företagsidén till en affärsidé, samt skydda den. De skall kunna presentera sin affärsidé på ett övertygande sätt i muntlig, skriftlig och visuell form. De skall kunna planera och utveckla på den egna affärsidén baserade produkter och tjänster och utveckla produktionen av dem med beaktande av lönsamhet och principer för en hållbar utveckling. För det företag de utvecklar skall de kunna göra upp en sådan plan för affärsverksamheten som baserar sig på affärsidén och som är kundorienterad och funktionell. Ur planen skall också de viktigaste ekonomiska målsättningarna som ställs upp för företaget samt verksamhetens omfattning framgå.

- ▲ **Centralt innehåll:**
utveckling av en affärsidé och uppgörande av en plan för affärsverksamheten.

De studerande skall för det företag de utvecklar kunna välja en lämplig företagsform och de skall vid grundandet av ett företag kunna diskutera

med en sakkunnig om val och urvalskriterier. De studerande skall med bistånd av en sakkunnig kunna vidta de praktiska åtgärderna i anslutning till grundandet av ett företag. De skall kunna planera vilka resurser och vilken finansiering det egna företaget behöver. De studerande skall kunna handla i enlighet med de allmänna principerna i anslutning till ett företags skuldförhållanden.

De studerande skall kunna fungera som företagare inom den bransch de valt och de skall kunna iaktta lagstiftningen i anslutning till företagande, marknadsföring och det egna yrket, samt övriga bestämmelser. De skall kunna jämföra vilka alternativ som står till buds då man grundar ett företag samt hur den egna karriären och privatlivet påverkas av att man blir egen företagare. De studerande skall kunna sätta upp etiska mål för sin företagsverksamhet i enlighet med de allmänna värderingarna i samhället och planera sin verksamhet på det sätt som dessa mål förutsätter.

▲ Centralt innehåll:

att starta ett företag och att verka som företagare.

De studerande skall i sitt försäljningsarbete kunna fungera flexibelt och övergripande. De skall kunna göra upp en marknadsföringsplan för det företag de utvecklar. De skall kunna presentera konkurrensmetoder för sitt företags marknadsföring och hur dessa metoder används. De skall kunna handla i enlighet med lagstiftningen som gäller minuthandel, speciellt blomster- och trädgårdshandeln. De studerande skall kunna fungera som representanter för sin arbetsgivare i olika uppgifter i anslutning till marknadsföring, till exempel vid produkt- och företagsdemonstrationer och försäljningsförhandlingar. De skall kunna göra upp en kostnadskalkyl, en anbudsbegäran, ett anbud, en beställning och skriva ut en faktura.

De studerande skall som medlemmar av en arbetsgrupp kunna dekorera ett skyltfönster och texta exempelvis prisuppgifter. De skall som medlemmar av en arbetsgrupp kunna planera och åstadkomma reklamer för affärs- och direktreklam både manuellt och med användning av data-teknik.

▲ Centralt innehåll:

marknadsföring av handeln inom trädgårdsbranschen.

De studerande skall kunna planera verksamheten hos det företag de utvecklar samt kunna välja ett lämpligt kvalitetssystem för sitt företag och kunna fungera på det sätt systemet förutsätter. De studerande skall kunna planera riskhanteringen för det företag de utvecklar. De skall

kunna planera anskaffningarna med beaktande av lönsamhetsaspekter. De studerande skall för sitt företag kunna göra upp en verksamhetsplan som skonar miljön och kunna verka i enlighet med planen.

- ▲ **Centralt innehåll:**
planering av verksamheten.

De studerande skall kunna planera olika slag av budgeter för det företag de utvecklar, till exempel en försäljningsbudget, en inköpsbudget och en investeringsbudget samt kunna följa upp verkställandet av dem. De skall kunna prissätta sina produkter och tjänster på ett lönsamt sätt samt beräkna kostnadspåverkningarna av arbetet. De studerande skall kunna planera samarbetet med en bokföringsbyrå på så sätt att verksamheten täcker deras ansvar i relation till beskattningen, uppföljningen av nyckeltal för företagsverksamheten och utvecklingen av verksamheten.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att planera och följa upp lönsamheten och att verka som en ansvarsfull företagare.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna utveckla småskaliga företagsidéer
- realistiskt kunna bedöma sina förutsättningar att verka som företagare
- kunna söka fram information om etiska frågor i anslutning till företagsverksamhet inom trädgårdsbranschen och kunna uttrycka sin egen ståndpunkt till de etiska frågor som framträder
- kunna söka fram och rapportera om information om företagen inom den egna branschen
- kunna göra varierande reklamer för direkt marknadsföring och annat informationsmaterial
- kunna göra en beställning
- kunna sätta upp ekonomiska mål för företaget
- kunna gestalta företagets produktion
- efter inledande handledning kunna handla på det sätt som kvalitets-systemet och miljöplanen för den egna arbetsplatsen förutsätter
- kunna presentera sätt på vilka företagets skadliga miljöpåverkningar kunde minska inom den egna branschen
- kunna beräkna kostnader för och avkastning på det egna arbetet
- kunna prissätta en ordinär produkt eller tjänst i enlighet med anvisningarna.

3.2.C VALFRIA STUDIER

3.2.11 ALTERNATIVA PRODUKTIONSMETODER, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna göra upp en odlingsplan som baserar sig på en alternativ produktionsmetod. De skall självständigt kunna arbeta inom en sådan trädgårdsproduktionssektor som baserar sig på en alternativ produktionsmetod. Därför skall de kunna bedöma skillnaderna i lagstiftningen och andra bestämmelser som gäller produktion och marknadsföring av trädgårdsväxter som produceras med en alternativ produktionsmetod respektive konventionell produktion.

▲ **Centralt innehåll:**

behärskande av produktionsmetoder med alternativa odlingsmetoder.

De studerande skall kunna använda de maskiner och anordningar som är i bruk inom alternativ odling i växtproduktionen. De skall kunna följa bruksanvisningar och arbetarskyddsdirektiv som gäller anordningarna och maskinerna. De skall kunna utföra den dagliga servicen på maskinerna och anordningarna och iaktta deras skick samt agera ändamålsenligt vid störningar i deras funktion.

▲ **Centralt innehåll:**

att arbeta säkert med maskiner och anordningar inom alternativ produktion.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna arbeta i lätta arbetsskeden vid produktionen av trädgårdsprodukter med hjälp av alternativa odlingsmetoder och kunna följa arbetsinstruktioner och arbetarskyddsdirektiv
- kunna ha omsorg om att deras arbetsmiljö är ren och i ordning och kunna arbeta hygieniskt
- kunna anpassa sig till reglerna på arbetsplatsen och handla i enlighet med arbetsledningens anvisningar
- kunna iaktta arbetstider och komma överens om avvikelser från dem
- kunna uttrycka sig i samarbetssituationer
- kunna arbeta ekonomiskt och undvika spill.

3.2.12 BEHÄRSKANDE AV ODLINGSTEKNOLOGI, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna planera, dimensionera samt använda bevattningssystem med tillhörande gödselblandare och utrustning för vattenrening inom frilandsodling. De skall kunna använda, justera och utföra service på maskiner för jordbearbetning, sådd och plantering samt sådana maskiner och anordningar som behövs för växtskydd och skörd. De studerande skall kunna använda anordningar för vidarebehandling av produkterna och använda produktlager. De studerande skall kunna arbeta så att de skötar miljön.

- ▲ **Centralt innehåll:**
användning och underhåll av maskiner och anordningar inom frilandsproduktion.

De studerande skall kunna beräkna energiförbrukningen för ett växthus på grundval av ett exempel och därför skall de kunna bedöma kombinerade lösningar för olika växthusmodeller, täckningsmaterial och grundtyper. De skall också kunna bedöma kraven på byggsplats för växthuset och kunna tillämpa lagstiftningen som gäller byggande i praktiken. De skall kunna bedöma och tillämpa funktionsprinciperna för uppvärmningssystem och värmedistribution i ett exempelföretag. De skall kunna vidta centrala underhålls- och serviceåtgärder för växthuskonstruktioner. De skall ha basfärdigheter i svetsning.

- ▲ **Centralt innehåll:**
byggande, uppvärmning och underhåll av växthus.

De studerande skall kunna använda de olika bevattningssystem och gödselblandare som är i bruk inom växthusodlingen samt kunna bedöma deras lämplighet för odling av olika slag av växter. De skall i växthusodlingen kunna agera på basis av arbetsinstruktioner. De skall kunna jämföra hur olika tekniska alternativ lämpar sig för växthusodling. De skall kunna bedöma exempelvis hur olika modeller av växthusbord och olika slag av anordningar för rening, återvinning och desinficering av vatten lämpar sig för växthusodling.

- ▲ **Centralt innehåll:**
bevattning och gödsling i växthusodling.

De studerande skall kunna använda både centraliserad klimatregleringsautomatik och sådana klimatanläggningar som installeras separat för varje växthus. De skall kunna söka fram information om olika anordningar som används för reglering av klimatet i växthus. De skall kunna reglera koldioxidhalten i ett växthus. De studerande skall kunna bedöma vilka tekniska helhetslösningar som behövs vid produktionen av olika växter med beaktande av hur krävande odlingen är, årstiden samt ekonomiska faktorer.

▲ **Centralt innehåll:**

användning av teknik för reglering av tillväxtfaktorer och planering av tekniska helhetslösningar.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna använda och utföra daglig service på traktorkopplade maskiner inom frilandsodlingen
- under handledning kunna fylla ett kyllager
- enligt anvisningar kunna underhålla växthuskonstruktioner, varför de skall ha kännedom om växthusmodeller och olika slag av täckningsmaterial
- kunna ansöka om byggnadslov
- kunna skaffa information om den lagstiftning som reglerar byggande och om de krav som ställs på en bygglats
- kunna utföra den dagliga servicen på uppvärmningssystemet enligt givna anvisningar
- kunna använda gödselblandare enligt anvisningar
- kunna använda sedvanlig automatik för klimatreglering
- kunna underhålla växthuskonstruktioner enligt anvisningar.

3.2.13 PRODUKTION AV SPECIALVÄXTER/GRUPP AV SPECIALVÄXTER, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna planera produktionen av någon grupp av specialväxter ända fram till marknadsföringen. De skall kunna ta reda på möjligheterna till marknadsföring av den grupp av specialväxter de valt och som bas för produktionen välja någon av de specialväxter som går att odla framgångsrikt på området, t.ex. mångåriga grönsaker, special-

bär, olika slag av julgranar, snittperenner, örter, kryddor eller ätliga blom-mor.

De studerande skall kunna arbeta med uppgifter inom minst ett produktionsskede på en specialväxtodling och kunna följa hygienkraven då man behandlar ätliga växter. De skall kunna bedöma betydelsen av olika produktionsskeden för hela produktionen.

- ▲ **Centralt innehåll:**
behärskande av produktionsmöjligheter och produktionsmetoder inom produktionen av specialväxter.

De studerande skall kunna använda basmaskiner och -anordningar inom produktionen av specialväxter. De skall kunna följa de bruksanvisningar och arbetarskyddsdirektiv som gäller anordningarna och maskinerna. De skall kunna utföra den dagliga servicen på anordningarna och maskinerna och kunna iaktta deras skick samt kunna agera ändamålsenligt vid störningar i deras funktion.

- ▲ **Centralt innehåll:**
att arbeta säkert med maskiner och anordningar inom produktionen av specialväxter.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna beskriva produktionen av någon specialväxt från frö/stickling till försäljning
- kunna arbeta under handledning i lätta arbetsskeden inom produktionen av specialväxter
- kunna följa arbetsinstruktioner och arbetarskyddsdirektiv
- kunna ha omsorg om att arbetsmiljön är ren och i ordning och kunna arbeta hygieniskt
- för sin egen del kunna svara för kvaliteten på produkterna och arbetet
- kunna identifiera de viktigaste växterna inom en grupp av specialväxter.

3.2.14 PLANTSKOLEPRODUKTION, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna verka i olika arbetsskeden inom plantskoleproduktionen och de skall grundligt behärska produktionen av åtminstone en produktgrupp, såsom perenner, från uppförökning till försäljning. De studerande skall kunna följa upp produktionen med hjälp av de metoder som allmänt används för ifrågavarande växtgrupp och vidta behövliga regleringsåtgärder. De skall kunna tillämpa kunskaperna i botanik och växtfysiologi vid produktionen av plantskoleväxter. De studerande skall kunna tekniken för upptagning av de viktigaste plantskoleväxterna och kunna göra plantorna klara för försäljning samt kunna förvara dem.

- ▲ Centralt innehåll:
arbete i någon sektor inom plantskoleproduktionen.

De studerande skall kunna använda basmaskinerna och -anordningarna inom plantskoleproduktionen. De skall kunna följa bruksanvisningarna och arbetarskyddsdirektiven som gäller anordningarna och maskinerna. De skall kunna utföra den dagliga servicen på maskinerna och anordningarna, iaktta deras skick och kunna agera ändamålsenligt vid funktionsstörningar.

- ▲ Centralt innehåll:
att arbeta säkert med maskiner och anordningar inom plantskoleproduktionen.

De studerande skall kunna sortera plantskoleväxter enligt givna anvisningar samt förpacka dem enligt planttyp och leveranssätt. De studerande skall kunna iaktta kvaliteten på de förpackade växterna och på förpackningarna då de förpackar plantskoleväxter. De studerande skall kunna märka växterna rätt och följa bestämmelserna beträffande märkningar.

- ▲ Centralt innehåll:
förpackande av plantskoleprodukter och märkning av plantorna.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna handla initiativrikt och ansvarsmedvetet i bekanta situationer
- under handledning kunna arbeta i enkla arbetsskeden inom plant-skoleproduktionen och följa arbetsinstruktioner och arbetarskydds-direktiv
- kunna beskriva produktionen av någon plantskoleväxt från frö/stick-ling till försäljning
- enligt anvisningar kunna förpacka plantskoleprodukter ekonomiskt
- för sin egen del kunna svara för kvaliteten på produkterna och på arbetet.

3.2.15 SKÖTSEL, ANLÄGGNING OCH PLANERING AV GRÖNOMRÅDEN PÅ BEGRAVNINGSPLATSER, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna sköta gravar samt anlägga och underhålla grönområden på begravningsplatser både självständigt och som medlemmar av en arbetsgrupp. De skall kunna arbeta på ett begravningsplats-område med beaktande av områdets speciella karaktär. De skall kunna underhålla de parkmöbler och den utrustning som finns på begravnings-platsen. De skall självständigt kunna välja och använda maskinerna och arbetsredskapen för underhållet av begravningsplatser. De skall kunna planera och genomföra återvinningen av material, avfallshanteringen och komposteringen på begravningsplatsen i enlighet med miljölag-stiftningen.

- ▲ Centralt innehåll:
arbete på en begravningsplats.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna sköta gravar
- efter inledande handledning kunna anlägga och underhålla ordinära grönområden på begravningsplatser
- under handledning kunna anlägga och underhålla representations-områden på begravningsplatser
- efter inledande handledning kunna underhålla vanliga parkmöbler och ordinär utrustning på begravningsplatsen

- efter inledande handledning kunna använda maskiner och anordningar för underhållet av begravningsplatser
- kunna sortera avfall och sköta en kompost.

3.2.16 ANLÄGGNING OCH UNDERHÅLL AV GOLFBANOR OCH IDROTTSPLANER, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna anlägga och sköta högklassiga gräsmattor på golfbanor och idrottsplaner, samt övriga grönområden och konstruktioner i anslutning till dem. De skall kunna gödsla, bevattna, klippa, vertikal-skära, avgränsa, lappa, täcka och luckra gräsmattorna. De skall kunna utföra höst- och vårarbeten på gräsmattorna och sköta om vinterunderhållet för gräsmattan. De skall kunna bekämpa skadeinsekter, växtsjukdomar och ogräs i gräsmattan. De skall kunna välja lämpliga gräsfröarter för olika slag av planer och planera växtunderlagets sammansättning. De skall kunna använda och underhålla bevattningssystemet, utrustningen och maskinerna för en spelplan. De skall kunna agera på det sätt som spelreglerna för golf och seder och bruk på sportplaner förutsätter. De skall kunna handla i enlighet med miljövårdsplanen för en golfbana eller ett annat område för sport. De skall kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

▲ Centralt innehåll:

anläggning och skötsel av gräsmattor på golfbanor och sportplaner.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna anlägga och sköta gräsytor
- efter inledande handledning kunna underhålla grönområden och konstruktioner i anslutning till golfbanor och sportplaner
- under handledning kunna utföra växtskyddsarbeten på gräsmattor
- under handledning kunna handla i enlighet med miljövårdsplanen för en golfbana
- efter inledande handledning kunna använda och underhålla maskiner och utrustning på en golfbana
- kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

3.2.17 ANVÄNDNING AV VÄXTER VID ANLÄGGNINGEN AV GRÖNOMRÅDEN, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall utifrån en allmän plan kunna göra upp en planteringsplan för en hemträdgård eller en gårdsplan. De skall kunna välja växterna till planteringen med beaktande av växternas egenskaper och krav på växtplats. De skall i planen kunna identifiera och använda de viktigaste vedartade växterna, perennerna och sommarblommorna. De skall kunna ge trädgårdsaffärens kunder råd om val av växter, varför de skall ha kännedom om de artvisa specifika dragen i skötseln av växter i allmänt bruk. De skall kunna söka fram information om växterna och kunna använda växternas svenska, finska och vetenskapliga namn.

- ▲ Centralt innehåll:
uppgörande av en planteringsplan för en hemträdgård eller en gårdsplan, kännedom om växterna som används för anläggning av grönområden samt rådgivning till kunderna beträffande val av växter.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna välja växter för trädgårdsplaneringen enligt de grundläggande växternas egenskaper och krav på växtplats
- med hjälp av facklitteratur kunna ge kunderna råd om val av växter till hemträdgården.

3.2.18 TRÄDGÅRDSPLANERING, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna planera en liten trädgård som är vacker, hållbar och fungerande. De skall kunna planera rumsdisponeringen, formandet av terrängen, konstruktionerna, växtligheten och ytmaterialet för trädgården. De skall kunna göra upp en generalplan, arbets- och konstruktionsritningar, illustrationsplaner samt en arbetsförklaring genom att rita för hand eller med hjälp av datateknik. De skall kunna göra en kostnadsberäkning för genomförandet av planen.

- ▲ Centralt innehåll:
planering av en liten trädgård.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna göra upp en generalplan för en trädgård
- under handledning kunna göra upp både illustrationsplaner och arbets- och konstruktionsritningar samt en arbetsförklaring.

3.2.19 STENARBETEN VID ANLÄGGNINGEN AV GRÖNOMRÅDEN, 5 SV**Mål och centralt innehåll, berömlig nivå**

De studerande skall självständigt kunna anlägga radade betong- och naturstensbeläggningar samt bygga stapelmurar och stentrappor. De skall kunna montera vattenrännor och bygga kantstöd och kantstenar. De studerande skall kunna hugga och såga av stenar. De skall kunna åstadkomma prydliga inpassningsytor. De skall utifrån färdiga planeringsdokument självständigt kunna utföra ett arbete som uppfyller allmänna kvalitetskrav. De studerande skall självständigt kunna använda sig av sådana arbetssätt och hjälpmedel som förebygger belastningsskador och olycksfall i arbetet. De studerande skall kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

▲ Centralt innehåll:

utförande av stenarbeten inom anläggningen av grönområden.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna lägga de vanligaste stenbeläggningarna och bygga en stapelmur
- efter inledande handledning kunna montera vattenrännor samt bygga kantstöd och kantstenar
- kunna hugga stenar
- efter inledande handledning kunna använda sig av sådana arbetssätt och hjälpmedel som förebygger belastningsskador och olycksfall i arbetet
- kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

3.2.20 TRÄARBETEN VID ANLÄGGNINGEN AV GRÖNOMRÅDEN, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall utifrån färdiga byggritningar självständigt kunna bygga träkonstruktioner på grönområden, såsom sarger, staket, trappor, pergolor och terrasser. De skall kunna välja effektiva arbetssätt och arbetsredskap för varje enskilt arbete. De skall kunna förhindra att träet ruttnar samt välja och utföra ytbehandlingen av en träkonstruktion på rätt sätt. De skall självständigt kunna montera, mäta och placera grönområdets färdiga parkmöbler och utrustning på plats med beaktande av säkerhetskraven. De skall kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

- ▲ Centralt innehåll:
byggande av träkonstruktioner på grönområden.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna reparera träkonstruktioner på grönområden
- under handledning kunna delta i byggandet av träkonstruktioner samt i monteringen och uppställandet av parkmöbler och utrustning
- efter inledande handledning kunna ytbehandla träkonstruktioner
- kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

3.2.21 SERVICE PÅ MASKINER OCH ANORDNINGAR INOM GRÖNSEKTORN, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall självständigt kunna utföra service på den utrustning som används för anläggning och underhåll av grönområden och även utföra mindre reparationer, varför de skall ha kännedom om huvudprinciperna för hur förbränningsmotorer, kraftöverföring, hydraulik och elteknisk utrustning fungerar. De skall kunna anföra motiveringar för behovet av regelbundet underhåll av maskiner och anordningar. De skall kunna välja lämpliga arbetsmetoder och arbetsredskap för varje enskilt arbete och kunna använda dem rätt. De skall självständigt kunna reparera sedvanliga maskiner och anordningar genom att svetsa.

- ▲ Centralt innehåll:
underhåll av maskiner och anordningar för grönområden.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna utföra service på maskiner och anordningar
- kunna använda de vanligaste arbetsredskapen och arbetsmetoderna i servicearbeten
- under handledning kunna utföra förbandssvetsning.

3.2.22 SKÖTSEL AV TRÄD, 5 SV**Mål och centralt innehåll, berömlig nivå**

De studerande skall kunna bestämma skötselbehovet och skötsel-tidpunkten för ett träd, varför de i sitt arbete skall kunna tillämpa kunskaper om ett trädets livscykel, anatomi och fysiologi. De studerande skall kunna sköta träd och därvid känna igen hur felaktigheter i tillväxten, växtsjukdomar och miljöförhållanden påverkar trädets hälsa. De skall kunna meddela arbetsledningen om träd som orsakar fara, varför de skall ha kännedom om kännetecknen för farliga träd.

De studerande skall självständigt kunna vidta skötselåtgärder för träd i tillväxtstadiet, såsom gödsling, uppbyggnadsbeskärningar och gallringar av trädbeståndet. De skall kunna behandla sår i trädens stammar. De skall kunna assistera vid skötsel av fullvuxna och gamla träd. De skall kunna fälla vanliga träd. De skall kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

▲ **Centralt innehåll:**

bestämmande av trädens växtskick och skötsel av träd i tillväxtstadiet.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- under handledning kunna utföra de vanligaste skötselarbetena för träd i tillväxtstadiet
- under handledning kunna behandla sår i trädstammar
- kunna arbeta säkert med tanke på sig själva och på omgivningen.

3.2.23 BLOMSTERBINDERI, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall självständigt och snabbt kunna binda ordinära buketter i en kundbetjäningssituation. De skall kunna åstadkomma ordinära uppsättningar och sorgbuketter. De studerande skall kunna underhålla och förpacka binderiarbeten. De skall kunna bedöma förhållandet pris-kvalitet för arbetena. De studerande skall kunna förevisa binderiarbeten och ta emot beställningar på sådana. De studerande skall kunna välja binderimaterial enligt kundens önskemål och priset på binderiarbetet. De skall kunna använda och behandla binderimaterial ekonomiskt och ändamålsenligt samt undvika spill.

- ▲ Centralt innehåll:
utförande av binderiarbeten.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna binda buketter i kundbetjäningssituationer
- efter inledande handledning kunna åstadkomma enkla uppsättningar och sorgbuketter
- kunna förpacka binderiarbeten.
- kunna undvika spill vid behandling och användning av binderimaterial.

3.2.24 FÄRDIGHETER I BLOMSTERBINDERI FÖR BLOMSTERFÖRSÄLJARE, 10 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna välja binderimaterial på basis av form- och färglära. De skall vid valet av material kunna beakta kundernas önskemål och priset på binderiarbetet. De studerande skall kunna använda och behandla binderimaterial korrekt och undvika spill. De skall kunna använda binderimaterial ekonomiskt och ändamålsenligt.

- ▲ Centralt innehåll:
val och användning av binderimaterial.

De studerande skall självständigt och snabbt kunna binda buketter och uppsättningar för olika ändamål. De skall självständigt kunna binda olika slag av sorgbuketter samt beklä en kransbotten med vanliga material. De studerande skall kunna binda en liten dräktprydnad exempelvis för en brudgum. De skall kunna underhålla och förpacka binderiarbeten. De studerande skall kunna bedöma förhållandet pris-kvalitet för ett arbete. De studerande skall kunna förevisa, sälja och prissätta binderiarbeten. De studerande skall kunna sälja sedvanliga helheter av binderiarbeten exempelvis för bröllop eller begravningar.

- ▲ **Centralt innehåll:**
utförande och försäljning av binderiarbeten.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna undvika spill vid användning och behandling av binderimaterial
- kunna identifiera de växter som allmänt används inom binderiet och använda deras svenska och finska namn samt de vetenskapliga namnen på de vanligaste växterna
- kunna binda försäljningsdugliga buketter i kundbetjäningssituationer
- efter inledande handledning kunna binda ordinära uppsättningar och sorgbuketter
- kunna förpacka vanliga binderiarbeten
- kunna beklä en kransbotten med minst ett slags material
- efter inledande handledning kunna sälja ordinära binderiarbeten.

3.2.25 DEKORATIONER, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall med hjälp av svamptechnik kunna göra olika arrangemang samt dekorera buffé- och sittande bord. De skall kunna fungera i grupp vid dekorerings för olika evenemang och i olika lokaler och utrymmen och kunna följa givna anvisningar. De skall kunna använda sig av inhemska naturmaterial vid utsmyckningen. De studerande skall kunna använda och hantera dekorationsmaterial på ett ändamålsenligt sätt och kunna undvika spill. De skall kunna behandla särskilt levande dekorationsmaterial och underhålla dekorationer. De studerande skall kunna prissätta en dekoration i enlighet med givna allmänna anvisningar.

De skall kunna förkovra sina färdigheter i dekorering och kunna tillämpa grundläggande frågor beträffande rumsdisponering vid dekoreringen.

▲ Centralt innehåll:

utsmyckning av fest- och andra lokaler samt arbete i grupp.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna hantera och använda dekorationsmaterial så att de undviker spill
- kunna fungera som medlemmar i en dekoreringsgrupp
- efter inledande handledning självständigt kunna göra bordsarrangemang med användning av svampteknik
- under handledning kunna använda naturmaterial vid utsmyckningen
- efter inledande handledning kunna underhålla dekorationerna.

3.2.26 UTSTÄLLNINGS- OCH MÄSSVERKSAMHET, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall som medlemmar av en grupp kunna komma med sådana idéer och planer för ett trädgårdsföretags eller en annan organisations konstruktioner till en mäss- eller utställningsavdelning som bildar en lämplig helhet för produkten eller idén. De studerande skall kunna planera företagets utställnings- eller mässprojekt från anmälan till nedmontering av avdelningen. De skall kunna rita ett utkast till avdelning och göra det informationsmaterial som behövs på avdelningen. De studerande skall kunna ställa fram produkterna och informationsmaterialet på ett lockande sätt, varför de skall kunna tillämpa grunderna i arrangemang i sitt arbete. De studerande skall kunna arbeta i grupp vid uppbyggandet av mässan eller utställningen. De skall kunna fungera som presentatörer på mässavdelningen på ett aktivt och flexibelt sätt.

▲ Centralt innehåll:

uppbyggande av en mäsä, agerande i arbetsgrupp och demonstration av produkter.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- efter inledande handledning kunna göra det informationsmaterial som behövs på utställningen
- under handledning kunna verka vid uppbyggandet av mässavdelningen eller utställningen
- kunna ge grundläggande information om de utställda produkterna.

3.2.27 DEKORERING, TEXTNING OCH TECKNING, 5 SV**Mål och centralt innehåll, berömlig nivå**

De studerande skall kunna ställa fram produkterna på ett säljande sätt och dekorera en försäljningslokal eller ett skyltfönster med tillämpande av kunskaper i komposition och färglära. De skall som medlemmar av en arbetsgrupp kunna genomföra dekorerings enligt något tema i enlighet med företagets affärsidé.

- ▲ Centralt innehåll:
att ställa fram produkter.

De studerande skall kunna rita ett utkast exempelvis till binderiarbeten, dekorerings av lokaler, gröninredning eller dekorerings av skyltfönster. De skall kunna utläsa skalritningar. De skall kunna komponera och texta texterna till ritningarna. De studerande skall kunna använda sig av vanliga textnings- och teckningsmetoder och hjälpmedel. De studerande skall kunna texta gratulations- eller kondoleanskort, varvid bokstävernas rätta sammanhang, storlek och jämvikt samt skriftens smidighet och jämvikten i textytans komposition skall framgå ur texten. De skall kunna komponera och texta de reklamer som en blomsterhandel eller ett trädgårdsföretag behöver.

- ▲ Centralt innehåll:
textning och teckning.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- kunna rita ett utkast till hur produkterna skall ställas fram eller ett utkast till gröninredning eller dekoration
- under handledning kunna ställa fram produkterna i försäljningslokalen eller arrangera ett skyltfönster
- kunna texta användbara reklamer eller gratulations- eller kondoleanskort.

3.2.28 PRODUKTKÄNNEDOM OCH RÅDGIVNING I EN TRÄDGÅRDSAFFÄR, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna ge kunden råd vid val, användning och skötsel av sådana produkter som finns i affärens sortiment samt om problem i anslutning till anläggning och skötsel av en trädgård. De skall kunna presentera olika alternativa lösningar för kunden och bedöma de goda och dåliga sidorna hos alternativen samt kostnadsverkningarna. De skall kunna presentera affärens produkturval av skötselförnödenheter, material, arbetsredskap, småmaskiner och byggmaterial för trädgården.

- ▲ **Centralt innehåll:**
rådgivning till kunderna.

Gällande en produktgrupp skall studerandena vid behov kunna presentera och motivera en granskning av produkturvalet för sin chef samt planera inköpen, varför de skall ha kännedom om produkterna i denna produktgrupp och övriga produktalternativ som finns på marknaden. De skall kunna planera hur det förbättrade produkturvalet skall ställas fram och till vilken tidpunkt försäljningen skall förläggas.

- ▲ **Centralt innehåll:**
utveckling av produkturvalet.

De studerande skall med användning av olika informationskällor självständigt kunna åstadkomma det informationsmaterial som behövs vid användningen av produkterna. De studerande skall kunna producera materialet som är så tydligt och belysande utformat att kunderna på egen hand klarar av att följa det.

- ▲ Centralt innehåll:
produktion av informationsmaterial.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- med hjälp av facklitteratur kunna ge kunderna råd vid val och användning av de vanligaste produkterna
- kunna informera sin chef om brister de upptäckt i produkturvalet
- under handledning kunna åstadkomma informationsmaterial i liten skala för kunderna.

3.2.29 GRÖNINREDNING, 5 SV

Mål och centralt innehåll, berömlig nivå

De studerande skall kunna använda sig av gröna växter som en del av inredningen. De skall kunna tolka planer för gröninredning samt planera en plantering av gröna växter i enlighet med principerna för arrangerande av lokalen, varför de skall kunna identifiera de gröna växter som allmänt används inom inredningen med gröna växter samt växternas krav på skötsel och växtplats. De skall kunna välja de kompletterande material som används inom gröninredningen, såsom krukor, tilläggsbelysning, arbetsredskap, växtsubstrat och odlingsmetoder.

De studerande skall kunna prissätta grönväxtplanteringar och ge anbud. De skall kunna köpa in växter för inredning samt i sitt arbete använda växternas vetenskapliga namn och fackterminologin inom gröninredning.

- ▲ Centralt innehåll:
tolkning av planer för gröninredning, grönväxtplanering och prissättning.

De studerande skall självständigt kunna plantera och underhålla gröna växter i offentliga lokaler. De skall kunna sköta centrala gröna växter för inredning med tillämpande av växternas individuella krav på ljus, gödsling och bevattning. De studerande skall kunna utföra växtskyddsarbeten inomhus och bekämpa skadedjur och sjukdomar med iakttagande av växtskyddsbestämmelserna i anslutning till bekämpningsmedel. De skall kunna ge sina kunder skötselråd för växterna.

- ▲ Centralt innehåll:
plantering och skötsel av gröna växter för inredning.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- i en lokal kunna placera de viktigaste gröna växterna som används för inredning enligt deras krav på växtplats
- efter inledande handledning kunna plantera och underhålla gröna växter för inredning
- kunna bekämpa de vanligaste skadeinsekterna på gröna växter med hjälp av minst en metod
- kunna identifiera de gröna växter för inredning vilka används allmänt och använda deras svenska och finska namn samt de vanligaste växternas vetenskapliga namn
- kunna använda sig av litteraturen inom branschen vid anskaffning av tilläggsinformation.

3.2.30 ÖVRIGA VALFRIA STUDIER, 10 SV

I läroplanen som godkänns av utbildningsanordnaren kan som valfria studier i de yrkesinriktade studierna ingå också andra än de studiehelheter som nämns i punkterna 3.2.11–3.2.29. Det kan vara frågan om studier i enlighet med arbetslivets regionala och lokala behov, andra studier som fördjupar eller vidgar yrkesstudierna, gemensamma studier eller gymnasiestudier.

Dessa studiers omfattning kan vara högst 10 studieveckor i examen.

3.3 VALFRIA STUDIER – MÅL, CENTRALT INNEHÅLL OCH BEDÖMNING

De studerande skall i sina studier innefatta 10 studieveckor valfria studier för vilka mål, centralt innehåll och bedömning en individuell studieplan skall uppgöras. De valfria studierna kan utgöras av yrkesstudier eller gemensamma studier från det egna utbildningsområdet eller något annat område, studier som förbereder för fortsatta studier eller för avläggande av studentexamen, arbetserfarenhet eller handledda fritidsintressen som främjar de allmänna och yrkesinriktade syftena med utbildningen samt de studerandes personlighetsutveckling.

3.4 MÅL FÖR STUDIEHANDLEDNINGEN

I studierna skall ingå 1,5 studieveckor studiehandledning. Studiehandledningens mål skall vara att den studerande kan fungera inom läro-

anstaltens gemenskap och kan planera sina studier och engagera sig i dem, dvs. känna till studierna och valfriheten i examen. Studerandena skall kunna följa med sina studieprestationer och be om stöd för planeringen av studierna. De skall kunna skaffa hjälp vid eventuella svårigheter med studierna samt söka arbete eller en studieplats även utomlands.

3.5 LÄRDOMSPROVET – MÅL OCH BEDÖMNING

I studierna ingår ett lärdomsprov, vars omfattning är minst två studieveckor. De studerande skall kunna utarbeta ett lärdomsprov, som kan bestå av en uppgiftshelhet som sammanfattar studierna eller som visar specialkunnande inom ett delområde av examen. Det kan vara frågan om ett skriftligt arbete, ett multimedie- eller hypermediearbete, en utredning, ett projektarbete eller en produkt. Lärdomsprovet skall uppfylla målen i examen.

De studerande skall kunna planera lärdomsprovet i enlighet med eget intresse och egen yrkesinriktning. Då de utarbetar lärdomsprovet skall de kunna arbeta självständigt, logiskt och systematiskt. De skall kunna skaffa fram information som de behöver för lärdomsprovet ur olika källor och förhålla sig kritiskt till den information de får. De skall kunna förena kunnande från olika delområden i examen och använda ändamålsenliga arbetsmetoder. De skall självständigt kunna lösa problem och bedöma hur lärdomsprovet framskrider samt dess resultat. De skall kunna presentera sitt lärdomsprov både skriftligt och muntligt.

Bedömning, nöjaktig nivå (1)

De studerande skall

- som sitt lärdomsprov utarbeta en uppgiftshelhet som sammanfattar de grundläggande uppgifterna i branschen eller en uppgiftshelhet ur ett enskilt delområde
- med handledning kunna planera sitt lärdomsprov
- med handledning skaffa information ur de viktigaste källorna
- med handledning kunna välja ändamålsenliga arbetsmetoder för lärdomsprovet
- vid behov kunna be om hjälp för att lösa problem i samband med lärdomsprovet
- kunna bedöma resultatet av lärdomsprovet
- kunna presentera lärdomsprovet.

4

BEDÖMNING AV DE STUDERANDE

4.1

SYFTE OCH GENOMFÖRANDE

1 SYFTET OCH MÅLET MED BEDÖMNINGEN

Utöver vad som bestäms i lagen om yrkesutbildning (L 630/98, 25 §) skall bedömningen förstärka utvecklingen av de studerandes jaguppfattning och tillväxt som yrkesmänniskor. Härvid grundar sig bedömningen på de studerandes självvärdering och på utvärderingssamtal som förs mellan de studerande och lärarna. Vid inläring i arbetet deltar också arbetsplatsutbildarna i utvärderingssamtal.

Bedömningen skall utom att handleda de studerande också ge information om deras kunnande till lärarna och arbetsgivarna samt utgöra underlag för ansökan till fortsatta studier.

2 GENOMFÖRANDE AV BEDÖMNINGEN

Utöver vad som bestäms i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 10 §, 11 §) skall de studerande bedömas kvalitativt genom att deras kunnande jämförs med målen för respektive studiehelhet och med de bedömningskriterier som är baserade på målen. Strävan att uppnå målen för studiehelheterna skall stödas genom bedömning av olika studieperioder. Vitsorden för studiehelheter bör ges med tonvikt på de studerandes kunnande i slutskedet. De studerandes kunnande skall påvisas. Bedömningsresultaten från olika avsnitt i studierna kan inte mekaniskt räknas ihop, delas eller betonas.

Bedömningsmetoderna skall väljas så att de mäter hur de uppställda målen har nåtts, lämpar sig för de studiemetoder som har använts och stöder de studerandes inläring. Eftersom de studerande kan visa sitt kunnande på olika sätt, skall de också kunna påvisa sitt kunnande på annat sätt än enbart i skrift. Speciellt när det gäller handikapp, sjukdomar och därmed jämförbara lässvårigheter, t.ex. läs- och skrivsvårigheter, måste bedömningsmetoden anpassas efter respektive studerandes problem.

Alla studerande och alla som deltar i bedömningen skall innan studierna inleds informeras om bedömningsprinciperna och deras tillämpning, bl.a. om syften och mål, om vitsordsbildningen, vitsords-

skalan och kravnivåerna, om möjligheterna till omtagning och de villkor som måste uppfyllas för att kunna avancera i studierna, om bedömningen av inläring i arbetet, om korrigerings av bedömningen, och bedömningen av tillgodoräknade studier samt om dokumenteringen av vitsord och om innehållet i studiekort och examensbetyg.

3 VITSORDSGIVNING

Utöver bestämmelserna i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 10 §) gäller att vitsord skall ges för alla studiehelheter som motsvarar läroplansgrunderna, också för de andra valfria studierna som ingår i de yrkesinriktade studierna.

När en studerande har studerat i enlighet med 12 § L 630/98, antecknas för de ifrågavarande studierna i betyget en hänvisning och i nedre kanten: "Genomfört enligt 12 § L 630/98".

Om gemensamma studier tilläggvis har bedrivits i samband med valfria studier, kan de tas med i bedömningen av de gemensamma studierna. Mängden gemensamma studier överstiger då 20 sv. I anslutning till de valfria studierna nämns studierna med en fotnot: "Fullgjort i samband med de gemensamma studierna".

För de gemensamma studierna (20 sv) som statsrådet beslutat om ges separata vitsord. De gemensamma studier som ingår i de yrkesinriktade studiehelheterna skall bedömas som en del av de yrkesinriktade studiehelheterna. I den studerandes studiekort skall dessa studier specificeras med tanke på tillgodoräknande och fortsatta studier.

En del av en studiehelhet bör kunna godkännas som genomförd eller räknas till godo också utan vitsord. Då måste man försäkra sig om att de studerande kan ges ett vitsord för ifrågavarande studiehelhet i examensbetyget. Lärdomsprov skall bedömas såsom del av de studiehelheter där de ingår. För lärdomsprov skall också ett skilt vitsord ges och det skall antecknas i examensbetyget.

Det kunnande som påvisats under perioderna med inläring i arbetet skall bedömas såsom del av de yrkesinriktade studiehelheter där inläringen i arbetet ingår. På examensbetygen antecknas omfattningen av inläringen i arbetet men inte vitsorden.

4 TILLGODORÄKNANDE

Utöver bestämmelserna i lagen och förordningen om yrkesutbildning (L 630/98, 30 §, F 811/98, 13 §) gäller att man genom tillgodoräknande av tidigare studier skall undvika överlappningar och förkorta studietiden. Vid övergång från en examen till en annan eller från gymnasium till yrkesutbildning på andra stadiet skall åtminstone de slutförda gemensamma studierna och de valfria studierna räknas till godo.

Sommararbete och tidigare arbetserfarenhet skall räknas till godo, om det kunnande som har förvärvats konstateras motsvara läroplansmålen.

Vid läroanstalten skall man kontrollera att studierna motsvarar läroplanen i fråga om mål och centralt innehåll. Vid behov bör överensstämmelsen påvisas med prov. Tillgodoräknandet skall underlättas genom att utveckla för ändamålet lämpliga bedömningsmetoder.

När de studerandes tidigare studier eller studier som samtidigt bedrivs vid en annan läroanstalt godkänns att kompensera en full studiehelhet skall det givna vitsordet införas i betyget. Skulle vitsordsskalorna vara olika använder man det omvandlingsschema som finns i kapitel 4.3. Namnet på den läroanstalt som givit vitsordet skall noteras i betyget. Om inget vitsord för ifrågavarande studier har givits, bör en bedömning göras.

5 FÖRNYANDE AV STUDIEPRESTATIONER

Beträffande möjlighet att ta om prestationer och höja vitsord gäller vad som sägs i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 12 §).

6 RÄTTELSE AV BEDÖMNING

Beträffande rättelse av bedömning gäller vad som sägs i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 15 §).

4.2

FÖREMÅL OCH KRITERIER FÖR BEDÖMNINGEN

Föremålen och kriterierna för bedömning skall härledas från de mål som anges i läroplans- och examensgrunderna. Föremålen för bedömningen är de gemensamma betoningarna och den för alla branscher gemensamma baskompetensen, behärskandet av arbetsmetoder, redskap, material och arbetsprocesser samt arbetssäkerheten och den kunskap som ligger till grund för arbetet.

I det följande definieras kunnande på nivåerna nöjaktiga, god och berömlig och på basis av dem fastställer läroanstalterna bedömningskriterierna för studiehelheterna.

Nöjaktiga:

De studerande skall kunna sysselsätta sig inom det yrkesområde som motsvarar examen och sköta uppgifter som motsvarar utbildningsprogrammet, oavsett smärre brister i skickligheten och kunskaperna. De studerande skall kunna använda de vanligaste arbetsmetoderna,

arbetsredskapen och materialen och behärska de grundläggande arbetsuppgifterna i trädgårdsbranschen. De studerande skall kunna fungera i miljöer och situationer de är bekanta med. De skall kunna tillämpa inhämtade färdigheter och för arbetet relevanta kunskaper i inövade, ofta återkommande situationer. De skall under handledning kunna söka fram vetande som gäller arbetet och kunna begripligt återge det muntligt eller skriftligt. De skall kunna utföra de uppgifter de tilldelats och bedöma sig själva och sitt arbete. De studerande skall iaktta arbetstider, säkerhetsföreskrifter och andra anvisningar och överenskommelser samt rådgöra om avsteg från dessa.

Goda:

De studerande skall kunna använda trädgårdsbranschens arbetsmetoder, arbetsredskap och material. De kan sköta de centrala uppgifterna i branschen. De studerande skall reda sig i olika slags situationer och grupper och tillämpa sina färdigheter och för arbetet relevanta kunskaper i nya situationer. De skall kunna klassificera, jämföra och organisera inhämtat vetande och bearbeta det så att det är användbart. De studerande skall kunna gestalta sitt arbete som en helhet och också beakta arbetsplatsens speciella behov. De skall tillämpa gällande regler och anvisningar i olika situationer och iaktta föreskrifterna om säkerhet i arbetet. De studerande skall självständigt kunna utföra arbetsuppgifter som de tilldelats och kunna utvärdera sig själva och sitt arbete mångsidigt. De studerande skall kunna bedöma information med avseende på riktighet och tillförlitlighet.

Berömliga:

De studerande skall kunna välja de för sitt arbete bäst lämpade arbetsmetoderna, arbetsredskapen och materialen och använda dem på rätt sätt. De skall kunna utvärdera och vidareutveckla sitt arbetssätt. De skall agera aktivt och konstruktivt i olika situationer och i samverkan med olika grupper. De studerande skall finna nya problemlösningar och klara upp konfliktsituationer. De studerande bör självständigt kunna utföra också andra än förelagda uppgifter. De skall kunna utveckla sitt arbete, sin arbetsmiljö och säkerheten i arbetet samt mångsidigt bedöma sig själva och utveckla sin beredskap att verka under förändrade förhållanden. De studerande skall kunna bedöma inhämtad information vad gäller dess riktighet och tillförlitlighet. De skall kunna klassificera, jämföra och organisera sitt vetande, bearbeta det för användning och dra slutledningar av det. De skall kunna gradera frågor i angelägenhetsordning, göra upp planer och begrunda effekterna av olika alternativ för att kunna välja det lämpligaste i respektive fall. De studerande skall i sin verksamhet kunna beakta arbetsplatsens specialbehov. De skall kunna

se sitt arbete som en del av den verksamhet som bedrivs på arbetsplatsen och i hela dess verksamhetsmiljö.

4.3 VITSORDSSKALA OCH OMVANDLING AV VITSORD

1 VITSORDSSKALAN

Beträffande vitsordsskalan gäller vad som bestäms i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 10 §).

2 OMVANDLING AV VITSORD

De studerande skall bedömas enligt bedömningspraxis vid den läroanstalt där studieprogrammet eller delar av detta genomförs. Om läroanstalternas vitsordsskalor är olika, skall den läroanstalt som tillgodoräknar studierna omvandla vitsorden och avgöra motsvarighetsfrågan till de studerandes fördel. Vitsord bör omvandlas enligt följande:

Gymnasiets vitsordsskala (5–10)		Yrkesläroanstaltens vitsordsskala (1–5)		Skala (1–3)
utmärkta	10	berömliga	5	3
berömliga	9	berömliga	5	3
goda	8	goda	4	2
nöjaktiga	7	goda	3	2
försvarliga	6	nöjaktiga	2	1
hjälpiga	5	nöjaktiga	1	1

4.4 YRKESPROV

Om yrkesproven ges separata föreskrifter.

4.5 BETYG

1 EXAMENS BETYG

Examensbetyget är ett officiellt dokument, vars innehåll skall motsvara grunderna för läroplanen eller grunderna för fristående examen. Examensbetyg ges i enlighet med bestämmelserna i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 13 §).

Vid läroavtalsutbildning som har ordnats enligt läroplansgrunderna skall examensbetyg ges, när den studerande har genomfört de studier som hör till examen med godkänt resultat.

Examensbetyg som motsvarar läroplansgrunderna skall innehålla följande uppgifter:

- namnet på utbildningsanordnaren eller läroanstalten som beviljar betyget
- den studerandes namn och personbeteckning
- namnet på den avlagda grundexamen och dess omfattning 120 sv /3 år
- namnet på det avlagda utbildningsprogrammet
- examensbenämning
- de genomförda studierna, deras omfattning och vitsorden för dem
- lärdomsprovet som ingått i studieveckorna, dess omfattning, namn och vitsord
- inläring i arbetet som ingått i studierna, dess omfattning samt verksamhetsområde eller omfattande uppgifter (högst två rader)
- datum och underskrifter
- stämpel.

På baksidan eller tilläggsbladet

- kontaktinformation om utbildningsanordnaren eller läroanstalten som beviljar betyget
- utbildningsanordnarens eller läroanstaltens namn, om det inte nämnts ovan
- tillståndet att ordna utbildning som undervisningsministeriet beviljat
- lagstiftning som utbildningen grundar sig på
- notis om att utbildningen har genomförts i enlighet med de läroplansgrunder som Utbildningsstyrelsen godkänt
- grundutbildningskrav och den nationella examensnivån
- examensnivå enligt EG-klassificeringen
- behörighet för fortsatta studier som utbildningen medför
- definition av omfattningen av examen, studieår och studievecka
- vitsordsskala
- de specialbestämmelser som hör till utövandet av yrket.

2 BETYG

Utöver det som sägs om givande av betyg i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 13 §) ges de studerande betyg över slutförda studier. I betyget antecknas utöver vitsorden också de studiehelheter som de har deltagit i utan att ha fått godkänt vitsord. I betygen anges dessutom vad erhållandet av examensbetyg förutsätter av de studerande.

3 SKILJEBETYG

Beträffande skiljebetyg gäller vad som bestäms i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 13 §).

4.6 BEDÖMNING VID SPECIALUNDERVISNING

Bedömningen av de studerande skall följa samma principer som i andra fall. Eventuella avvikelser från läroplansgrundernas mål med stöd av 20 § L 630/98 skall antecknas i betyget. Examensbetyg skall utfärdas även när examensmålen har anpassats för de studerande. De anpassade målen skall framgå av examensbetyget. Bedömningen skall avpassas efter de anpassade målen, vilket förutsätter att särskilda bedömningskriterier uppgörs. Vitsordsskalan skall vara densamma som används i allmänhet. De studerande skall veta att justering av utbildningsmålen kan inverka på möjligheterna till fortsatta studier och framgång i sådana studier.

Om studierna till väsentliga delar blir ofullständiga ges i stället för examensbetyg ett betyg över slutförda studier, och i en bilaga uppges vad de studerande kan bäst.

4.7 BEDÖMNING AV INVANDRARE

Studerande som är invandrare och som tillhör andra särskilda språk- och kulturgrupper skall få sina prestationer bedömda på samma sätt som andra studerande. Kunskaperna och färdigheterna skall bedömas enligt sådana metoder att vitsorden inte påverkas av eventuella brister i språkkunnandet.

Om svenska eller finska inte är de studerandes modersmål, skall studierna bedömas enligt målen för svenska/finska som andra språk vid främmande modersmål också i det fall att sådan undervisning inte särskilt anordnats för de studerande. Om läraren och de studerande är överens om att de studerandes kunskap i svenska/finska är på modersmålsnivå, skall kunnandet bedömas enligt målen för modersmål, svenska/finska. I examensbetyget skall det antecknas enligt vilkendera målsättningen prestationerna har bedömts; skalan bör vara 1–5.

Om de studerande inte har läst finska/svenska som det andra inhemska språket, skall det antecknas i betyget vilket språk de i stället har studerat.

5

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

5.1 STUDIEHANDLEDNING

Examen skall innefatta minst 1,5 studieveckor studiehandledning. Dessutom har varje studerande rätt att få tillräcklig personlig och annan behövlig studiehandledning i sina studier. Läroanstalten skall speciellt ägna omsorg åt handledningen av sådana studerande som har studie-svårigheter (t.ex. läs- och skrivsvårigheter), många frånvarodagar eller problem i sin livssituation.

Studiehandledningen skall läggas upp så, att de studerande

- får tillräcklig information om utbildningen i förväg och medan den pågår
- får kunskap om och erfarenhet av arbetslivet, företagsamheten och yrkena
- får vetskap om och möjligheter till internationella kontakter, studier och arbete
- får hjälp med särskilda problem i sina studier och i sitt liv.

De som har blivit antagna till yrkesutbildning skall få information om examina, hur de bildas och vad de innehåller samt om studier som vid behov kan väljas ur andra läroanstalters utbud. De studerande skall stödas i sina olika val. Individuella studieplaner skall uppgöras för de studerande utgående från deras val. När de individuella studieplanerna uppgörs bör man särskilt beakta sådana studerande som under skollåren haft eller vid yrkesutbildningens början har svårigheter i anslutning till sin studie- eller livssituation.

Hela personalen bör delta i handledningen av de studerande, men huvudansvaret för planeringen av den vilar på studiehandledaren. För att lyckas väl kräver studiehandledningen expertsamarbete inom läroanstalten, samarbete med de studerande och deras hem, samverkan mellan olika läroanstalter och samarbete med utomstående experter.

Yrkesläroanstalterna skall utveckla sina väglednings- och rekryterings-tjänster i samarbete med Arbetskraftsbyråerna och näringslivet samt främja de studerandes sysselsättnings- och fortbildningsmöjligheter.

5.2 INLÄRNING I ARBETET

Utöver bestämmelserna i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 5 §) skall följande principer iakttas i fråga om inlärn timer i arbetet:

Inlärn timer i arbetet skall utgöra målinriktade studier med tillhörande handledning och bedömning. Inlärn timerperioderna måste vara så pass långa och mångsidiga att de studerande kan lära sig behärska yrket. I början av studietiden bör perioderna vara korta, men i senare studieskeden, när kunskaperna och färdigheterna ökat, så långa som möjligt för att de studerande skall kunna lära sig större helheter och ta ansvar för sina arbetsuppgifter.

Planeringen av inlärn timer i arbetet skall ske i samverkan med lokala representanter för arbetslivet och med beaktande av arbetslivets regionala och lokala behov och möjligheter. Vid läroanstalten skall man besluta hur inlärn timer i arbetet och inlärn timermålen inordnas i de studerandes individuella studieplaner. Det skall framgå hur den inlärn timer som sker vid läroanstalten och den som sker på arbetsplatsen kompletterar varandra när det gäller att uppnå examensmålen.

De studerande kan fullgöra en del av inlärn timer i arbetet utomlands, och detta skall i så fall vara överenskommet på förhand.

Bara i undantagsfall och av särskilt vä gande skäl kan en studerandes inlärn timer i arbetet ordnas vid läroanstaltens övn ingsföretag eller på något motsvarande sätt.

Läroanstalten skall ge de studerande träning för arbetsplatserna samt möjligheter att skaffa sig fackkunskaper som hör till studierna också under tiden för inlärn timer i arbetet. På arbetsplatserna måste det särskilt beaktas att de studerande får handledning, övervakning och respons.

ORGANISERINGEN

Utöver vad som bestäms i lagen om yrkesutbildning (L 630/98, 16 §) åligger det utbildningsanordnaren att tillsammans med de studerande ordna med platser för inlärn timer i arbetet. I avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren kommer man överens om de frågor som nämns i förordningen om yrkesutbildning (F 811/98, 5 §).

Utbildning på en arbetsplats läggs i regel upp så att den studerande inte är anställd hos arbetsgivaren. Den studerande har då rätt till studie stöd och studiesociala förmåner, såsom måltider och eventuella resekostnadsersättningar. Om det särskilt avtalas skall inlärn timer i arbetet också kunna ske inom ramen för ett arbetsavtalsförhållande.

SKYDD I ARBETET

Utöver bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning (L 630/98, 19 §, 28 §) skall följande iakttas beträffande skydd i arbetet:

Samtliga parter skall ha klart för sig ansvaret och nödiga försäkringar i fråga om arbetarskydd, olycksfall och skadestånd. Vid behov kan man separat komma överens om ansvarsfördelningen. Innan arbetet börjar skall arbetsgivaren och utbildningsanordnaren i samråd förvissa sig om att den studerande är tillräckligt insatt i arbetet och kan följa arbetarskyddsanvisningarna.

Anordnandet av inlärn timer i arbetet regleras dessutom bl.a. av lagen om unga arbetstagare (998/93, ändrad 754/98), förordningen om skydd för unga arbetstagare (508/86, ändrad 679/90 och 1428/93) och arbetsministeriets med stöd av dessa författningar utfärdade beslut om lätta arbeten lämpliga för unga (1431/93) och beslut om arbeten som är farliga för unga arbetstagare (1432/93) samt skadeståndslagen (412/74).

Bedömningen av inlärn timer i arbetet, se kapitel 4.

5.3

YRKESINRIKTAD SPECIALUNDERVISNING

För att jämlikheten inom utbildningen skall förverkligas bör var och en, oberoende av olikheter i inlärn timerförutsättningarna, ha likvärdiga möjligheter att delta i yrkesutbildning och efter utbildningen få arbete och placera sig i samhället som fullvärdig medborgare.

Yrkesutbildningen för personer i behov av särskilt stöd skall enligt principen om jämlikhet i första hand anordnas i vanliga yrkesläroanstalter i samma grupper som för andra eller i specialgrupper eller i vardera. Specialyrkesläroanstalterna skall främst dra försorg om utbildningen för gravt handikappade och om förberedande och rehabiliterande undervisning och handledning för dem. Dessutom skall de tillhandahålla experthjälp för andra läroanstalter. Yrkesinriktad specialundervisning bör anordnas också i form av läroavtalsutbildning.

Studerande som behöver särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster på grund av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, emotionell störning eller av andra skäl skall få specialundervisning, som avser att trygga en inlärn timer baserad på deras individuella förutsättningar och att främja deras självutveckling och tillväxt som människor. Till specialundervisningen ansluts stödservice och vid behov rehabilitering i samverkan med producenter av rehabiliteringsservice.

Principerna för specialundervisningen skall fastställas i läroplanen: mål, genomförande, undervisningsmetoder, stöd- och specialtjänster, expertservice, samarbetsinstanser och ansvarsfördelning. Tillräckliga

resurser skall reserveras för specialundervisningen. Hela läroanstalten skall främja inläringen hos dem som behöver särskilt stöd.

Behovet av specialundervisning skall definieras för varje enskild studerande utgående från läroplansgrunderna och med stöd av 20 § förordningen om yrkesutbildning. Uppnåendet av målen skall understödjas genom en individuellt planerad och handledd inlärningsprocess och med lämpliga stödåtgärder.

INDIVIDUELL PLAN FÖR HUR UNDERVISNINGEN SKALL ORDNAS

För studerande i behov av specialundervisning skall man alltid uppgöra en skriftlig individuell plan för hur undervisningen skall ordnas. I planen anges den examen som skall avläggas, de läroplansgrunder som iakttas, omfattningen av examen, de studerandes individuella läroplan, de service- och stödåtgärder som tillhandahålls och vem som svarar för dem samt grunderna för specialundervisningen. Planen bör uppgöras i samråd med de studerande, vid behov med deras förmyndare, representanter för den föregående skolan samt respektive lärare och elevvårds-sakkunniga.

INDIVIDUELL LÄROPLAN

I den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas ingår den individuella läroplanen, där man skall fastställa de studerandes personliga inlärningsmål, vilka bör basera sig på läroplansgrunderna för den examen som studierna siktar till. Den yrkesinriktade specialundervisningen skall planeras så att de studerande i möjligaste mån uppnår samma kompetens som studerande inom yrkesutbildningen i övrigt. Målen kan anpassas efter de studerandes förutsättningar antingen genom att målen för all undervisning har ändrats eller så att målen för bara en eller vissa av studiehelheterna ändras. Man skall i undervisningen betona de områden där de studerandes kunnande är starkt för att förbättra deras utsikter att få arbete. Speciell uppmärksamhet skall ägnas åt den praktiska inträningen under perioder av inläring i arbetet. De studerande skall informeras om sina möjligheter att få behövlig specialservice efter utbildningen.

Under utbildningens gång skall man följa med de studerandes framsteg och vid behov skall de personliga målen och stödåtgärderna justeras. För bedömningen i samband med specialundervisning redogörs i kapitel 4.

STUDIEARRANGEMANG

De yrkesinriktade målen skall vara desamma för invandrarstuderande som för andra studerande.

Studerande vars modersmål är ett annat än läroanstaltens undervisningsspråk skall stödas med särskilda undervisningsarrangemang, speciellt när det gäller språkstudierna.

I läroplanen skall ingå en plan för hur undervisningen skall ordnas för studerande som är invandrare. När det enligt 21 § L 630/98 ingår särskilda undervisningsarrangemang i läroplanen för studerande som är invandrare skall följande iakttas:

Studierna i svenska/finska skall i vårt land vid behov kunna ordnas enligt målen för svenska/finska som andra språk (se kapitel 3, punkt 3.1.1.6). Härmed avses då det språk som den studerande har lärt sig efter modersmålet i en svensk- eller finskspråkig miljö.

En studerande med annat modersmål än svenska eller finska kan för sina studier i främmande språk också välja sitt modersmål.

MODERSMÅLSSTUDIER

Enligt statsrådets beslut (SRB 213/99) kan utbildningsanordnaren, ifall de studerandes modersmål är något annat språk än svenska eller finska, besluta om att fördela de i 12 § 2 mom. lagen om yrkesutbildning avsedda obligatoriska studierna i modersmålet och det andra inhemska språket på ett sätt som avviker från vad som bestäms i 2 mom.

Resurserna för studier i modersmålet och det andra inhemska språket bör flexibelt kunna fördelas på eventuella studier i den studerandes eget modersmål, studier i svenska/finska som andra språk vid främmande modersmål och studier i det andra inhemska språket.

De studerande skall läsa svenska/finska

- 1) antingen enligt målen för svenska/finska som andra språk (kap. 3, punkt 3.1.1.6)
- 2) eller enligt målen för modersmål, svenska/finska (kap. 3, punkt 3.1.1.1/3.1.1.2), om den studerandes kunskap i svenska/finska anses vara på modersmålsnivå.

De studerandes studieplan kan innefatta båda typerna av studier. Den studerande skall under studiernas gång också kunna övergå från det förra till det senare alternativet.

Enligt lagen (L 630/98, 12 § 3 mom.) kan modersmålsundervisning beroende på de studerandes behov även anordnas i rommani, teckenspråk eller något annat språk som är de studerandes modersmål. De allmänna läroplansgrunderna för undervisning i det egna modersmålet anges i kapitel 3, punkt 3.1.1.5. Utifrån dem skall utbildningsanordnaren utforma tillämpningar för de särskilda språk som behövs.

De studerande får för sina modersmålsstudier välja att utnyttja studieveckor avsedda för svenska eller finska som modersmål (4 sv) eller också studera modersmålet som främmande språk (2 sv) eller som valfria studier.

Om för modersmålet (svenska eller finska) avsedda studieveckor används för studier i de studerandes eget modersmål, skall i varje fall studier i svenska/finska inrymmas i de studerandes utbildning.

STUDIER I DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET

För invandrarstuderande ordnas undervisningen i det andra inhemska språket (finska eller svenska) enligt målen för det andra inhemska språket, med beaktande av de studerandes situation och nivå.

Studierna i det andra inhemska språket skall för studerande med främmande modersmål kunna ersättas med studier i modersmålet och i svenska/finska (6 sv), se kapitel 3, punkt 3.1.1.6.

5.5 LÄROAVTALSUTBILDNING

Beträffande läroavtalsutbildning gäller vad som bestäms i lagen om yrkesutbildning (L 630/98, 17 §) och i lagen om ändring av lagen om yrkesutbildning (L 1185/98, 17 §).

Både för unga och för vuxna kan läroavtalsutbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen ordnas som grundläggande yrkesutbildning enligt läroplansgrunderna eller som läroavtalsutbildning som förbereder för fristående examen enligt grunderna för fristående examen.

Examensbetyg över examen avlagd enligt läroplansgrunderna utfärdas av utbildningsanordnaren och examensbetyg över fristående examen av vederbörande examenskommission.

6

LÄROPLANEN

UPPGÖRANDET AV LÄROPLANEN

Enligt 14 § lag 630/98 skall utbildningsanordnaren godkänna en läroplan för utbildningen, och planen skall följa läroplansgrunderna i detta dokument. Planen skall godkännas särskilt för svensk-, finsk- och samiskspråkig undervisning och vid behov för undervisning på något annat språk. Läroplanen skall utformas så att den möjliggör individuella val för de studerande.

RÄTT ATT FÅ TILLRÄCKLIG UNDERVISNING OCH HANDELDNING

I läroplanen skall det beaktas, att de studerande har rätt att få tillräcklig undervisning och behövlig handledning under varje arbetsdag, oberoende av hur utbildningen är upplagd. De studerande skall få tillräckligt med handledning också under tiden för inläring i arbetet och särskilt i början av tiden.

Utbildningsanordnaren skall också svara för att de studerande avancerar i sina självständiga studier genom att studieuppgifterna planeras, de studerande vägleds i arbetet och uppnåendet av målen bedöms. Självständiga studier skall övervakas och stödundervisning ges vid behov. Närundervisning och lärarhandledning är centrala i början av studierna. Efterhand som de studerandes självstyrnings- och studiekapacitet utvecklas skall mera utrymme beredas för självständiga studier och ansvaret för arbets- och studieuppgifterna småningom ökas, varvid lärarens roll närmast går ut på planering, övervakning och bedömning. Studiernas omfattning och mål har definierats så att de förutsätter 40 timmars arbetsinsats i veckan av de studerande. Läroanstalten skall sörja för att målen uppnås.

LÄROPLANENS INNEHÅLL

Läroplanen skall innehålla en gemensam del som gäller för samtliga utbildningsområden och examina samt separata delar för de olika examina. I den gemensamma delen definieras, vid sidan av principer och förfaringssätt som är gemensamma för alla utbildningsområden, de delar som är differentierade enligt utbildningsområde.

Den gemensamma delen skall ha följande innehåll:

- centrala värderingar och strategier för att utveckla verksamheten, samt en plan för hur man kan förstärka samhörigheten och ge studerandena möjligheter till att dryfta värderingar och lära känna kulturarvet
- utbildningens syften och mål samt medel och åtgärder för att uppnå målen
- anordnande av grundläggande utbildning och utbildning för fristående examina
- undervisningens uppläggning (när-, distans-, flerformsundervisning, läroavtalsutbildning)
- uppgörande av individuella studieplaner
- principer för tillgodoräknande av tidigare studier
- studieutbud i samverkan med andra utbildningsanordnare
- stödtjänster i anslutning till studiehandledningen
- plan för anordnande av inläring i arbetet
- anordnande av specialundervisning och tillhörande stödtjänster
- plan för hur undervisningen för invandrarstuderande ordnas
- plan för hur bedömningen av de studerande verkställs
- plan för verkställandet av yrkesprov
- plan för vidareutvecklingen av personalens yrkesskicklighet; mål och förverkligande samt metoder med vilka utvecklingen kan utvärderas
- plan för hur gemensamma betoningar skall förverkligas, såsom främjande av en hållbar utveckling, internationalism, utnyttjande av teknologi och informationsteknik.
- plan för verkställandet av självvärderingen.

För varje examen uppgörs en plan som gäller:

- uppläggning och periodisering av studierna
- precisering av målen, innehållen och bedömningskriterierna i fråga om gemensamma studier och yrkesinriktade studiehelheter samt studiegången
- studiehelheternas uppbyggnad: studieperioder, projekt och andra helheter samt inläring i arbetet
- de prestationer som vitsorden för studiehelheterna förutsätter
- möjligheter att tillgodoräkna tidigare studier.

Individuell studieplan

- för att den individuella valfriheten skall förverkligas bör individuella studieplaner uppgöras utgående från läroplanen och de studerandes val.

**DEL
II**

GRUNDER FÖR FRISTÅENDE EXAMEN

1

FRISTÅENDE EXAMINA – SYFTE OCH MÅL

1.1

FRISTÅENDE EXAMINA

Fristående examina kan avläggas oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats. Kunnande som förvärvats genom utbildning, deltagande i arbetslivet och odling av intressen behandlas som en helhet, så att den som vill få en examen kan utnyttja det för att påvisa den yrkesskicklighet som krävs.

De fristående examina är uppbyggda av moduler. De består av uppgiftshelheter som hänför sig till arbetslivet och dess utvecklingsbehov. Utmärkande för helheterna är kombinationen av vetande och praktiskt kunnande, yrkesskicklighetens mångsidighet och sambandet mellan arbetsprocessen och dess resultat. En modul eller examensdel bildar ett delområde av yrkeskompetensen som kan särskiljas från den naturliga arbetsprocessen och bedömas som en helhet för sig. Yrkesproven anordnas och avläggs flexibelt, en examensdel i sänder. I stället för en hel examen kan man också ha som mål att avlägga en bestämd eller vissa bestämda examensdelar.

Beskrivningen av kraven på yrkesskickligheten utgår från den kompetensklassificering som anses bäst lämpad för ifrågavarande yrkesområde. Beskrivningen inriktas på kraven för de centrala yrkesfunktionerna, på behärskandet av arbetsprocesserna och på yrkespraxis i vid mening. I kraven ingår även den språkkunskap och de sociala färdigheter som behövs i arbetslivet.

1.2

UTBILDNING SOM FÖRBEREDER FÖR FRISTÅENDE EXAMINA

För deltagandet i fristående examina kan det inte formellt förutsättas någon bestämd förhandsutbildning, men i regel brukar examina avläggas i samband med olika slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning bör fastställa en läroplan som motsvarar grunderna för fristående examina. Utbildningen och de yrkesprov som ingår i den skall planeras utgående från examensmodulerna. Utbildningsanordnaren är skyldig att anordna yrkesprov som en del av den förberedande utbildningen. Den studerande är skyldig att delta i yrkesproven som en del av sina studier.

De gemensamma studier som hör till grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen är inte obligatoriska inom utbildning som förbereder för avläggande av grundexamen som fristående examen. Målen för de gemensamma studierna bör dock i tillämpliga delar beaktas i läroplanerna och undervisningsarrangemangen.

13**ALLMÄNNA GRUNDER FÖR BEDÖMNINGEN AV OLIKA SÄTT
ATT PÅVISA YRKESKICKLIGHET OCH EXAMENSPRESTATIONER**

Bedömningen av yrkesproven förutsätter systematiskt materialsamlande, beslutsfattande och dokumentation av de studerandes yrkes- och arbetsfärdigheter i relation till de krav på yrkesskicklighet och bedömningskriterier som anges i examensgrunderna. Bedömningen skall främst gälla utförande och sätt att fungera i arbetet. Färdigheterna eller kunskaperna skall i regel bedömas direkt utifrån de motsvarande arbetsprestationerna.

Miljön för yrkesproven skall vara så realistisk och autentisk som möjligt. Vid bedömningen används många olika och framför allt kvalitativa metoder, bland annat observation, intervjuer, förfrågningar, tidigare dokumenterade prov samt självutvärdering och gruppbedömning. Yrkesproven skall ordnas modulvis så att man kan bedöma hur de mål har uppnåtts som är centrala med tanke på yrkeskompetensen.

Föremål för bedömningen är de olika kompetensområden som man speciellt fäster avseende vid. Det gäller då studerandenas kärnkunnande, hur de behärskar den kunskapsmässiga grunden för arbetet, arbetsmetoderna, arbetsredskapen och -materialen samt arbetsprocessen. Bedömningsobjekten såväl som bedömningskriterierna härleds från kraven på yrkesskicklighet för respektive examensdelar. De på bedömningsobjekten baserade kriterierna skall beskriva och precisera prestationer på olika nivåer. Kriterierna anger trösklar som gör det möjligt att skilja mellan olika prestationsnivåer.

2

UPPBYGGNADEN AV GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL

2.1 DELAR SOM INGÅR I EXAMEN

Grundexamen i trädgårdsskötsel kan avläggas inom kompetensområdet för trädgårdsproduktion, grönsektorn eller blomster- och trädgårdshandel. För att få examensbetyg för grundexamen i trädgårdsskötsel skall alla delar som ingår i examen avläggas (figur 1). Examensbenämningen är trädgårdsmästare.

GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL	
Kompetensområde	Del i examen
Kompetensområdet för trädgårdsproduktion	De obligatoriska delarna 1–4, samt av de valfria delarna 11–14, 17, 23, 25–29 så att prestationerna motsvarar 20 studieveckor
Kompetensområdet för grönsektorn	De obligatoriska delarna 1 och 5–7, samt av de valfria delarna 11, 14–23, 25–29 så att prestationerna motsvarar 20 studieveckor
Kompetensområdet för blomster- och trädgårdshandel	De obligatoriska delarna 1 och 8–10, samt av de valfria delarna 11, 14, 17, 24–29 så att prestationerna motsvarar 20 studieveckor

Figur 1. Uppbyggnaden av grundexamen i trädgårdsskötsel

3

GRUNDEXAMEN I TRÄDGÅRDSSKÖTSEL – KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNING

3.1 KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET OCH BEDÖMNINGEN

Kraven på yrkesskicklighet har fastställts separat för varje examensdel på berömlig nivå i del I, kapitel 3, punkt 2 (Yrkesinriktade studier och inlärn timer i arbetet – mål, centralt innehåll och bedömning). Där har också definierats det kunnande som krävs för att erhålla det lägsta godkända vitsordet eller nöjaktig (T1).

BILAGEDEL

UTGÅNGSPUNKTER VID UPPGÖRANDET AV LÄROPLANSGRUNDER FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE YRKESUTBILDNINGEN

Läroplanssystemet inom yrkesutbildningen är uppbyggt av läroplansgrunder för varje examen, läroplanen samt individuella studieplaner som uppgörs på basen av dessa. Den utbildning och den inlärningskultur som genomgår förändringar påverkas av uppfattningarna om värderingar, människan, kunskapen och inläringen samt synen på yrkesområdets, arbetets och yrkesfärdighetens utveckling.

I den här bilagan granskas utgångspunkterna för de uppgjorda läroplansgrunderna: de förnyade examina, läroplansgrundernas syften, yrkesutbildningens uppgifter och värderingar, människouppfattningen, synen på kunskap och inläring samt synen på arbete och yrke. Bilagan innehåller även de beskrivningar av de olika branscherna och deras värderingar som har lagts till grund, när målen för examina och utbildningsprogram definierats och studiehelteterna och studiemålsättningarna utformats. Slutligen behandlas uppgörandet av individuella studieplaner och möjligheterna till fortsatta studier.

1 STYRANDE PRINCIPER VID UPPGÖRANDET AV GRUNDERNA

DE NYA EXAMINA

De yrkesinriktade grundexamina är gemensamma för både unga och vuxna, vare sig de avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen i enlighet med lagen om yrkesutbildning (630/98) eller såsom fristående examina i enlighet med lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/98). Den yrkeskompetens som examen ger är densamma i vardera fallet.

De yrkesinriktade grundexamina skall ge basfärdigheter för olika uppgifter inom respektive yrken och branscher samt ett mera specialiserat kunnande och yrkesskicklighet som förutsätts av arbetslivet på något delområde av examen. I undervisningsministeriets beslut om examensstrukturen (7/011/98, 5/011/99, 1/011/2000) fastslås examina, utbildningsprogrammen och examensbenämningarna. Bestämmelserna är bindande och en utbildningsanordnare kan inte avvika från dem utan tillstånd av ministeriet.

Grundexaminas omfattning är tre år (120 sv). En studievecka motsvarar en studerandes arbetsinsats på 40 timmar. Ett studieår innehåller 40 sv.

LÄROPLANSBEGREPPET OCH LÄROPLANENS UPPGIFTER

Grunderna för läroplanen är en med lag jämförbar norm, som utbildningsanordnarna inte kan lämna obeaktad eller avvika från. Med denna norm garanteras den grundläggande rätten till utbildning, jämlikhet och rättsskydd inom utbildningen samt principerna om enhetlighet och kvalitet i undervisningen samt en nationellt enhetlig yrkesskicklighet.

Läroplansgrunderna för yrkesutbildningen har till uppgift att ange utbildningspolitiska mål samt visa på de krav som gäller för en riksomfattande enhetlighet i yrkeskunnandet och för basfärdigheterna, bl.a. de centrala inlärningsfärdigheterna och medborgerliga färdigheterna. Dessutom skall grunderna utgöra underlag för bedömningen.

I normdelen av läroplansgrunderna beskrivs utbildningens mål och innehåll samt målen för examina och utbildningsprogrammen, examens uppbyggnad, studiernas mål och centrala innehåll samt bedömningen. Dessutom ingår bestämmelser om bedömning av de studerande, inläring i arbetet, studiehandledning, specialundervisning, utbildning för invandrare, läroavtalsutbildning samt om läroanstalternas läroplaner.

Enligt statsrådets beslut 25.2.1999 (213/99) innefattar de yrkesinriktade grundexamina 90 studieveckor yrkesstudier, varav minst 20 studieveckor bör utgöras av inläring i arbetet. Högst 10 studieveckor av yrkesstudierna kan i läroplansgrunderna anvisas för övriga valfria studier, som kan bestå av gemensamma studier, gymnasiestudier eller studier som fördjupar eller breddar de yrkesinriktade studierna.

De gemensamma studierna utgör 20 studieveckor. Valfria studier utgör 10 sv. De kan utgöras av studier från den egna branschen, yrkesstudier från andra branscher, gemensamma studier, studier som förbereder för fortsatta studier eller för studentexamen eller intresserelaterade studier. Vidare ingår i studierna 1,5 studieveckor studiehandledning. Studiestrukturen möjliggör allt enligt de studerandes val upp till 100 studieveckor yrkesstudier, av vilka en del också kan vara studier inom andra branscher. Å andra sidan kan de studerande välja hela 40 studieveckor gemensamma studier som förbättrar beredskapen för fortsatta studier.

Läroplansgrunderna har utvecklats genom ett samarbete mellan olika intressegrupper. I samråd med företrädare för närings- och arbetslivet uppgjordes till en början branschbeskrivningar som belyser verksamhetsmiljöerna, verksamheterna, de centrala funktionerna och arbetsuppgifterna, värderingarna och framtidsutsikterna samt det yrkeskunnande som krävs i respektive branscher. Utbildningsanordnarna och läroanstalterna har till uppgift att fortsätta arbetet lokalt och regionalt.

Yrkesstudiehelheterna har utformats med ledning av de verksamhetshelheter inom arbetslivet som omtalats i branschbeskrivningarna.

Benämningarna på studiehelheterna hänför sig till arbetslivet. Målen för studiehelheterna definieras som ett sådant kunnande på berömlig nivå som krävs för medverkan i arbetslivet och utveckling av det. De centrala innehållen motsvarar de centrala funktioner och uppgifter som studerandena förutsätts behärska. Dessutom definieras det kunnande på nöjaktig nivå som studerandena åtminstone måste uppnå för att kunna få arbete. Utifrån dessa utgångspunkter definierar läroanstalterna närmare undervisningens innehåll och preciserar bedömningskriterierna.

De gemensamma studierna anges som läroämnen. Också för dem definieras målen såsom kunnande på berömlig nivå som stöder yrkeskompetensen, de centrala innehållen i form av centrala funktioner och bedömningskriterierna såsom kunnande på nöjaktig nivå.

INNEHÅLL OCH VÄRDEGRUND I YRKESUTBILDNINGEN

Yrkesutbildningens gemensamma syften betonar sambandet mellan den yrkesrelaterade och den personliga tillväxten. I synnerhet inom ungdomsutbildningen eftersträvas utom yrkesskicklighet en mångsidig utveckling av personligheten så att de unga växer till aktiva och ansvarsmedvetna samhällsmedlemmar.

Yrkesutbildningen har som mål att stödja de studerande i deras utveckling till harmoniska människor med helgjuten personlighet, vilka inser sitt ansvar inom växelverkan människor emellan och mellan människan och naturen och vilka aktivt vill främja sitt lands kultur. Centrala värderingar är demokrati, jämlikhet och tolerans, värdesättning av hemmet och familjen, ansvar för medmänniskorna, respekt för arbetet samt intresse för det nationella kulturarvet och internationalism.

Värderingarna återspeglas i skolans verksamhet. Att klargöra de värderingar som styr en läroanstalts arbete och omsätta dem i praktisk verksamhet är hela läroanstaltens samfälliga uppgift. Till yrkesutbildningen hör utom de för all utbildning gemensamma värderingarna också de värderingar som gäller för olika yrkesområden, och dessa skall begrundas och inlemmas i undervisningen. Att ha gemensamma värderingar och besluta hur de kan förverkligas utgör en del av läroanstaltens läroplan.

MÄNNISKOUPPFATTNINGEN

Undervisning och fostran grundar sig på människouppfattningen. Läroplansarbetet har utgått från att varje människa är värdefull och unik. Envar har rätt till ett människovärdigt liv, ett människovärdigt arbete och jämlika studiemöjligheter. Människan är i grunden god till sin natur och har mångsidiga möjligheter att växa. Enligt denna människosyn

uppfattas den studerande som en aktiv varelse med lust att inhämta kunskap och utvecklas. Varje studerande är en individ, som vill träffa individuella val även i sina studier och själv påverka sin inläring. Det betyder dock inte att en studerande är tvungen att klara sig ensam, utan det innebär full delaktighet och samarbete. Det innebär också att individer som är annorlunda godkänns och respekteras och att man tar hänsyn till deras olika erfarenheter och sätt att studera. En ansvarskännande människa bryr sig om andra och särskilt om dem vars egna kraftresurser är bristfälliga.

SYNEN PÅ KUNSKAP OCH INLÄRNING

Synen på kunskap och inläring har sin egen betydelse för läroplansgrunderna. I yrkeskunnandet som helhet integreras yrkesteori och praktiska färdigheter, vilket yttrar sig i smidig verksamhet, gott handlag och förmåga att lösa problem som förekommer i arbetet. Den kunskap som visar sig i yrkesverksamheten är mångskiktad. Där ingår kunskapsbasen och den genom övning vunna praktiska skickligheten, men också "tyst" kunskap: känslor, erfarenheter och insikter med vars hjälp en människa flexibelt klarar av olika arbetssituationer. Till kunnandet hör förmåga att analysera det egna kunnandet, att självständigt lösa problem och att förhålla sig kritiskt till information samt kapacitet att lära sig ständigt nytt genom att utnyttja tidigare erfarenheter. Utveckling i yrket och förnyande av arbetssätten samt föränderliga krav i arbetslivet förutsätter god självvärderings- och inlärningsförmåga och motivation att hela tiden lära sig mera såsom principerna om livslångt lärande kräver.

Vid sidan av bestående, tidlösa kunskaper finns det allt mera föränderlig kunskap. Man bör kunna inhämta ny kunskap och dra nytta av data-tekniken. Av den snabbt växande kunskapsmängden kan läroanstalterna förmedla bara en del. Det gäller att noggrant överväga på vilka grunder läroinnehållen väljs ut och bedöms som väsentliga.

Dagens syn på inläring betonar de studerandes aktiva roll; de bör själva strukturera sina kunskaper och färdigheter, skaffa sig vetande samt hantera och bedöma det. Inläring innebär att omorganisera och komplettera tidigare tanke- och verksamhetsmodeller. De studerande skall kunna kombinera ny kunskap med tidigare kunskap. Förståelsen uppstår, när de studerande aktivt sovrar kunskap och bildar sig en egen uppfattning. Genom sitt handlande bearbetar de inläringens resultat och är själva ansvariga för sin inläring. En fördjupad inläring kräver möjligheter att behandla inläringserfarenheterna tillsammans med lärare och andra erfarna. De studerande, deras personliga erfarenheter och studiestil skall beaktas i undervisningen. Att fungera och studera tillsammans med andra blir allt viktigare, då arbete oftare än förut skall utföras i team av olika slag.

Inlärnigen av ett yrke är nära förbunden med arbetets innehåll och verksamhetsmiljön. Studier bedrivna i autentiska arbetsmiljöer främjar därför inlärnigen effektivt. För att utveckla goda yrkesfärdigheter behöver de studerande få bekanta sig ordentligt med arbetets innehåll så att de kan internalisera processernas olika skeden och öva upp smidigheten i arbetet.

BEGREPPEN ARBETE OCH YRKE

Sätten att uppfatta arbete och yrke har förändrats. Med yrkeskompetens förstås numera vittomfattande arbets- och verksamhetshelheter, allt oftare också färdigheter inom flera olika branscher. Utom ett brett kunnande förutsätts också gediget specialkunnande.

God yrkeskunskap och bred yrkesbildning innebär färdigheter med vars hjälp de studerande kan klara av varierande uppgifter inom sin bransch och mödolöst utveckla sin yrkesskicklighet och kontinuerligt komplettera den. Yrkesbildning är en helhet där yrkesskicklighet kombineras med allmänbildning. I yrkesbildningen ingår också värderingar och en internaliserad yrkesetik som ger riktlinjer för hur det är rätt att handla i yrket, i arbetslivet och i samhället. God yrkeskunskap innefattar såväl gott handlag som praktisk tillämpning av vetandet. Det föränderliga arbetslivet kräver ansvarskänsla, engagemang för arbetet och en mental beredskap och förmåga att sköta arbetsuppgifter och funktioner. Då team- och samarbete blir allt vanligare krävs också goda sociala färdigheter.

I de här läroplansgrunderna är yrkeskunskapen definierad som behärskande av arbets- och verksamhetshelheter. Det innebär att de studerande besitter de färdigheter som betonas gemensamt för alla, och den för alla branscher gemensamma baskompetensen. Dessutom har de studerande den kunskap som arbetet bygger på, behärskar arbetsmetoderna, -redskapen och materialen samt arbetsprocesserna. I dessa förutsättningarna ingår förståelsen av arbetets mål och betydelse samt behärskande av arbetsetiken. I läroplansgrunderna beskrivs detta kunnande i form av mål för examina, utbildningsprogram och studiehelheter. I bedömningskriterierna anges nivåkraven för kunnandet.

2 BESKRIVNING AV TRÄDGÅRDSBRANSCHEN OCH DESS VÄRDEGRUND

BESKRIVNING AV BRANSCHEN

Uppgifterna inom trädgårdsbranschen innebär arbete med växter. Utgångspunkten för den yrkesmässiga verksamheten är grundlig kännedom om växter och deras egenskaper. En yrkesman inom trädgårdsbranschen känner till de metoder och den teknik med vilka det går att påverka växternas tillväxt och utveckling. Den allmänna målsättningen inom branschen är att producera hälsosam föda, att anlägga och underhålla en trivsamt miljö samt att producera prydnadsväxter i syfte att åstadkomma en grönare inomhusmiljö och att skapa stämning vid festliga tillfällen.

Till trädgårdsnäringen räknas produktion av grönsaker, bär, frukt, prydnadsväxter och plantskoleväxter i växthus och på friland samt handel med dessa produkter; produktion av svamp och örter och vissa andra specialträdgårdsväxter samt grönsektorn som svarar för planering, anläggning och underhåll av grönområden. Också blomsterhandelns funktioner och floristik räknas här till trädgårdsbranschen. Alla verksamhetsområden inom branschen förutsätter såväl behärskande av basuppgifterna inom branschen som specialkunnande.

Marknaden för trädgårdsbranschens produkter har vuxit kontinuerligt och utvecklingen torde fortgå i samma riktning. Den inhemska produktionens andel har trots den fria importen bibehållits på en god nivå. Man sätter värde på att den inhemska växtfödan är säker och färsk. Också boendemiljöernas trivsamhet uppskattas i allt högre grad och därför satsas det på planering, anläggning och underhåll av grönområden. Även skötseln av tätortsskogar och kulturlandskap samt naturens mångfald röner allt högre uppskattning. Vid sidan av inredningen av offentliga lokaler med gröna växter har användningen av gröna växter som en trivselhöjande faktor ökat också i privata hem.

De nuvarande företagen inom trädgårdsbranschen är i huvudsak småföretag. Arbetsplatser inom trädgårdsproduktionen är växthus- och frilandsodlingar som producerar bl.a. prydnadsväxter, grönsaker, frukter och bär. Inom växthusproduktionen har övergången till odling året runt under de senaste åren i någon mån ökat behovet av arbetskraft. Den utveckling som skett beträffande produktionsmetoder och teknik har för sin del minskat på behovet av arbetstagare på verkställande nivå och efterfrågan har flyttats över till service-, rådgivnings- och handelssektorn.

Småföretagare som specialiserat sig på anläggning och skötsel av grönområden samt städernas och övriga offentliga samfunds grönenheter

sysselsätter yrkesfolk inom trädgårdsbranschen. Branschen är typiskt säsongartad. Uppgifter av underleverantörstyp håller på att öka. Då bebyggelsen blir mer urbaniserad behövs omfattande kunskaper i planering, anläggning och skötsel av grönområden, såsom anläggning och underhåll av gårdsplaner. Skötseln av tätortsskogar och kulturlandskap förutsätter också omfattande kunskaper i miljövård.

Blomsterhandlar, blomsterhus och trädgårdscentra sysselsätter personer med ett mångsidigt kunnande inom trädgårdsbranschen och experter på blomsterbinderi året runt. Då fritiden och inkomsterna ökar växer människornas intresse för trivsel och gröninredning. Även från utlandet kommer nya strömningar som ökar blomster- och trädgårds-handels verksamhet och krav på kunnande och gör dem mångsidigare.

De trädgårdsmästare som valt utbildningsprogrammet för trädgårdsproduktion kan arbeta bl.a. i trädgårdsföretag, i kommunens, församlingens eller stadens tjänst samt som självständiga yrkesutövare och företagare. De som har valt detta utbildningsprogram kan fördjupa sitt kunnande inom plantskoleproduktion, odlingsteknologi, alternativa odlingsmetoder och produktion av specialväxter.

De trädgårdsmästare som avlagt utbildningsprogrammet för grönsektorn kan arbeta i stadens, kommunens eller församlingens tjänst eller vid någon anstalt med uppgifter inom anläggning eller underhåll av grönområden samt som arbetstagare eller företagare i entreprenadföretag inom branschen. De som har valt utbildningsprogrammet för grönsektorn kan fördjupa sitt kunnande i skötsel, anläggning och planering av grönområden på begravningsplatser, anläggning och underhåll av golfbanor och idrottsplaner, trädgårdsplanering, sten- och träarbeten vid anläggningen av grönområden, maskin- och utrustningsteknik inom grönsektorn och skötsel av träd.

De trädgårdsmästare som har avlagt utbildningsprogrammet för blomster- och trädgårdshandel arbetar i blomsteraffärer, blomsterhus, trädgårdsbutiker och trädgårdscentra. Trädgårdsmästarna som valt utbildningsprogrammet för blomster- och trädgårdshandel kan fördjupa sitt kunnande i blomsterbinderi, dekorationer, utställnings- och mässverksamhet, dekorering, textning och teckning, produktkännedom om och rådgivning i en trädgårdsaffär samt gröninredning.

Trädgårdsmästarna skall ha ett brett baskunnande och de skall kunna handla ekologiskt, effektivt och ekonomiskt. Då branschen blir mångsidigare krävs att trädgårdsmästarna är mera självständiga och initiativrika och att de kan fatta beslut. Det krävs också kunskaper i företagsamhet, marknadsföring samt behärskande av kundorienterad service samt färdigheter i kommunikation och teamwork.

VÄRDEGRUND

En fackman inom trädgårdsbranschen representerar sådana värderingar som gör livsmiljön vackrare och mera trivsamt och som främjar bevarandet av naturens mångfald och människans välbefinnande. En miljövänlig och ansvarsfull verksamhet i enlighet med principerna för en hållbar utveckling utgör utgångspunkten för den yrkesinriktade verksamheten inom branschen. De möjligheter i anslutning till människans längtan till estetik och uppskattning av ren mat kan inom branschen utnyttjas för innovativ produktutveckling, varvid produkterna även går att sälja utomlands. Inom produktionen poängteras etiska frågor och kvalitetsfrågor, kundorienterad service och företagsamhet.

Genom att fortlöpande följa med utvecklingen inom branschen är det möjligt att förutse riskfaktorer i anslutning till födan och miljön samt förändringar i konsumtionsvanorna. Då branschens status och sakkunskap höjs kan man garantera att det finns utbud av högklassig arbetskraft och att ungdomarna även i fortsättningen söker sig till utbildningen inom branschen.

UTMANINGAR INOM BRANSCHEN

Resultaten av en högklassig teknologi och internationell forskning inom branschen kan utnyttjas t.ex. vid den omfattande vinterodlingen av grönsaker och blommor. Nya produktionsmetoder som sparar på arbete, energi och miljö utvecklas kontinuerligt. Också utvecklingen av biologiska bekämpningsmetoder för bär-, frukt- och grönsaksodlingar på friland framskrider i snabb takt.

Genteknologins verkningar på egenskaperna hos odlade växter återspeglas även på trädgårdsbranschen. Utvecklingen av biologiska bekämpningsmetoder för bär-, frukt- och grönsaksodlingar på friland har framskridit i snabb takt. Den inhemska ekoträdgårdsproduktionen ökar och koncentreras på odling av näringsväxter, grönsaker, bär och örter på friland samt på vidareförädling av dem. Trumfkortet inom konkurrensen för den inhemska plantskoleproduktionen är produktion av hårdiga växter för nordliga förhållanden.

I en internationaliserad omgivning skall man förutom den inhemska marknaden och yrkespraxisen känna till motsvarande förhållanden i samarbetsländerna. Enligt behov skall man kunna arbeta i en mångkulturell arbetsmiljö och ha språkkunskaper och färdigheter att kommunicera. EU:s utvidgning gör att marknaden växer men samtidigt skärps priskonkurrensen. För att produkterna skall vara framgångsrika krävs att de är egenartade, högklassiga och kostnadseffektiva. Skapandet av miljö- och kvalitetssystem och kvalitetscertifiering är på gång även inom

trädgårdsbranschen. Kännedom om denna utveckling är till fördel vid verksamheten inom branschen.

Då arbetet blir mera tekniskt betonat och mångfacetterat behövs metoder för att upprätthålla och främja arbetsförmågan, exempelvis i form av trevlig sysselsättning i en behaglig trädgårdsartad omgivning. Härvid behövs ökat samarbete med social- och hälsovårdsbranschen och nätverkssamarbete med övriga branscher så att man kan utveckla nya konkurrenskraftiga produkter och tjänster.

Utmaningar för trädgårdsnäringen utgörs av en sådan utveckling av produktionen som baserar sig på den nyaste odlingstekniken, ökad marknadsföring av inhemska produkter och tjänster, främjande av marknadsjämvikten, utveckling av planeringen och uppföljningen av företagsekonomi, utveckling av produktions- och marknadsföringsmetoder och tekniker för specialprodukter och nya produkter samt utveckling av miljövänliga metoder och tekniker inom branschen.

Färdigheter i att utnyttja datateknik och modern teknologi hör till de kunskapsbehov som ökar inom trädgårdsbranschen. Dessa behövs i företagarnas nätverkssamarbete och som hjälpmedel för internationaliseringen.

3 UPPGÖRANDET AV EN INDIVIDUELL STUDIEPLAN

En individuell läroplan uppgörs på basis av läroplanen och de studerandes egna val. Den utgör en utvecklingsplan för de studerande som stöder karriärplaneringen och självvärderingen. Den individuella studieplanen baserar sig på de studerandes individuella behov; de studerande deltar i planläggningen av sina studier, valen av studiekurser och den ordning i vilken de avläggs samt i utvärderingen av den egna inläringen. De studerande och läraren/lärarna utformar i samarbete, utgående från läroplansmålen och de studerandes egna mål, en plan där de studerandes bakgrund, målsättningar och motivation beaktas och som de studerande förbinder sig att genomföra. Uppgörandet av en individuell studieplan kan sålunda jämföras med en problemlösningsprocess som grundar sig på mångsidig växelverkan mellan de studerande och deras lärare.

I den individuella studieplanen definieras målen för inläringen, de studier som skall bedrivas, studiesätten och -tidtabellen samt bedömningen av studieprestationerna. När man utformar planen beaktas och tillgodoses sådan kunskap som motsvarar grunderna för läroplanen, såsom tidigare studier och arbetserfarenhet. Vid behov skall det förut inhämtade kunnandet kontrolleras med ändamålsenliga metoder. Till den individuella studieplanen hör också en plan för inläring i arbetet, där man för varje inlärningsperiod fastslår målen, lärouppgifterna, periodernas längd och tidpunkt samt bedömningsförfarandet.

Genomförandet av den individuella studieplanen understöds kontinuerligt genom studiehandledningen. Vid enskilda samtal med läraren har de studerande möjlighet att öppet och förtroligt avhandla olika frågor och problem som står i samband med studierna. Samtalens innehåll registreras dock inte i den individuella studieplanen.

Under utbildningstiden följer man med hur den individuella studieplanen förverkligas. De studerande och alla lärare för fram omständigheter som påverkar planens förverkligande, och de studerande leds till att fatta egna beslut rörande sin inläring. Vid behov kan en individuell studieplan ändras medan studierna pågår, eftersom exempelvis inläring i arbetet kan göra det möjligt att avlägga examen på ett nytt sätt.

Om de studerandes studiemål har anpassats i enlighet med 20 eller 21 § L 630, skall den individuella studieplanen uppgöras så att den motsvarar de ändrade målen och de ändrade bedömningskriterierna.

4 MÖJLIGHETERNA TILL FORTSATTA STUDIER

Den som har avlagt en treårig grundexamen har allmän behörighet för fortsatta studier, dvs. kan söka inträde vid yrkeshögskolor och universitet. (förordning om yrkesutbildning 811/98, universitetsförordning 115/98, lag om yrkeshögskolestudier 255/95, UVM:s beslut om behörighet för yrkeshögskolestudier 30.12.1998, dnr 18/011/98)

Den som avlagt en grundexamen som fristående examen har en allmän behörighet för fortsatta studier i en yrkeshögskola. Med stöd av universitetsförordningen kan ett universitet besluta att också en som fristående examen avlagd grundexamen ger tillräckliga kunskaper och färdigheter för studier, samt en behörighet för universitetsstudier (UVM:s brev 11.5.1999, dnr 21/500/99).

Vid yrkeshögskolorna kan de studerande avlägga yrkeshögskoleexamina inom naturbruk, inom teknik och kommunikation, inom handel och administration, inom turism, kosthåll och ekonomi, i social- och hälsovårdsbranschen, i kulturbranschen samt inom humanistisk och pedagogisk utbildning. Utbildningstiden varierar mellan 140 och 180 studieveckor. Den vanligaste tiden är 160 studieveckor. Examensbenämningarna varierar med utbildningsområdena.

Vid universiteten kan de studerande avlägga en lägre högskoleexamen om 120 sv (kandidat) eller en högre högskoleexamen om 160 sv (magister).

Naturliga möjligheter till vidareutbildning för dem som avlagt grundexamen i trädgårdsskötsel är bl.a. yrkeshögskoleexamen inom naturbruk, 160 sv (hortonom, YH), samt vid universitet examen i trädgårdsvetenskap vid agrikultur-forstvetenskapliga fakulteten.